

דוח הנשיא

השנה האקדמית תשס"ח (2007-2008)

מערכת

בתחן פירסט, מלי גרניט, טלי סבירסקי, גילה חיימוביץ, אגט קראוס, עדי ברמן־שובל

זאב פרל (עיצוב וגרפיקה), רונית בורלא (איור), נילי ברנר (התקנה), דלית סולומון (סדר)
גדעון מרקוביץ, רוטי מידן (צילום)
קרן פרצל (צילום העטיפה)

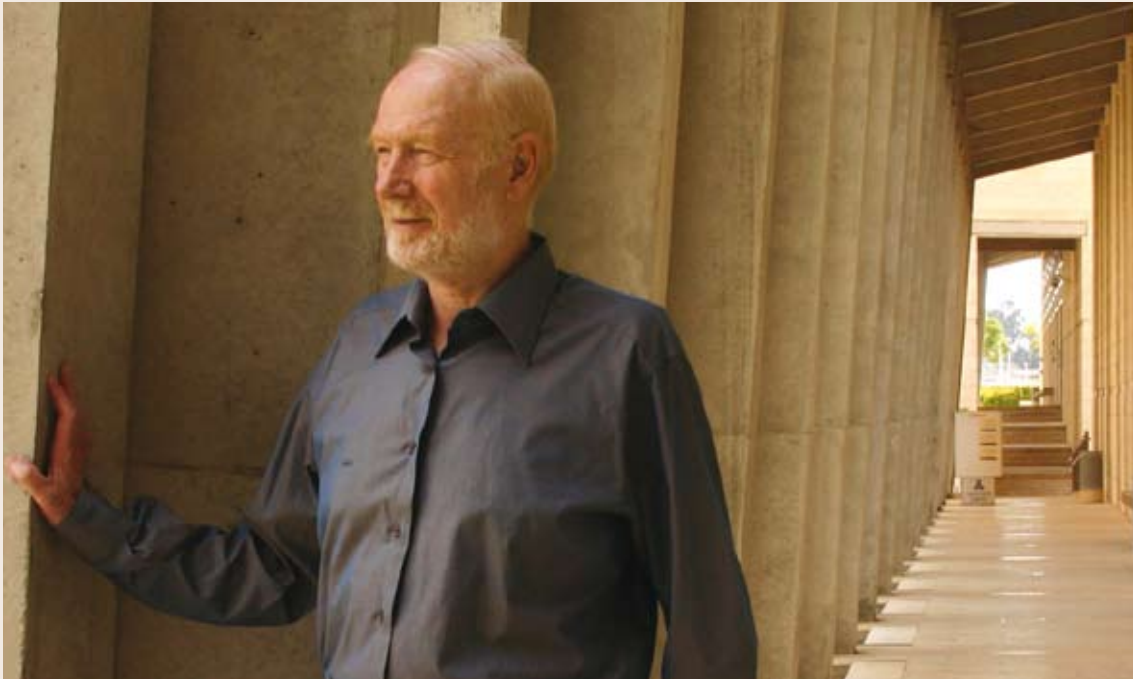
פנימי - לא להפצה ולא למכירה.
© תשס"ט - 2008. כל הזכויות שמורות לאוניברסיטה הפתוחה.

תוכן העניינים

פתח דבר	4
רשויות האוניברסיטה	6
הפיתוח האקדמי	10
המחקר	15
זרקור על ההערכה הפנימית בשירות ההוראה והלמידה	29
ההוראה	32
שילוב טכנולוגיות בהוראה ובלמידה	40
קמפוס ירוק ברעננה	43
הסטודנטים	46
הבוגרים	50
פרסומי האו"פ	56
העובדים	58
הלימודים החוץ-אקדמיים	62
קשרי החוץ	67
האירועים	69
התקצוב	71
המבנה הארגוני	72

רשימת הלוחות והתרשימים

סטודנטים לתואר ראשון, לפי מספר נקודות זכות שצברו	38
התפלגות ההרשמות לקורסים לתואר ראשון לפי מחלקה אקדמית	38
התפלגות ההרשמות לקורסים לתואר שני לפי תחום	39
התפרוסת המרחבית של הרשמות וקבוצות בקורסים אקדמיים ובקורסי אנגלית - הבנת הנקרא	39
התפלגות הקורסים, הקבוצות, ההרשמות והסטודנטים במרכזי לימוד שמנהלת האו"פ	39
סטודנטיות וסטודנטים (לתואר ראשון)	46
סטודנטים וסטודנטיות (לתואר שני)	46
התפלגות הסטודנטים לתואר שני לפי תחום	46
סטודנטים לתואר ראשון לפי מספר שנות לימוד קודמות	47
סטודנטים לתואר ראשון וסטודנטים לתואר שני, לפי גיל	48
התפלגות בוגרי תואר ראשון לפי תחום לימודים	50
בוגרי תואר ראשון לפי ציון סופי	52
מוסמכי תואר שני לפי ציון סופי	52
התפלגות מסיימי תואר שני לפי תחום	52
בוגרות ובוגרים (תואר ראשון)	53
מוסמכות ומוסמכים (תואר שני)	53
בוגרי תואר ראשון ומוסמכי תואר שני, לפי גיל	53
מכירת ספרי האוניברסיטה הפתוחה	56
הפקת כותרים חדשים של האוניברסיטה הפתוחה	56
התפלגות מצבת העובדים, לפי תחומי פעילות	61
נתוני הרשמה בבית הספר לטכנולוגיה	62
בוגרים ומוסמכים בבית הספר לטכנולוגיה	62

השנה האחרונה התאפיינה בתנופת פיתוח של הסגל האקדמי הבכיר באוניברסיטה הפתוחה. במהלך השנה פרסמנו 12 מכרזים לקליטת חברי סגל חדשים בכל המחלקות האקדמיות, וכתוצאה מהם ייקלטו בשנה הקרובה 11 חברי סגל חדשים במגוון תחומים: מתמטיקה, מדעי המחשב, מדעי החיים, פסיכולוגיה, מדיניות ציבורית, כלכלה, הנדסת תעשייה וניהול, לימודי תרבות, מדעי היהדות וספרות עברית.

קיבלנו השנה אישור מהמל"ג לשלוש תוכניות חדשות לתואר ראשון במסלולים דו-חוגיים: היסטוריה של המזרח התיכון ותרבויותיו, תקשורת ופילוסופיה. הוועדה האקדמית של האו"פ אישרה השנה שלוש תוכניות חדשות שישלחו בקרוב למל"ג: תוכנית לתואר ראשון בעבודה סוציאלית, תוכנית לתואר ראשון בפילוסופיה, כלכלה ומדע המדינה ותוכנית לתואר שני בהיסטוריה. כמו כן אישרה הוועדה האקדמית של האו"פ תוכנית לתואר שלישי באוניברסיטה הפתוחה, דבר האמור לתרום לביסוס מעמדה של האו"פ כאוניברסיטה מחקרית. תוכנית זו – שטרם אושרה במועצה להשכלה גבוהה – תאפשר לחברי סגל בכיר בדרגות של פרופ' חבר ופרופ' מן המניין להדריך דוקטורנטים באופן עצמאי במסגרת האוניברסיטה הפתוחה. כדי לממש אותה, חובר תקנון ללימודי תואר שלישי, הכולל הקמת רשות לתלמידי

בימים אלה, ערב סיום כהונתי כנשיא האוניברסיטה הפתוחה, אני נרגש בבואי לערוך סיכומים ולומר דברי פִּרְדה. את הישגי האוניברסיטה הפתוחה בתקופת כהונתי הצגתי בדוח נפרד, ואילו כאן אציג, כבכל שנה, את הפעילות בשנה שחלפה. בפתח הדברים אדגיש הן את ההישגים העיקריים שלנו והן את הקשיים הניצבים מולנו.

בדוח הקודם הדגשתי את חילוקי הדעות והאי-הבנות שהיו לנו מול המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) באשר לתפקיד האוניברסיטה הפתוחה בהשכלה הגבוהה בישראל היום, ומול הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת) ביחס לתקצוב האו"פ. נראה לי שמרבית חילוקי הדעות יושבו בשנה האחרונה ואני מלא תקווה כי היחסים שלנו עם שני גופים אלה בעתיד יהיו יחסים של שיתוף פעולה פורה. השינוי התרחש הן בעקבות דוח חיובי של ועדת בדיקה שמינתה המל"ג כדי לבדוק את "מערכת ההוראה וההסדרים של האו"פ עם מוסדות אחרים" (ועדת פרידלנדר), והן כתוצאה ממאמצי הסברה מתמשכים ומהופעות שלנו לפני מליאת המל"ג. לגבי תקצוב האו"פ, אני שמח לבשר שהוות"ת החליטה לאחרונה לאשר באופן עקרוני את מודל התקצוב עבור האו"פ, שאותו גיבשנו יחד עם הצוות המקצועי של הוות"ת. המודל ייושם כבר בשנת התקציב הבאה ויביא לגידול בהקצבת הוות"ת לאוניברסיטה הפתוחה.

לבניין החדש, האמור לכלול כ-100 משרדים ואודיטוריום שיכיל כ-500 מושבים, וכמו כן מונתה ועדת היגוי. אנו מקווים להשלים בחודשים הקרובים את גיוס המשאבים להקמת הבניין החדש וכן את התוכניות הדרושות לשם השגת אישורי הבנייה.

כמו בשנים קודמות גם השנה הנוכחית הסתיימה בלא גירעון, למרות הגידול בכוח האדם האקדמי והמינהלי וההעלאות בשכר העובדים. האיזון התקציבי הוא בין היתר תוצאה של המשך הגידול בהרשמות.

ואסיים בנימה אישית. בימים אלה, כאמור, אני עומד לסיים את כהונתי כנשיא האו"פ ולהיפרד ממוסד נפלא זה. חמש שנות כהונתי כנשיא היו עבורי מאתגרות ומרתקות, וגרמו לי סיפוק אישי רב. במהלך התקופה למדתי להעריך את תרומתה הייחודית של האו"פ למערכת ההשכלה הגבוהה ולחברה הישראלית בכלל, ואני שמח שניתנה לי ההזדמנות להיות שותף, ולו לפרק זמן קצר יחסית, למפעל חשוב זה. ההישגים המרשימים של האו"פ מושגים בעיקר הודות למסירותם ומחויבותם של כל עובדי האו"פ – ואני מבקש לנצל במה זו כדי להודות לצוות העובדים על שיתוף הפעולה שזכיתי לו ועל הסיוע במהלך התקופה. אני משוכנע שהאוניברסיטה הפתוחה תמשיך להתפתח, לשגשג ולהגשים את יעדיה בהנהגת פרופ' חגית מסרירון ואני מאחל לה ולכל העובדים הצלחה רבה.

גרשון בן-שחר
נשיא האוניברסיטה הפתוחה

מחקר ומנגנון למינוי ועדות מלוות ושופטים. תקנון זה קיבל אף הוא את אישור הוועדה האקדמית.

מאמצים רבים הושקעו השנה במיזם הגברת דפוסי ההתמדה של הסטודנטים בלימודים. שבעה צוותי משימה – שכללו חברי סגל בכיר, סגל הוראה אקדמי ואנשי מינהלה – טיפלו בגורמים המרכזיים הקשורים בהתמדה בלימודים (מיקצוע תהליך הייעוץ והרחבתו, טיפול ממוקד בסטודנטים חדשים, פיתוח מיומנויות למידה, סדנאות לכתובת עבודות סמינריוניות ועוד). כמו כן נערכו שני מחקרי חלוץ: האחד, בנושא של החזרת נושרים, בדק את האפקטיביות של פנייה ישירה לסטודנטים שהפסיקו ללמוד אף על פי שהצליחו בקורסים ראשונים; במחקר האחר נבדקה ההיתכנות של חניכת סטודנטים חדשים על ידי סטודנטים ותיקים (מיזם התח"ל).

השנה נערכו בחירות למועצת אגודת הסטודנטים, ולראשונה מאז הקמת האו"פ פועלת בה אגודת סטודנטים – ככלל האוניברסיטאות.

בפיתוח קורסים נמשכו המאמצים לשים את הדגש על עדכון ושכתוב של קורסים ותיקים, ולחלופין – על החלפתם בקורסים חדשים. בעקבות מדיניות זו עלה מספר הקורסים הנתונים בתהליך עדכון, אולם עדיין רבים הקורסים הוותיקים הנלמדים בלא שעברו הליך עדכון.

פרויקט פאר – פתיחת אוצרות רוח – הושק השנה ויצא לדרך, ובהתאם לתוכנית העליון לאינטרנט את ספרי הלימוד של עשרה קורסים, וכן חומרי למידה וכלי עזר טכנולוגיים בקורסים רבים נוספים.

השנה הצענו תוכנית אינטנסיבית לפיתוח מנהלים באוניברסיטה הפתוחה. השתתפו בה שתי קבוצות: האחת כללה ראשי מחלקות אקדמיות וראשי מינהלים והאחרת – מנהלי מחלקות גדולות ונציגים של סגל ההוראה האקדמי. התוכנית חשפה את הצורך ביצירת דיאלוג שוטף בין ההנהלה לבין המנהלים והעובדים של האו"פ, בחיזוק הקשר בין העובדים האקדמיים לבין העובדים המינהליים, וכן בהסברה מתמשכת של יעדי האו"פ. בסיום ההשתלמות מונו צוותים במטרה ליישם את לקחי ההשתלמות.

התרחבות הפעילות באוניברסיטה הפתוחה והגידול בסגל האקדמי ובסגל המינהלי שהתחייב מכך גרמה למצוקת שטחים בקריית האוניברסיטה ברעננה, והביאה אותנו למסקנה שיש להרחיב את הקמפוס ולבנות עוד בניין. לאחרונה התקבלה החלטה לצאת לדרך – נקבעה פרוגמה

רשויות האוניברסיטה

רשויות האוניברסיטה השונות* דנו השנה בתוכניות לימוד חדשות, בפיתוח תוכניות מחקריות לתואר שני, בגיבוש הצעה לתואר שלישי אשר קיבלה את אישור הוועדה האקדמית, ביחסים של האוניברסיטה עם המועצה להשכלה גבוהה ובנושאים תקציביים ואקדמיים שוטפים.

מועצת האוניברסיטה

לורד הארי וולף – נגיד, לורד יעקב רוטשילד – משנה לנגיד, פרופ' אברהם גינזבורג – סגן הנגיד,
פרופ' גרשון בן-שחר – נשיא, פרופ' אורה לימור – סגנית הנשיא לעניינים אקדמיים

זאב אבלס	אורי גלילי	עמוס חורב	ארתור פריד
פרופ' אבינעם אדם	פרופ' יהודית גלעזר	פרופ' ראסם ח'מאיסי	מריון קומיסקי
פרופ' עדנה אולמן-מרגלית	עדלי דולר	יצחק טל	שמעון קליר
פרופ' שמואל נח אייזנשטדט	אירוויין הוכברג	פרופ' דפנה לוינסון-זמיר	פרופ' מרדכי קרמניצר
פרופ' רות ארנון	פרופ' דוד הראל	גליה מאור	אינגבורג רעננערט
דוד בלומברג	פרופ' תמר הרמן	לורד קלאוס מוזר	פרופ' דוד שולמן
עו"ד דוד ש. גבאי	פרופ' שולמית וולקוב	פרופ' בנימין נויברגר	פרופ' אהרון שי
פרופ' שמעונה גינצבורג	עו"ד אריאל וייס	משה נתיב	השופט מאיר שמגר
דב גלבע	עוזי ורדיזר	פרופ' מרים סורוז'ון	אליעזר שמואלי
עוזיה גליל	פרופ' יעקב זיו	אריה סקופ	יצחק תורג'מן

הוועד הפועל

זאב אבלס – יו"ר

פרופ' שמואל נח אייזנשטדט
פרופ' רות ארנון
פרופ' גרשון בן-שחר
פרופ' יהודית גלעזר
פרופ' דוד הראל
פרופ' שולמית וולקוב
עו"ד אריאל וייס
עוזי ורדיזר
עמוס חורב

פרופ' דפנה לוינסון-זמיר (מ'1 ביוני 2008)
פרופ' מרדכי קרמניצר (עד 31 במארס 2008)

ועדת הכספים

זאב אבלס – יו"ר
פרופ' גרשון בן-שחר
דב גלבע
עוזי ורדיזר
גליה מאור

ועדת הביקורת

יצחק טל – יו"ר
יצחק בן-עוזי – המבקר
פרופ' גרשון בן-שחר
עמוס חורב
יצחק תורג'מן

* הרשימות נכונות ליום 30 בספטמבר 2008.

הוועדה האקדמית

פרופ' גרשון בן־שחר, האוניברסיטה הפתוחה – יו"ר
 פרופ' יששכר אונא, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' יאיר אורון, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' מירי אליאב־פלדון, אוניברסיטת תל־אביב
 פרופ' יצחק אנגלרד, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' חגי ארליך, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר ציפי ארליך, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר רונית בוגלר, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' רות בייט־מרום, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' מרים בן־פרץ, אוניברסיטת חיפה
 ד"ר אבריאל בר־לבב, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יעקב בריסמין־טוב, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' שרה גור־ירוזנבלט, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' שמעונה גינצבורג, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יהודית גלי־עזר, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' נורית גרץ, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יצחק דותן, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' נילי דינגוט, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר אמיר הורוביץ, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' תמר הרמן, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' הנרי וסרמן, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר ברוך זיו, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יאיר זקוביץ, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' אביבה חלמיש, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' אביעד חפץ, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' אילן חת, האוניברסיטה העברית בירושלים
 ד"ר תמיר טסה, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יואב יאיר, האוניברסיטה הפתוחה

פרופ' עמירם יהודאי, אוניברסיטת תל־אביב
 פרופ' יעקב כדורי, אוניברסיטת ברא"ל
 פרופ' אלי לוי, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' רפאל דוד לוי, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' נח לוי־אפשטיין, אוניברסיטת תל־אביב
 ד"ר דניאלה ליבוביץ, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' תמר ליבס, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' אורה לימור, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר ענת לרנר, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר אליק מישורי, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' אריה נדלר, אוניברסיטת תל־אביב
 פרופ' זאב נוטוב, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' בנימין נויברגר, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' נעם ניסן, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' שמואל ניצן, אוניברסיטת ברא"ל
 פרופ' מרים סרוז'ון, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' יורם עשת, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר בני פרל, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' גבריאל צורן, אוניברסיטת חיפה
 פרופ' ביאנקה קוחנל, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' יורם קירש, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר אסתר קליין־יוהל, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר יואל קלמס, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' מוטי רגב, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' סוניה רוקס, האוניברסיטה הפתוחה
 פרופ' שלמה שובאל, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר דניס שרביט, האוניברסיטה הפתוחה

ועדות המשנה התחומיות של הוועדה האקדמית

- ועדת המשנה למדעי הרוח
- יו"ר: ד"ר דפנה אפרת
- ועדת המשנה למתמטיקה ולמדעי המחשב
- יו"ר: ד"ר ענת לרנר
- ועדת המשנה למדעי הטבע והחיים
- יו"ר פרופ' שלמה שובאל
- ועדת המשנה להנדסה
- יו"ר: פרופ' אברהם גינצבורג
- ועדת המשנה למדעי החברה
- יו"ר: ד"ר זאב רוזנהק
- ועדת המשנה לניהול ולכלכלה
- יו"ר: ד"ר אביעד ברי־חיים
- ועדת המשנה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת
- יו"ר: ד"ר זאב רוזנהק
- ועדת המשנה לחינוך ולפסיכולוגיה
- יו"ר: ד"ר טליה היימן

תת־הוועדות של הוועדה האקדמית

- הוועדה להכרה בלימודים קודמים
- יו"ר: ד"ר אביעד ברי־חיים
- הוועדה לאישור תוכניות לימודים
- יו"ר: ד"ר ציפי ארליך

מועצת הסגל האקדמי

פרופ' גרשון בן-שחר – יו"ר, ד"ר מצטפא כהא – מזכיר מועצת הסגל

פרופ' יאיר אורון	פרופ' תמר הרמן	ד"ר אליק מישורי
ד"ר יובל איילון	ד"ר יאיר ויסמן	ד"ר מנור מנדל
ד"ר גיל אלון	פרופ' הנרי וסרמן	פרופ' זאב נוטוב
ד"ר דפנה אפרת	ד"ר יוסף ורבין	פרופ' בנימין נויברגר
ד"ר ציפי ארליך	ד"ר ברוך זיו	ד"ר רות נוסנסון
חנה בהק	נטע זיסקינד	ד"ר אריה נחמיאס
ד"ר רונית בוגלר	ד"ר ערן חיות	ד"ר אורן סופר
פרופ' רות בייטימרום	פרופ' אביבה חלמיש	פרופ' מרים סורוז'ון
ד"ר רם בן-שלום	פרופ' אביעד חפץ	ד"ר ענבל עופר
ד"ר אביעד בריחיים	ד"ר ענבל טוביערד	ד"ר רות ערב
ד"ר אבריאל ברללב	ד"ר תמיר טסה	פרופ' יורם עשת
ד"ר ענת ברנע	פרופ' יואב יאיר	ד"ר בנימין פרל
ד"ר אביבה גבע	ד"ר יובל כהן	פרופ' יורם קירש
פרופ' שרה גורירוזנבלט	ד"ר אבנר כספי	ד"ר אסתר קליין-זוהל
פרופ' שמעונה גינצבורג	פרופ' אלי לוין	ד"ר יואל קלמס
פרופ' יהודית גליעזר	ד"ר דוד לורנץ	פרופ' מוטי רגב
ד"ר נורית גרונאו-ביתן	ד"ר דניאלה ליבוביץ	ד"ר זאב רוזנהק
ד"ר ניצה גרי	פרופ' אורה לימור	פרופ' סוניה רוקס
פרופ' נורית גרץ	ד"ר מיכאל לנגברג	ד"ר איריס שגריר
פרופ' יצחק דותן	ד"ר ענת לרנר	פרופ' שלמה שובאל
פרופ' נילי דינגוט	ד"ר מתי מאיר	ד"ר מרדכי שורץ
ד"ר אמיר הורוביץ	ד"ר אלכסנדרה מאירי	ד"ר שרה שורץ
ד"ר טליה היימן	ד"ר יעל מונק	ד"ר דניס שרביט
ד"ר טל הסנר	ד"ר רז מוסטיגמן	ענת שרון
ד"ר רון וידברג	ד"ר אופיר מינץ-מנור	

מינויים וקידומים של חברי סגל אקדמי בכיר

ד"ר ניצה גרי (המחלקה לניהול ולכלכלה) הועלתה לדרגת מרצה בכיר
 ד"ר טלי היימן (המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה) הועלתה לדרגת מרצה בכיר
 פרופ' אביעד חפץ (המחלקה לניהול ולכלכלה) הועלה לדרגת פרופ' מן המניין
 ד"ר יואב יאיר (המחלקה למדעי הטבע והחיים) הועלה לדרגת פרופ' חבר
 ד"ר מצטפא כהא (המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות) הועלה לדרגת מרצה בכיר
 ד"ר אבנר כספי (המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה) מונה לחבר הסגל האקדמי הבכיר בדרגת מרצה
 ד"ר מיכאל לנגברג (החטיבה למדעי המחשב) מונה לחבר הסגל האקדמי הבכיר בדרגת מרצה בכיר
 ד"ר מנור מנדל (החטיבה למדעי המחשב) מונה לחבר הסגל האקדמי הבכיר בדרגת מרצה בכיר
 ד"ר סוניה רוקס (המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה) הועלתה לדרגת פרופ' חבר

המנהלים הבכירים באוניברסיטה הפתוחה*

ד"ר רונית בוגלר - ראש המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה
 נעה ברגר - המזכירה האקדמית
 ד"ר אבריאל ברילב - ראש המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות
 ד"ר רלי בריקנר - ראש המחלקה להערכה והמחלקה להדרכה
 ד"ר ברוך גורגורביץ - ראש היחידה למשאבים ולקשרי חוץ
 נעמי גורדון-חן - מנהלת אגודת הידידים
 פרופ' תמר הרמן - דיקן הלימודים האקדמיים
 ד"ר רון וידברג - ראש המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות (מ"1 באוגוסט)
 ליפז ויניצקי - ראש מערך לימודי ההמשך
 ישראל זילברשטיין - מנהל בית הספר לטכנולוגיה
 פרופ' אביבה חלמיש - ראש היחידה לפיתוח אקדמי
 פרופ' אביעד חפץ - ראש המחלקה לניהול ולכלכלה
 ד"ר תמיר טסה - ראש החטיבה למדעי המחשב
 פרופ' יואב יאיר - מנהל שה"ם (המרכז לשילוב טכנולוגיות בהוראה מרחוק)
 ציפורה יעקב - ראש היחידה להשתלמות עובדי הוראה
 מאיר יצחקי - מנהל מערך התפעול
 אבינעם לזרוב - ראש מינהל התכנון והכלכלה
 ד"ר ויקטוריה ליבין - מנהלת פרויקט רוסיה
 ד"ר דניאלה ליבוביץ - ראש המחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב וראש החטיבה למתמטיקה
 פרופ' אורה לימור - סגנית הנשיא לעניינים אקדמיים
 יונה לשד - מנהלת בית ההוצאה לאור
 יוסי מאורי - ראש מינהל משאבי האנוש
 חוה מוסטיגמן - מנהלת הספרייה
 מרק סולבי - מנהל המחלקה לביטחון ובטיחות
 פרופ' מרים סורוז'ון - ראש רשות המחקר
 ד"ר חיים סעדון - דיקן הסטודנטים
 איל עוז - מנהל הכספים
 אביבה עמית - מנהלת בית דניאל
 פרופ' יורם עשת - ראש מרכז צ"יס
 משה פנחס - מנהל המחלקה לנכסים ובינוי
 ד"ר מילי פרי - מנהלת רשות המחקר
 ד"ר בני פרל - ראש המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות (עד 1 באוגוסט)
 ד"ר יואל קלמס - ראש המחלקה למדעי הטבע והחיים
 דוד קליבנסקי - מנכ"ל האוניברסיטה הפתוחה
 חנה קליין - ראש מערך שירותי ההוראה
 ד"ר אסתר קליין-והל - ראש היחידה לאנגלית
 יוכי ריץ - סגנית דיקן הלימודים האקדמיים
 רחל שחר - מנהלת מערך הייעוץ האקדמי וההדרכה בלמידה
 שמואל שטיינמץ - מנהל יחידת המחשב
 ד"ר דניס שרביט - ראש המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת

* על פי סדר האלף בית.

הפיתוח האקדמי

פיתוח חומרי למידה מקוריים המותאמים להוראה מרחוק הוא גולת הכותרת של העשייה האקדמית באוניברסיטה הפתוחה. תהליך הפיתוח הוא ארוך ומורכב. מעורבים בו אנשי האוניברסיטה הפתוחה – חברי סגל אקדמי, עורכים ואסיסטנטים בעלי ידע וניסיון בהכנת חומרים ללמידה עצמית וגם מלומדים ממוסדות אקדמיים אחרים, בארץ ובעולם, שהם מומחים בנושא הקורס.

בלב העשייה האו"פית ניצבים ספרי הלימוד הקלאסיים של האוניברסיטה הפתוחה. אלה הם חומרי הלימוד הבסיסיים של האו"פ. שמם יצא למרחוק והם משמשים גם סטודנטים ומורים במוסדות אקדמיים אחרים בארץ וכן שוחרי השכלה בציבור הרחב. ספר או"פי במתכונתו הקלאסית מגיש את חומר הלימוד בדרך דידקטית, ידידותית ללומד, כשהוא מנהל עמו דיאלוג בעזרת הטקסט והחומר המאוייר. משולבות בו שאלות למחשבה, שאלות עם תשובות וכן שאלות סיכום ברמות קושי שונות. נוסף על אלה מובאים בו סיכומי ביניים וסיכומים אינטגרטיביים של הדיונים ולצדם – עזרים דידקטיים אחרים. הספר משמש חלופה לשיעור ולתרגיל במתכונת פנים-אלפנים, ומכאן המוסכמה האו"פית ש"הספר הוא המורה". בספר קורס ברמה רגילה נכתב הטקסט בדרך כלל במיוחד עבור הסטודנטים של האוניברסיטה הפתוחה, ואילו ספרי קורס ברמה מתקדמת וספרי קורס לתואר שני הם לרוב קובצי מאמרים שאליהם נלווים דיונים מנחים והדרכה בקריאה.

בשנים האחרונות גדל מספר הקורסים המוגשים לסטודנטים במתכונות שונות מבעבר, אגב שילוב חומרים מודפסים עם עזרים טכנולוגיים כגון תקליטורים וקישורים לאתרים באינטרנט. בשנה האחרונה פותחו מודלים אחדים של קורסים מצולמים והוחל בגיבוש נהלים מנחים לפיתוחם של קורסים כאלה. בין היתר פותחו השנה קורסים המשלבים חומר מודפס עם הרצאות מצולמות. באחדים מהם, ההרצאות המצולמות הן החומר הבסיסי של הקורס ולצדן מקבל הסטודנט מדריך למידה מודפס וחומרי קריאה, ואילו באחרים – ההרצאות המצולמות הן מדריך הלמידה המלווה חומר מודפס.

בתשס"ח, כבשנה שקדמה לה, העמידה האוניברסיטה במקום גבוה בסדר העדיפות שלה את עדכוןם של קורסים שהתיישנו, ואפילו את החלפתם. אנו פועלים בעניין זה במלוא המרץ, ובביזמן מפתחים קורסים חדשים לתואר ראשון ולתואר שני, הנדרשים לתוכניות לימודים חדשות שאישרה המל"ג.

מספרם הרב של הקורסים ומגוון המתכונות הולידו את הצורך במיפוי כל חומרי הלימוד ובבניית מאגר שלהם על פי קריטריונים שהוגדרו בבסיס להערכת קורסים ותוכניות לימוד. כל הנתונים שהיו במאגרים השונים באוניברסיטה הפתוחה נאגמו אל מאגר אחד. מעתה, כל חומר חדש שיוצא לאור – מקוטלג במאגר.

היקפה הרחב של הפעילות בתחום הפיתוח האקדמי חייב זה זמן רב את מחשובו של המעקב אחר תהליך הפיתוח לכל אורכו, והשנה ננקטו צעדים ראשונים בכיוון זה.

קורסים בפיתוח

המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות

קורסים שפיתוחם אושר השנה

ז'אנר הקומדיה הרומנטית האמריקנית
בין במאי למחבר

יהדות, עבריות, ישראליות: היבטים תרבותיים (לתואר שני)*

תיאוריות וגישות בחקר התרבות (לתואר שני)*

רב־תרבותיות בישראל (לתואר שני)*

סוגיות בתיאוריה של המרחב (לתואר שני)*

סוגיות במעברים ובמגעיים בין תרבויות (לתואר שני)*

קורסים שפיתוחם נמשך השנה

מבוא לאמנות המודרנית

היבטים כוליים ביצירות הרב־תחומיות באמנות המאה העשרים
"טבע דומם" ממקבץ חפצים לחפצים ברשות עצמם*

אמנות הרנסנס (עדכון)

אמנות הביצוע

מבנים הרמוניים א

מבנים הרמוניים ב

מוסיקה ממבט ראשון (עדכון)

* קורס שפיתוחו עומד להסתיים ובקרוב יוחל בהוראתו.

התפתחותו של הכוח המזוין היהודי בארץ ישראל נשים בחברה היהודית בארץ ישראל (1882-1948) על סף העת החדשה, אירופה: 1350-1600 עלייתה ונפילתה של הקיסרות הסינית תור האבירות: מערב אירופה במאות ה־12 וה־13 יוון הקלאסית (עדכון) יהודי ספרד בימי הביניים עיתונות יהודית: תקשורת, זהות, לאומיות (1840-1939) מבית לאומי למדינה בדרך דמוגרפיה פוליטית במדינות ערב במאה העשרים* המזרח התיכון בימינו מבוא ללוגיקה פילוסופיה של הנפש בתקופתנו בעיות בפילוסופיה של המוסר (עדכון) המחשבה המדינית היהודית בימי הביניים מבוא לתולדות הספרות המיסטית היהודית פרקי תלמוד (עדכון) משיחיות, אמונה ומינות: התנועה השבתאית והחברה במאות ה־17-18 מתודולוגיה של הוראת ההיסטוריה* הכשרה מעשית בהוראת ההיסטוריה – פרקטיקום*

המחלקה למדעי הטבע והחיים

קורסים שפיתוחם אושר השנה

אלקטרומגנטיות אנליטית*

תמסורת גלים ואנטנות*

יחסי גומלין בין צמחים לבעלי חיים

היבטים ביולוגיים של תאים יצרניים

גנטיקה של האדם למדעי הרוח והחברה

פילוסופיה של המדע**

חוף הים התיכון של ישראל – היבטים גיאולוגיים וסביבתיים

קורסים שפיתוחם נמשך השנה

גנטיקה [לשעבר: ממנדליזם להנדסה גנטית] (עדכון)

תאי עצב: מבוא לנוירוביולוגיה (עדכון)

אימונולוגיה [לשעבר: תורת החיסון] (עדכון)

עולם החיידקים (עדכון)

פאונסטיקה של חולייתנים בישראל (עדכון)

התא: מבנה ופעילות (עדכון)

תזונה (עדכון)

תורת הקוואנטים ב – קשר כימי*

מוסיקה ורעיונות חברתיים תולדות הג'ז תולדות המוסיקה המערבית א* תולדות המוסיקה המערבית ב הסגנון הקלאסי המוסיקה של יוהן סבסטיאן באך (עדכון)* המוסיקה הערבית במזרח התיכון נרטיב: עיון רב־תחומי לשון האמנויות הסיפור העברי בראשית המאה העשרים (עדכון) הסיפורת הישראלית בשנות השישים (עדכון) העולם בסיפורת: חיקוי־מציאות או ארגון אמנותי? (עדכון) תיאטרון בחברה* המחזה השקספירי [לשעבר החיזיון השקספירי] (עדכון) מגדר, נשיות ופמיניזם בדרמה המודרנית מיתוס ואתוס בקולנוע הישראלי* תיאוריה קולנועית: בין הצופה למסך זיכרון, טראומה ופנטזיה בקולנוע האמריקני העכשווי מזרח ומערב בקולנוע הישראלי (עדכון) תולדות הקולנוע: מהוליווד הקלאסית לניאוריאלזים האיטלקי (עדכון) מבוא לבלשנות תיאורטית עברית כשפה שנייה

המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה

ומדעי היהדות

קורסים שפיתוחם אושר השנה

מלך, מלוכה וממלכה: עיונים בהיסטוריה ובהיסטוגרפיה של

מלכות ישראל ויהודה [במקום "ממלכות ישראל ויהודה

(תקופת המלוכה)"] (עדכון)

סוגיות מרכזיות בפילוסופיה אנליטית

מדיקרט עד היום: פילוסופיה במאות ה־17 וה־18 (עדכון)

האימפריה העות'מאנית: היסטוריה וסוגיות נבחרות

קורסים שפיתוחם נמשך השנה

העבדות בעת העתיקה בישראל, בנצרות הקדומה ובעולם

היווני־הרומי

מבוא לתולדות היהודים בימי הביניים

יהודי רוסיה במאה העשרים

תהליכי חילון בתרבות היהודית בעת החדשה

ארץ ישראל בין נצרות ואסלאם, 324-1099

* קורס שפיתוחו עומד להסתיים ובקרב יוחל בהוראתו.

** בשיתוף עם המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות.

כימיה כללית
 מעבדה – כימיה פיסיקלית (עדכון)
 ביוכימיה I: חלבונים – מבנה ותפקוד (עדכון)
 ביוכימיה II: פחמימות, לפידים, חומצות גרעין (עדכון)
 מעבדה בביוכימיה של חלבונים (עדכון)
 אנליזה של ניסויים (עדכון)
 גלים ואופטיקה
 פיסיקה גרעינית
 אלקטרוניקה I (עדכון)
 אלקטרוניקה II (עדכון)
 מבוא למטאורולוגיה (עדכון)
 ספקטרוסקופיה של מינרלים
 מבוא למדע כדור הארץ (עדכון)
 אוקיאנוגרפיה (עדכון)
 ניהול והערכת פרויקטים עתירי טכנולוגיה
 ביואינופורמטיקה: אנליזה של רצפים וגנומים
 הסוציוביולוגיה ונגזרותיה: מדע במחלוקת (לתואר שני)

המחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב – החטיבה למתמטיקה

קורסים שפיתוחם אושר השנה
 משוואות דיפרנציאליות רגילות II
 תולדות המתמטיקה: מיוון העתיקה ועד זמנו של אוילר

קורסים שפיתוחם נמשך השנה
 מבוא לאנליזה פונקציונלית (עדכון)
 נושאים במתמטיקה לתלמידי מדעי החברה: פרקים בתורת הקבוצות, בלוגיקה ובאלגברה לינארית (עדכון)
 הרחבת שדות ותורת גלואה (עדכון)

המחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב – החטיבה למדעי המחשב

קורסים שפיתוחם אושר השנה
 ארגון המחשב
 אנליזה נומרית II
 מבוא לבינה מלאכותית (עדכון)
 אלגוריתמים אקראיים (לתואר שני) (עדכון)

קורסים שפיתוחם נמשך השנה
 לוגיקה למדעי המחשב
 אלגוריתמים (עדכון)
 כריית מידע

מבני נתונים ומבוא לאלגוריתמים (עדכון)
 אלגוריתמיקה – יסודות מדעי המחשב (עדכון)
 קומפילציה (עדכון)
 מבוא לתורת החישוביות והסיבוכיות
 תכנות מתקדם בשפת Java (עדכון)
 מעבדה בתכנות מערכות (עדכון)
 עקרונות מערכות הפעלה (עדכון)
 מערכות ספרתיות (עדכון)*
 מערכות הפעלה
 עקרונות פיתוח מערכות מידע (עדכון)
 מודלים ושיטות אפיון של מערכות מקביליות ותגובתיות (לתואר שני)
 אבטחת מערכות תוכנה (לתואר שני) (עדכון)
 נושאים נבחרים במערכות בסיסי נתונים (לתואר שני) (עדכון)

המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה קורסים שפיתוחם אושר השנה

מבוא לפסיכולוגיה (עדכון)
 השפעת לחץ וחרדה בינקות על תפקוד בבגרות: מחקר בבעלי חיים**
 הוראה – מקצוע, אומנות או אמנות? (עדכון)

קורסים שפיתוחם נמשך השנה
 פסיכולוגיה קוגניטיבית (עדכון)
 הפסיכולוגיה של השיפוט האינטואיטיבי (עדכון)
 שיטות מחקר במדעי החברה: עקרונות המחקר וסגנונותי (עדכון)
 פסיכולוגיה התפתחותית: מינקות להתבגרות (עדכון)
 הכנסת שינויים למערכת החינוך (עדכון)
 מבוא לחינוך מיוחד [לשעבר: סוגיות בחינוך מיוחד] (עדכון)
 דידקטיקה של הוראת מדעי החברה*
 הכשרה מעשית בהוראת מדעי החברה – פרקטיקום*
 מבחנים פסיכולוגיים: מתיאוריה למעשה (עדכון)
 פסיכולוגיה פיזיולוגית (עדכון)
 פסיכולוגיה בחינוך (עדכון)
 שילוב טכנולוגיות מידע בתחומי דעת (עדכון)

המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת קורסים שפיתוחם אושר השנה

שיטות מחקר איכותניות
 סדנת רדיו
 סדנה בעריכה בעידן דיגיטלי

* קורס שפיתוחו עומד להסתיים ובקרוב יוחל בהוראתו.
 ** קורס מעבדה בשיתוף עם המכללה האקדמית תל-אביב-יפו.

המחלקה לניהול ולכלכלה

קורסים שפיתוחם אושר השנה

דוחות כספיים מאוחדים
 חשבונאות פיננסית מתקדמת
 ניהול הפרסום (עדכון)
 מתודולוגיה של סקרים (עדכון)

קורסים שפיתוחם נמשך השנה

היסטוריה כלכלית**
 כלכלה ניהולית
 כלכלה ציבורית
 תורת המחירים ג (עדכון)
 ניהול השיווק (עדכון)
 התנהגות צרכנים (עדכון)
 ניהול משאבי אנוש (עדכון)
 דיני חוזים (עדכון)
 מסים ב
 דוחות כספיים מאוחדים
 יסודות החשבונאות (עדכון)
 חשבונאות פיננסית מתקדמת
 מבוא לחשבונאות ניהולית ותמחיר (עדכון)
 חשבונאות ניהולית לחשבונאים (עדכון)
 מבוא למשפט ויסודות המשפט*
 יסודות המשפט העסקי
 שיטות אופטימיזציה לא לינארית*
 ארגונומיה
 ניהול פרויקטים לתלמידי תעשייה וניהול
 מבוא למכטרוניקה*
 מערכות ייצור משולבות מחשב*
 ניהול פרויקט ואיכות
 תורת חקר העבודה
 ארגון ענפי (לתואר שני)
 אסטרטגיה עסקית תחרותית (לתואר שני) (עדכון)
 עקרונות ועיקרים במיסוי הכנסה
 דיני הסחר הבין לאומי
 מדיניות ציבורית – מתיאוריה למעשה
 הערכת תפקוד בארגון: התפתחות ושינוי
 ניהול פיננסי מתקדם בעזרת אקסל
 חשבונאות ניהולית

דת, מדינה ופוליטיקה (עדכון)

אפריקה בסבך היחסים הבין לאומיים, עבר והווה (עדכון)
 דמוקרטיה ותקשורת: מבטים הדדיים (לתואר שני)
 פייר בורדייה: טעם, הון תרבותי ואמנויות (לתואר שני)
 חברה, תרבות וייצוג (לתואר שני)
 גישות אנתרופולוגיות וסוציולוגיות לחקר התרבות (לתואר שני)

קורסים שפיתוחם נמשך השנה

היסטוריה דיפלומטית, 1945-1900 (עדכון)*
 דת ומדינה: היבטים פילוסופיים
 החברה הפלסטית מ'1948 עד ימינו: סוגיות נבחרות
 מלמעלה למטה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית (הרחבה)
 (עדכון)
 ג'נוסייד (רצח עם)
 משטרים דמוקרטיים
 דיקטטורות במאה העשרים
 חברה, פוליטיקה וכלכלה
 הקולוניאליזם האירופי: רעיון, יישום והתנגדות
 סוגיות נבחרות במדיניות החוץ של מדינת ישראל (עדכון)*
 מדיניות ציבורית
 הכלכלה המדינית – עיון במקרה הישראלי
 מדיניות תרבות (עדכון והרחבה)
 ספורט וחברה
 סוציולוגיה של ארגונים
 מבוא לסוציולוגיה של העיר*
 סוציולוגיה של התרבות
 מבוא לאנתרופולוגיה (עדכון)*
 אמצעי תקשורת המונים בישראל (עדכון)
 תרבות, תקשורת ופנאי בישראל (עדכון)
 קלאסיקה בחקר התקשורת: מבט מחודש*
 דיני תקשורת ואתיקה עיתונאית בישראל
 תקשורת: טכנולוגיה, חברה, תרבות (עדכון)
 דמוקרטיה ופמיניזם: סוגיות נבחרות (לתואר שני)
 הדמוקרטיה הנוצרית: מפלגות, הוגים, בוחרים ודת באירופה
 (לתואר שני)
 דת ומדינה: היבטים פילוסופיים (לתואר שני) (עדכון)
 הגזענות – התמודדות חינוכית (לתואר שני)
 דמוקרטיה ודמוקרטיזציה (לתואר שני) (עדכון)

* קורס שפיתוחו עומד להסתיים ובקרוב יוחל בהוראתו.
 ** בשיתוף עם המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות.

תרגום קורסים לשפה הערבית

השנה הוחל בתרגומם של שלושה קורסי פתיחה לערבית, בעקבות המלצותיה של ועדת דותן לבדיקת טיפול האוניברסיטה הפתוחה בסטודנטים ערבים. בקורס "המזרח התיכון בין מלחמות העולם" הסתיים תרגומם של כל הספרים ומהדורה זמנית אמורה להיות מופקת כבר בשנה הקרובה. בקורס "מבוא לחשיבה חברתית" הסתיים תרגומו של גוף הטקסט בארבעה ספרים, ובקרוב יסתיים תרגומו של הספר החמישי. בקורס "פסיכולוגיה בחינוך" תורגם ספר הקורס, ותרגום המקראה נמצא בעיצומו.

אנגלית – קורסים בהבנת הנקרא

ברמה A (הרמה האקדמית) הסתיים השנה שכתוב החומרים באנגלית המשולבים בקורס "אנגלית לתלמידי מדעי החברה: פסיכולוגיה וחינוך". כמו כן הותאמו חומרי הלמידה בקורס "אנגלית בהבנת הנקרא לתלמידי מדעי החברה – כללי" לקורס המקוון "אנגלית (רמה A): בין-תחומי", והקורסים "אנגלית לתלמידי מדעי הרוח (רמה A): היסטוריה, מדעי היהדות, פילוסופיה" ו"אנגלית לתלמידי מדעי הרוח (רמה A): ספרות, אמנות, מוסיקה, לשון" הותאמו לקורס הנלמד באמצעות מערכת אינטרוויז.

בקורס לתואר שני "פיתוח והפעלה של תוכניות לימודים" נוסף רכיב של הבנת הנקרא באנגלית: לצד מפגשי ההנחיה, מתקיימת בו סדנה של שלושה מפגשים לקריאה מודרכת של המאמרים באנגלית.

ברמות הנמוכות יותר, B, D ו-E הסתיים שכתוב הקורסים. בקורס המקוון ברמה B הותאמו חומרי הלמידה, ופיתוחה של הלומדה הסתיים. בלומדה של הקורס המקוון ברמה D נוספו הנחיות בערבית.

ב"סדנת גישור ידע באנגלית" הותאמו חומרי הלמידה לקורס הנלמד בהוראה מקוונת.

פיתוח קורסים בשפה הרוסית

השנה ראו אור ספרים חדשים בשפה הרוסית בקורסים "מדרש ואגדה", "חסידות אשכנז", "יהודים בעידן של תמורות" ו"ביטחון לאומי ודמוקרטיה בישראל".

חברי הסגל של האו"פ עוסקים בענפי מחקר רבים ומגוונים המייצגים את תחומי הדעת השונים: מדעי החברה, מדעי הרוח, מדעי הטבע, מדעים מדויקים והנדסה.

מחקרים של חברי הסגל האקדמי

ספרים

- אוסצקי-לזר, ש', וכבהא, מ' (עורכים), **בין חזון למציאות: מסמכי החזון של הערבים בישראל 2006-2007**. ירושלים: הפורום להסכמה אזרחית, 2008.
- בן-שלום, ר'**. מול תרבות נוצרית: תודעה היסטורית ודימויי העבר בקרב יהודי ספרד ופרובנס בימי הביניים. ירושלים: מכון בן-צבי, 2007.
- כץ, ח'**. 'ארץ דגן ותירוש... ארץ זית יצהר ודבש': הכלכלה בממלכת יהודה בימי בית ראשון. ירושלים: יד בן-צבי, תשס"ח.
- קצובר-יונגמן, מ'**. נשים ציוניות באמריקה: הדסה ותקומת ישראל. באר-שבע: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, תשס"ח.
- Ben-Porat, G., Levy, Y., Mizrahi, S., Naor, A., & Tzfadia, E., *Israel since 1980*. New York: Cambridge University Press, 2008.
- Ephrat, D., *Spiritual Wayfarers, Leaders in Piety: Sufis and the Dissemination of Islam in Medieval Palestine*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008.
- Epstein, A. D., *Confronting Hamas: Israel, Jordan and PNA Face to Face with Islamic Fundamentalism*. Moscow: Institute of Middle Eastern Studies, 2007 (Russian).
- Epstein, A. D. (Ed.). *The Jewish State at the Beginning of the 21st Century. An Anthology of Contemporary Israeli Social and Political Thought*. Moscow: Moscow State University, Institute of Asian and African Studies / Jerusalem: Shalem Center: Gesharim Publishing House, 2008 (Russian).
- Epstein, A. D., & Khanin, Z., *Every Seventh Israeli: The Jews of the Former Soviet Union - Patterns of Social and Cultural Integration*. Jerusalem / Ramat Gan: Bar-Ilan University, 2007.
- Khanin, Z., Epstein, A. D., & Chernin, V. (Eds.), *Constructing the National Identity: Jewish Education in Russia Twenty Years after the End of the Cold War*. Jerusalem: The Jewish Agency for Israel / Bar-Ilan University: Lookstein Center for Jewish Education in the Diaspora, 2008.
- Leblanc, F., Aplin, K. L., Yair, Y., Harrison, R. G., Lebreton, J. P., & Blanc, M. (Eds.), *Planetary Atmospheric Electricity* (Vol. 30, ISSI Space Sciences Series). New York: Springer, 2008.

- Melamedov, G., & Epstein, A. D., *Diplomatic Struggle over Jerusalem. An Offstage History*. Moscow: Moscow State University, Institute of Asian and African Studies / Jerusalem: Shalem Center: Gesharim Publishing House, 2008 (Russian).
- Shagrir, I., Ellenblum, R., & Riley-Smith, J. (Eds.), *In Laudem Hierosolymitani: Studies in Crusades and Medieval Culture in Honour of Benjamin Z. Kedar*. Aldershot: Ashgate Publishing, 2007.

פרקים בספרים

- אפשטיין, א"ד**. התפיסה הרוסית של החינוך היהודי: ההרחים על האתגרים והסיכונים של רשתות החינוך שהוקמו על-ידי מורים יוצאי חבר המדינות בישראל בפרספקטיבה רב-תרבותית. בתוך פ' פרי (עורכת), **חינוך בחברה רבת תרבויות** (עמ' 143-172). ירושלים: כרמל, 2007.
- אפשטיין, א"ד**, וחיימץ, נ'. גלי העלייה כמעצבי המרחב התקשורתי: רב-לשוניות של העיתונות הישראלית ודרכי התהוותה. בתוך ס' מיכאלי, א"ד אפשטיין, ונ' חיימץ (עורכים), **אתגר לאומי: עלייה וקליטה בישראל בשנות האלפיים - מקראה** (עמ' 57-74). ירושלים: המשרד לקליטת העלייה, הסוכנות היהודית ואוניברסיטת בראילן, 2007.
- חלמיש, א'**. מ'מדינת היהודים' לחוק השבות: חזון העלייה של הרצל במבחן הזמן. בתוך א' שגיא, וי' שטרן (עורכים), **הרצל אז והיום: מדינת היהודים במדינת היהודים** (עמ' 205-225). ירושלים: כתר, 2008.
- לוי, ג'** (2007). לחצות את הגבולות: נקודת מבט מזרחית. בתוך י' יונה, י' נעמן, וד' מחלב (עורכים), **קשת של דעות: סדר יום מזרחי לחברה בישראל** (עמ' 47-54). ירושלים: ספרי נובמבר.
- מונק, י'**. מאחורי רומיאו ומאחורי יוליה: הסכסוך. בתוך מ' אמיר (עורכת), **דוקומנטלי: מאמרים על קולנוע דוקומנטרי בישראל** (עמ' 236-244). תל-אביב: עם עובד, 2007.
- מינץ-מנוב, א'**. 'קולות אחרים': המן, ישוע ושאלת ייצוגי האחר' בשירים לפורים מארץ ישראל הביזנטית. בתוך י' שפירא, ע' הרצוג, ות' הס (עורכים), **קנוני ופופולרי: מפגשים ספרותיים** (עמ' 69-79, 211-217). תל-אביב: רסלינג, 2007.
- עראקי-קלורמן, ב'**. השכלה, יהדות ואסלאם והוויכוח על הקבלה בתימן - הבטים חברתיים ותרבותיים. בתוך מ' ליטבק, וא' לימור (עורכים), **קנאות דתית** (עמ' 133-180). ירושלים: מרכז זלמן שזר, תשס"ח.

- Charbit, D., Du sionisme à l'Etat d'Israël. In F. Cicurel (Ed.), *Anthologie du judaïsme - 3000 ans de culture juive* (pp. 282-307, 364-383). Paris: Nathan, 2007.
- Charbit, D., Herzl's Nationalism: Is it Ethnic or Civic? In M. H. Gelber & V. Liska (Eds.), *Theodor Herzl: From Europe to Zion* (pp. 23-41). Tübingen: Niemeyer Verlag, 2007.
- Charbit, D., La vie politique: du parti dominant à la fragmentation politique. In A. Dieckhoff (Ed.), *L'Etat d'Israël* (pp. 99-122). Paris: Fayard, 2008.
- Cohen, Y., Wang, M.-E., & Bidanda, B., Modeling and Implementation of Agent-Based Discrete Industrial Automation. In T. Sobh, K. Elleithy, A. Mahmood & M. Karim (Eds.), *Innovative Algorithms and Techniques in Automation, Industrial Electronics and Telecommunications* (pp. 535-541). Dordrecht: Springer, 2007.
- Epstein, A. D., Israeli Educational System and the Proposals for its Reform. In T. Karasova (Ed.), *State of Israel: Politics, Economics and Society* (pp. 134-158). Moscow: Institute of Middle Eastern Studies, 2007 (Russian).
- Epstein, A. D., Social Scientists within the Transnational Russian-Jewish Diaspora. In M. Kenigstein (Ed.), *The 'Russian' Face of Israel: Social Portrait* (pp. 442-465). Moscow / Jerusalem: Gesharim Publishing House, 2007 (Russian).
- Epstein, A. D., What Has Been Done and What Remains to Be Done: Reconsidering the Development of Academic Jewish and Israel Studies in Russian. In Z. Khanin, A. D. Epstein & V. Chernin (Eds.), *Constructing the National Identity: Jewish Education in Russia Twenty Years after the End of the Cold War* (pp. 131-156). Jerusalem: The Jewish Agency for Israel / Bar-Ilan University: Lookstein Center for Jewish Education in the Diaspora, 2008.
- Epstein, A. D., Baruch Kimmerling and His Intellectual Legacy. In E. Nosenko (Ed.), *Israel through 'Russian' Eyes: Identities and Cultures* (pp. 17-32). Moscow, Institute of Oriental Studies: Natalis Press, 2008 (Russian).
- Epstein, A. D., Russian Jews and the State of Israel: Past, Present and Future. In A. D. Epstein (Ed.), *Post-Soviet Jewry: Identity and Education* (pp. 382-411). Jerusalem: The Jewish Agency for Israel / Open University of Israel, 2008 (Russian).
- קופמן א'. דמוקרטיה הסדרית והערבים הפלסטינים בישראל. בתוך ש' אוסצקי-לזר, ומ' כבהא (עורכים), **בין חזון למציאות: מסמכי החזון של הערבים בישראל 2006-2007** (עמ' 36-48). ירושלים: הפורום להסכמה אזרחית, 2008.
- רוזנהק, ז'. דינמיקות של הכלה והדרה במדינת הרווחה הישראלית: בניית מדינה וכלכלה מדינית. בתוך ח' הרצוג, ט' כוכבי וש' צליקר (עורכים), **דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל** (עמ' 317-349). ירושלים: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד, 2007.
- שרביט, ד'. אנדרה גלוקסמן: דרכו של מתפכת. בתוך גלוקסמן, א'. **שיח השנאה** (עמ' 233-263). ירושלים: כרמל, 2008.
- שרביט, ד'. דועט לחי ולמה (הקדמה). בתוך: גרין, א'. **האם המתה: דיאלוג עם "האם המתה"** (עורך: מ' גרנק) (עמ' 115-126). תל-אביב: תולעת ספרים, 2007.
- שרביט, ד'. ישראל כמדינה רב-תרבותית: הסיכוי והסיכון. בתוך ש' אוסצקי-לזר ומ' כבהא (עורכים), **בין חזון למציאות: מסמכי החזון של הערבים בישראל 2006-2007** (עמ' 49-62). ירושלים: הפורום להסכמה אזרחית, 2008.
- שרביט, ד'. מאבקו של ויקטור הוגו בעונש המוות. בתוך הוגו, ו'. **ימו האחרון של נידון למוות, קלוד גה** (עמ' 7-18). ירושלים: כרמל, 2008.
- Bar-Haim, A., Practices of Human Resource Management and Perceived Organizational Growth. In R. Blanpain & M. Tiraboschi (Eds.), *The Global Labor Market: From Globalization to Flexicurity* (pp. 165-178). The Netherlands: Kluwer Law International BV, 2008.
- Bar-Levav, A., Amsterdam and the Inception of the Jewish Republic of Letters. In Y. Kaplan (Ed.), *The Dutch Intersection: The Jews and the Netherlands in Modern History* (pp. 225-237). Leiden: Brill, 2008.
- Bayaz, I., & Avigal, M., Fast Editing of Images and Video on the Fractal Compressed Domain. In K. Elleithy (Ed.), *Innovations and Advanced Techniques in Systems, Computing Sciences and Software Engineering* (pp. 355-361). Netherlands: Springer, 2008.
- Benaya, T., & Zur, E., Understanding Object Oriented Programming Concepts in an Advanced Programming Course. In R. Mittermeir & M. M. Syslo (Eds.), *Informatics Education - Supporting Computational Thinking* (pp. 161-170). Berlin / Heidelberg: Springer, 2008.
- Benhabib, D., From Arab Diaspora to Eretz Israel: Literary Portraits of Mizrahi Female Immigrants in the 1940s and 1950s. In P. Y. Medding (Ed.), *Sephardic Jewry and Mizrahi Jews* (Vol. XXII, Studies in Contemporary Jewry, pp. 100-118). New York: Oxford University Press, 2008.

- Munk, Y., Schauplatz Tel-Aviv: Dir sakulare Metropole im israelischen Film. In G. Dachs (Ed.), *Jüdischer Almanach der Leo Baeck Institute* (pp. 107-116). Frankfurt: Jüdischer Verlag im Suhrkamp Verlag, 2008.
- Munk, Y., & Meiri, S., The Return of the Repressed: Sexual Stereotypes of the Old Jew: The Case of Gift from Heaven. In N. Abrams (Ed.), *Jews and Sex* (pp. 66-76). Nottingham: Five Leaves Publications, 2008.
- Neuberger, B., Different Concepts of a Jewish Democratic State. In J. B. Liewerant, E. Ben-Rafael, Y. Gorny & R. Rein (Eds.), *Identities in an Era of Globalization and Multiculturalism* (pp. 375-396). Leiden: Brill, 2008.
- Perl, B., Mozartian Undercurrents in Berlioz: Appreciation, Resistance and Unconscious Appropriation. In B. Kelly & K. Murphy (Eds.), *Berlioz and Debussy: Sources, Contexts and Legacies, Essays in Honour of François Lesure* (pp. 19-34). Ashgate: Aldershot, 2007.
- Rosenhek, Z., Challenging Exclusionary Migration Regimes: Labor Migration in Israel in Comparative Perspective. In S. Willen (Ed.), *Transnational Migration to Israel in Global Comparative Context* (pp. 217-232). New York: Lexington Books, 2007.
- Shagrir, I., The Medieval Evolution of by-Naming: Notions from the Latin Kingdom of Jerusalem. In I. Shagrir, R. Ellenblum & J. Riley-Smith (Eds.), *In Laudem Hierosolymitani: Studies in Crusades and Medieval Culture in Honour of Benjamin Z. Kedar* (pp. 49-59). Aldershot: Ashgate Publishing, 2007.
- Simões, F., Rycroft, M., Renno, N., Yair, Y., Aplin, K. L., & Takahashi, Y., Schumann Resonances as a Means of Investigating the Electromagnetic Environment in the Solar System. In F. Leblanc, K. L. Aplin, Y. Yair, R. G. Harrison, J. P. Lebreton & M. Blanc (Eds.), *Planetary Atmospheric Electricity* (pp. 455-472). New York: Springer, 2008.
- Takahashi, Y., Yoshida, J., Yair, Y., Imamura, T., & Nakamura, M., Lightning Detection by LAC Onboard the Japanese Venus Climate Orbiter, Planet-C. In F. Leblanc, K. L. Aplin, Y. Yair, R. G. Harrison, J. P. Lebreton & M. Blanc (Eds.), *Planetary Atmospheric Electricity* (pp. 317-334). New York: Springer, 2008.
- Gorsky, P., Caspi, A., & Chajut, E., The Theory of Instructional Dialogue: Toward a Unified Theory of Instructional Design. In R. Zheng & S. Pixy-Ferris (Eds.), *Understanding Online Instructional Modeling: Theories and Practices* (pp. 47-68). Hershey, PA: Idea Group, Inc., 2008.
- Guri-Rosenblit, S., Zróżnicowanie i Umasowienie Systemów Edukacji Wyzszej. In B. D. Golebniak (Ed.), *Pytanie o szkołę wyższą: W trosce o człowieczeństwo* (pp. 135-153). Wrocław: Wydawnictwo Naukowe, 2008 (Polish).
- Keren, E., The Atlantic Slave Trade in West African History Text Books. In N. Opoku-Agyemang, P. Lovejoy & D. Trotman (Eds.), *Africa and Trans-Atlantic Memories: Literary and Aesthetic Manifestations of Diaspora and History* (pp. 235-255). Trenton, NJ: Africa World Press, 2008.
- Kheimets, N., & Epstein, A. D., Language Education in the Trilingual Situation: Post-Soviet Jewish Intelligentsia in Israel between State, Community and Labor Market. In A. D. Epstein & Z. Khanin (Eds.), *Every Seventh Israeli: The Jews of the Former Soviet Union – Patterns of Social and Cultural Integration* (pp. 85-116). Jerusalem / Ramat Gan: Bar-Ilan University, 2007 [Also published in R. Terborg & L. G. Landa (Eds.), *The Challenges of Language Planning in the XXI Century* (pp. 443-473). Mexico: Universidad Nacional Autonoma de Mexico, 2006 (Spanish)].
- Limor, O., Sharing Sacred Space: Holy Places in Jerusalem between Christianity, Judaism, and Islam. In I. Shagrir, R. Ellenblum & J. Riley-Smith (Eds.), *In Laudem Hierosolymitani: Studies in Crusades and Medieval Culture in Honour of Benjamin Z. Kedar* (pp. 219-231). Aldershot: Ashgate Publishing, 2007
- Mendel, M., Metric Dichotomies (Lecture Notes). In G. N. Arzhantseva & A. Valette (Eds.), *Limits of Graphs in Group Theory and Computer Science*. Lausanne: EPFL Press, 2008.
- Mendelson-Maoz, A., New Vocabulary of Attention: The Aesthetics of Ethics in Styron's *Sophie's Choice*. In B. Arizti & S. M. Falquina (Eds.), *On the Turn: The Ethics of Fiction in Contemporary Narrative in English* (pp. 366-384). Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2007.

ממן, ד' ורזנהק, ז'. מנכחים את הגלובלי: בנק ישראל ופוליטיקת ההכרח של הניאו־ליברליזם. **סוציולוגיה ישראלית**, י (1) (2008), 107-131.

מינימל, א'. השפעת קישוטי התבנית על אופיה של הלשון הצירית בפיוט הקדום. **מחקרי ירושלים בספרות עברית**, כא (תשס"ז), 19-38.

נויברגר, ב'. דמוקרטיה מתגוננת בישראל 1948-2008, **סוגיות חברתיות בישראל**, 6 (קיץ 2008), עמ' 68-93.

סעדון, ח'. הקהילה היהודית בצפאקץ במלחמת העולם השנייה, **פעמים**, 114-115 (חורף-אביב תשס"ח), 13-54.

פרידגוטצ'ר, ל'. שופט כפרשן: מהלכה למעשה. **קרית המשפט**, ז (2007), 3-59.

קלעי, ע', ריינגולד ר', ורימור, ר' (2007). הזיקה בין תמיכות מרצה ובין חשיבה מטאקוגניטיבית של סטודנטים בפורום מתוקשב.

דפים – כתב עת לעיון ולמחקר בחינוך, 45 (תשס"ח) (2007), 170-194.

שטיירלברג, ל'. כחומר ביד היוצר: זכרון, מרחב ודימוי בעיתונות ציונית בארץ־ישראל ובארצות הברית. **דפים לחקר השואה**

– **מאסף**, כב (2008), 299-330.

שטיירלברג, ל'. אחותו של שייקספיר גרה וכותבת בטבריה. **פנים**, 40 (2007), עמ' 75-78.

שליין, י'. תנורו של עכנאי כטרגדיה יוונית. **מועד**, יח (תשס"ח), 70-80.

Abramovich, F., Grinshtein, V., & Pensky, M., On Optimality of Bayesian Testimation in the Normal Means Problem. *Annals of Statistics*, 35, 5 (2007), 2261-2286.

Adar, E., Lotem, A., & Barnea, A., The Effect of Social Environment on Singing Behavior in the Zebra Finch (*Taeniopygia guttata*) and Its Implication for Neuronal Recruitment. *Behavioural Brain Research*, 187, 1 (2008), 178-184.

Adar, E., Nottebohm, F., & Barnea, A., The Relationship between Nature of Social Change, Age and Position of New Neurons and Their Survival in Adult Zebra Finch Brain. *The Journal of Neuroscience*, 28, 20 (2008), 5394-5400.

Aricha, R., Feferman, T., Fuchs, S., & Souroujon, M. C., Ex Vivo Generated Regulatory T Cells Modulate Experimental Autoimmune Myasthenia Gravis. *The Journal of Immunology*, 180 (2008), 2132-2139.

Bar-EI, R., Dictators, Development, and the Virtue of Political Instability. *Public Choice* (2008). doi 10.1007/s11127-008-9337-3

Weiler, H. N., Guri-Rosenblit, S., & Sawyerr, A., Universities as Centres of Research and Knowledge Creation: Summary Report. In H. Vessuri & U. Teichler (Eds.), *Universities as Centres of Research and Knowledge Creation: An Endangered Species?* (pp. 15-32). Rotterdam: Sense Publishers, 2008.

Yair, Y., Charge Generation and Separation Processes. In F. Leblanc, K. L. Aplin, Y. Yair, R. G. Harrison, J. P. Lebreton & M. Blanc (Eds.), *Planetary Atmospheric Electricity* (pp. 119-132). New York: Springer, 2008.

Yair, Y., Fischer, G., Simões, F., Renno, N., & Zarka, P., Updated Review of Planetary Atmospheric Electricity. In F. Leblanc, K. L. Aplin, Y. Yair, R. G. Harrison, J. P. Lebreton & M. Blanc (Eds.), *Planetary Atmospheric Electricity* (pp. 29-50). New York: Springer, 2008.

מאמרים

אייזנמן, א'. עוד פירוש על י"ג העיקרים מן המאה ה"ט. **דעת**, 63 (תשס"ח), 47-74.

ארליך, ח'. הקופטים והנילוס: הממד האתיופי. **המזרח החדש**, מז (2008), 115-128*.

ארליך, ח', וזרבורג, ג'. שמונים שנה במרכז ובפריפריה. **המזרח החדש**, מז (2008), 15-19*.

בן־שלום, ר'. מזירים ויהודים: המנדיקנטים בעיניו של יצחק נתן. **זמנים**, 100 (2007), 36-47.

בק, א'. ג'אהד על גב סוס: התקשורת הערבית והמאורעות בדארפור. **רוח מזרחית**, 6 (תשס"ח), 18-19.

חלמיש, א'. פובליציסטיקה כאמנות הפולמוס: מאיר יערי. **קשר**, 36 (2007), 63-69.

כץ, ח'. חפירת בדיקה בתל־זיתון. **קמא**, 1 (תשס"ח), 35-40.

לוי, ג'. על 'שינוי' והמשכיות: האומנם 'מהפכה חילונית'? **המרחב הציבורי**, 1 (סתיו 2007), 135-147.

לוי, י'. אלימות כמבחן תחרותי: השפעת השינוי בהרכב החברתי של הצבא על החלשת מנגנוני הריסון של הפעלת אלימות באינתיפאדת אלאקצה. **סוציולוגיה ישראלית**, ט (2) (2008), 325-355.

לוי, י'. כיצד דמוקרטיזציה מחוללת לוחמנות: מלחמת לבנון השנייה. **פוליטיקה**, 17 (2008), 111-130.

לוי, י', לומסקיפדר, ע', והראל, נ'. מ'צבאיות נתינית' ל'צבאיות חזית': פניה המשתנת של הצבאיות בישראל. **המרחב הציבורי**, 1 (סתיו 2007), 89-116.

מאור, ע', ובר ניר ד'. השפעת השימוש הגורף בכלי של חוק ההסדרים במשק המדינה על הפערים בשנים 2002-2005.

ביטחון סוציאלי, 77 (אוגוסט 2008), 95-124.

- Cohen, C., Kaplan, T. R., & Sela, A., Optimal Rewards in Contests. *The RAND Journal of Economics*, 39, 2 (2008), 434-451.
- Cohen, C., & Sela, A., Allocation of Prizes in Asymmetric All-Pay Auctions. *European Journal of Political Economy*, 24, 1 (2008), 123-132.
- Cohen, Y., Dar-El, E. M., Vitner, G., & Sarin, S. C., Allocation of Work to the Stations of an Assembly Line with Buffers between Stations and Three General Learning Patterns. *International Journal of Intelligent Systems Technologies and Applications*, 4, 1-2 (2008), 123-140.
- Cohen, Y., Dar-El, E. M., Vitner, G., & Sarin, S. C., Optimal Layout and Work Allocation in Batch Assembly under Learning Effect. *International Journal of Intelligent Systems Technologies and Applications*, 4, 1-2 (2008), 188-207.
- Cohen, Y., & Keren, B., A Simple Heuristic for Assigning Doors to Trailers in Cross-Docks. *Proceedings of the International Conference on Industrial Logistics (ICIL)* (2008), Tel-Aviv.
- Cohen, Y., Vitner, G., & Sarin, S. C., Work Allocation to Stations with Varying Learning Slopes and without Buffers. *European Journal of Operational Research*, 184, 2 (2008), 797-801.
- Diengott, N., Structuralist Narratology Redux? *Journal of Literary Semantics*, 37, 2 (2008), 151-160.
- Dunne, P. G., Falk, H., Forker, J., & Powell, R., The Market Response to Information Quality Shocks: The Case of Enron. *Applied Financial Economics*, 18, 13 (2008), 1051-1066. *
- Elaad, E., & Ben-Shakhar, G., Covert Respiration Measures for the Detection of Concealed Information. *Biological Psychology*, 77, 3 (2008), 284-291.
- Enzel, Y., Amit, R., Dayan, U., Crouvi, O., Kahana, R., Ziv, B., & Sharon, D., The Climatic and Physiographic Controls of the Eastern Mediterranean over the Late Pleistocene Climates in the Southern Levant and Its Neighboring Deserts. *Global and Planetary Change*, 60, 3-4 (2008), 165-192.
- Epstein, A. D., Another Failure: Israeli Public Opinion on the Israeli-Syrian Negotiations, 2004-2006. *Herald of Lobachevsky State University of Nizhni Novgorod*, 4 (2007), 157-164 (Russian).
- Beimel, A., Tassa, T., & Weinreb, E., Characterizing Ideal Weighted Threshold Secret Sharing. *SIAM Journal on Discrete Mathematics*, 22, 1 (2008), 360-397.
- Beniaminy, I., Nutov, Z., & Ovadia, M., Approximating Interval Scheduling Problems with Bounded Profits. *Algorithms - ESA 2007, LNCS*, 4698 (2007), 487-497.
- Benoit-Roubinowitz, M., & Charbit, D., Le voyage d'Angela Merkel à Jérusalem, 16-18 mars 2008. *Tsafon, Revue d'études juives du Nord*, 55 (2008), 159-170.
- Ben-Shakhar, G., The Case against the Use of Polygraph Examinations to Monitor Post-Conviction Sex Offenders. *Legal and Criminological Psychology*, 13, 2 (2008), 191-207.
- Berenboym, I., & Avigal, M., Genetic Algorithms Using Pull Moves for Protein Structure Prediction Problem. *Proceedings of the Genetic and Evolutionary Methods Computation Conference (GEM)* (2008), Las Vegas, 167-173.
- Berenboym, I., & Avigal, M., Genetic Algorithms with Local Search Optimization for Protein Structure Prediction Problem. *Proceedings of the 10th annual conference on Genetic and Evolutionary Computation (GECCO)* (2008), New York, 1097-1098.
- Bergman, O., Beyth-Marom, R., & Nachmias, R., The User-Subjective Approach to Personal Information Management Systems Design: Evidence and Implementations. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59, 2 (2008), 235-246.
- Blayer, O., & Tassa, T., Improved Versions of Tardos' Fingerprinting Scheme. *Designs, Codes and Cryptography*, 48, 1 (2008), 79-103.
- Caspi, A., & Blau, I., Social Presence in Online Discussion Groups: Testing Three Conceptions and Their Relations to Perceived Learning. *Social Psychology of Education*, 11, 3 (2008), 323-346.
- Caspi, A., Chajut, E., & Saporta, K., Participation in Class and in Online Discussions: Gender Differences. *Computers & Education*, 50, 3 (2008), 718-724.
- Charbit, D., Institutions et vie politique: instabilité sur fond de stabilité. *Questions internationales*, 28 (2007), 52-62.
- Charbit, D., Yeshayahou Leibowitz prophète en son pays. *Le Meilleur des Mondes*, 6 (2008), 105-111.

- Gal-Ezer, J., Vilner, T., & Zur, E., Once She Makes It, She's There!: A Case Study. *Computer Science Education*, 18, 1 (2008), 17-29.
- Gal-Ezer, J., & Zur, E., Reaching out to CS Teachers: Certification via Distance Learning. *Mathematics and Computer Education*, 41, 3 (2007), 250-265.
- Galoz, N., Grinshpoun, T., Gudes E., & Meisles, A., Cross-Community Reputation: Policies and Alternatives. *Proceedings of the IADIS Int'l Conference on Web-based Communities* (2008), Amsterdam.*
- Galoz, N., Gudes, E., & Hendler, D., A Robust and Knot-Aware Trust Based Reputation Model. *Proceedings of IFIPTM 2008* (2008), Norway.*
- Ganel, T., Chajut, E., & Algom, D., Visual Coding for Action Violates Fundamental Psychophysical Principles. *Current Biology*, 18, 14 (2008), R599-R601.
- Geri, N., & Ahituv, N., A Theory of Constraints Approach to Interorganizational Systems Implementation. *Information Systems and e-Business Management*, 6, 4 (2008), 341-360.
- Geri, N., & Naor-Elaiza, O., Beyond Adoption: Barriers to an Online Assignment Submission System Continued Use. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 4 (2008), 225-241.
- Geri, N., Neumann, S., Schocken, R., & Tobin, Y., An Attention Economy Perspective on the Effectiveness of Incomplete Information. *Informing Science Journal*, 11 (2008), 1-15.
- Ginsburg, S., & Jablonka, E., The Transition to Experiencing I: Limited Learning and Limited Experiencing. *Biological Theory*, 2 (2007), 218-230.
- Ginsburg, S., & Jablonka, E., The Transition to Experiencing II: The Evolution of Associative Learning Based on Feelings. *Biological Theory*, 2 (2007), 231-243.
- Gionis, A., Mazza, A., & Tassa, T., k-Anonymization Revisited. *Proceedings of the International Conference on Data Engineering* (2008), Cancun.
- Gionis, A., & Tassa, T., k-Anonymization with Minimal Loss of Information. *Proceedings of the European Symposium on Algorithms*, Eilat (2007), 439-450.
- Goldberger, J., & Tassa, T., A Hierarchical Clustering Algorithm Based on the Hungarian Method. *Pattern Recognition Letters*, 29 (2008), 1632-1638.
- Epstein, A. D., Islamic Outpost in Gaza and Middle Eastern Politics. *Cosmopolis: Journal of International Politics*, 2, 18 (2007), 104-116 (Russian).
- Epstein, A. D., Israel and Russia: A Romance Aborted? *Russia in Global Affairs*, 5, 4 (2007), 180-190.
- Epstein, G. S., Nitzan, S., & Schwarz, M., Efforts in Two-Sided Contests. *Public Choice*, 136, 3 (2008), 283-291.*
- Epstein, G. S., Nitzan, S., & Schwarz, M., Performance and Prize Decomposition in Contests. *Public Choice*, 134, 3 (2008), 429-443.*
- Eraqi Klorman, B., Muslim Society as an Alternative: Jews Converting to Islam. *Jewish Social Studies*, 14, 1 (2007), 89-118.
- Eshet-Alkalai, Y., Humans under Bombardment: Performing in a Real-Time World. *Inroads: SIGCSE Bulletin*, 39, 4 (2007), 57-60.
- Eshet-Alkalai, Y., & Geri, N., Does the Medium Affect the Message? The Influence of Text Representation Format on Critical Thinking. *Human Systems Management*, 26, 4 (2007), 269-279.
- Freiman, G. A., & Stanchescu, Y. V., On a Takeya Type Problem (I). *Functiones et Approximatio, Commentarii Mathematici*, XXXVII (2007), 131-149.
- Fuchs, S., Feferman, T., Meidler, R., Brenner, T., Laub, O., & Souroujon, M. C., The Disease-Specific Arm of the Therapeutic Effect of IVIG in Autoimmune Diseases: Experimental Autoimmune Myasthenia Gravis as a Model. *The Israel Medical Association Journal*, 10 (2008), 58-60.
- Fuchs, S., Feferman, T., Meidler, R., Margalit, R., Sicsic, C., Brenner, T., Laub, O., & Souroujon, M. C., Immunosuppression of EAMG by IVIG is Mediated by a Disease-Specific Anti-Immunoglobulin Fraction. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1132 (2008), 244-248.
- Fuchs, S., Feferman, T., Meidler, R., Margalit, R., Sicsic, C., Wang, N., Zhu, K.-Y., Brenner, T., Laub, O., & Souroujon, M. C., A Disease-Specific Fraction Isolated from IVIG is Essential for the Immunosuppressive Effect of IVIG in Experimental Autoimmune Myasthenia Gravis. *Journal of Neuroimmunology*, 194, 1-2 (2008), 89-96.
- Gafni, R., Framework for Quality Metrics in Mobile-Wireless Information Systems. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 3 (2008), 23-38.

- Horowitz, A., The Law of the Conservation of Energy is Unwarranted. *Analysis and Metaphysics*, 6 (2007), 49-51.
- Inbar, S., Katzav-Gozansky, T., & Hefetz, A., Kin Composition Effects on Reproductive Competition among Queenless Honeybee Workers. *Naturwissenschaften*, 95 (2008), 427-432. doi:10.1007/s00114-008-0343-6
- Itshak, M., & Wiseman, Y., AMSQM: Adaptive Multiple Superpage Queue Management. *Proceedings of the IEEE Conference on Information Reuse and Integration (IEEE IRI-2008)* (2008), Las Vegas, 52-57.
- Katvan, Z., The Concept of Ideal and the Future of Philosophy. *The International Journal of the Humanities*, 5, 4 (2007), 41-48.
- Katzav-Gozansky, T., Boulay, R., Ionescu-Hirsh, A., & Hefetz, A., Nest Volatiles as Modulators of Nestmate Recognition in the Ant *Camponotus fellah*. *Journal of Insect Physiology*, 54, 2 (2008), 378-385. doi:10.1016/j.jinsphys.2007.10.008
- Kaufman, I., Resisting Occupation or Institutionalizing Control? Israeli Women and Protest in West Bank Checkpoints. *International Journal of Peace Studies*, 13, 1 (2008), 43-62.
- Kavé, G., Eyal, N., Shorek, A., & Cohen-Mansfield, J., Multilingualism and Cognitive State in the Oldest Old. *Psychology and Aging*, 23, 1 (2008), 70-78.
- Kojarski, S., & Lorenz, D. H., AWESOME: An Aspect Co-Weaving System for Composing Multiple Aspect-Oriented Extensions. *ACM SIGPLAN Notices*, 42, 10 (2007), 515-534.
- Koreh, E., & Gudes, E., Sequence Pattern Mining in Wafers Sort Model. *Proceedings of ICDM 2008* (2008), Dresden.*
- Kortsarz, G., Langberg, M., & Nutov, Z., Approximating Maximum Subgraphs without Short Cycles. *APPROX-RANDOM*, 5171 (2008), 118-131.
- Kortsarz, G., Mirrokni, V. S., Nutov, Z., & Tsanko, E., Approximating Minimum-Power Degree and Connectivity Problems. *LATIN 2008: Theoretical Informatics*, 4957 (2008), 423-435. doi 10.1007/978-3-540-78773-0
- Kortsarz, G., & Nutov, Z., Tight Approximation Algorithm for Connectivity Augmentation Problems. *Journal of Computer and System Sciences*, 74, 5 (2008), 662-670.
- Gronau, N., Neta, M., & Bar, M., Integrated Contextual Representation for Objects' Identities and Their Locations. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 20, 3 (2008), 371-388.
- Guri-Rosenblit, S., Sebkova, H., & Teichler, U., Massification and Diversity of Higher Education Systems: Interplay of Complex Dimensions. *Higher Education Policy*, 20 (2007), 373-389.
- Halamish, A., Zionist Immigration Policy Put to the Test: Historical Analysis of Israel's Immigration Policy, 1948-1951. *Journal of Modern Jewish Studies*, 7 (2008), 119-134.
- Harrison, R. G., Aplin, K. L., Leblanc, F., & Yair, Y., Planetary Atmospheric Electricity. *Space Science Reviews*, 137 (2008), 5-10. doi: 10.1007/s11214-008-9419-z
- Hazzan, O., Gal-Ezer, J., & Blum, L., A Model for High School Computer Science Education: The Four Key Elements That Make It! *Inroads: SIGCSE Bulletin*, 40, 1 (2008), 281-285.
- Heinik, J., Werner, P., & Kavé, G., Psychiatric Diagnoses in a Sample of Outpatient Psycho-Geriatric New Referrals with Suspected Mild Cognitive Impairment. *The Open Geriatric Medicine Journal*, 1 (2008), 10-13.
- Heiman, T., Females with Learning Disabilities Taking on-Line Courses: Perceptions of the Learning Environment, Coping and Well-Being. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 21, 1 (2008), 4-14.
- Heiman, T., The Effects of E-Mail Messages in a Distance Learning University on Perceived Academic and Social Support, Academic Satisfaction, and Coping. *The Quarterly Review of Distance Education*, 9, 3 (2008), 237-224.
- Heiman, T., Zinck, L. C., & Heath, N. L., Parents and Youth with Learning Disabilities: Perceptions of Relationships and Communication. *Journal of Learning Disabilities*, 41, 6 (2008), 524-534. doi: 10.1177/0022219408317860
- Henderson, L., Eshet-Alkalai, Y., & Klemes, J., Digital Gaming: A Comparative International Study of Youth Culture in a Peaceful and War Zone Country. *Eludamos: Journal for Computer Game Culture*, 2, 1 (2008), 73-103.
- Horesh, Y., Doniger, T., Michaeli, S., & Unger, R., RNAspa: A Shortest Path Approach for Comparative Prediction of the Secondary Structure of ncRNA Molecules. *BMC Bioinformatics*, 8 (2007), 366.

- Levy, Y., The Linkage between Israel's Military Policies and the Military's Social Composition: The Case of the Al-Aqsa Intifada. *American Behavioral Scientist*, 51, 11 (2008), 1575-1589.
- Levy, Y., Militarizing Peace: Why Did the Israeli Military Spearhead the Oslo Accords? *Contemporary Politics*, 14, 2 (2008), 145-159.
- Levy, Y., The Second Lebanon War: From Republican Control to Market Control over the Army. *Democracy and Security*, 4, 1 (2008), 48-68.
- Levy, Y., The Sociological Heritage of Moshe Lissak: The Bi-Directional Utilization of a Conceptual Framework. *Israel Studies*, 13, 2 (2008), 164-175.
- Levy, Y., & Mizrahi, S., Alternative Politics and the Transformation of Society-Military Relations. *Administration & Society*, 40, 1 (2008), 25-53.
- Malka, O., Shnieor, S., Katzav-Gozansky, T., & Hefetz, A., Aggressive Reproductive Competition among Hopelessly Queenless Honeybee Workers Triggered by Pheromone Signaling. *Naturwissenschaften*, 95, 6 (2008), 553-559. 10.1007/s00114-008-0358-z
- Maor, A., The Dramatic Growth of Private Legislation in Israel, 1992-2006. *Israel Studies Forum*, 23, 1 (2008), 84-103.
- Mendel, M., & Naor, A., Markov Convexity and Local Rigidity of Distorted Metrics. *Proceedings of the Twenty-Fourth Annual Symposium on Computational Geometry* (2008), 49-58. <http://doi.acm.org/10.1145/1377676.1377686>
- Mendel, M., & Naor, A., Metric Cotype. *Ann. of Math.*, 168, 1 (2008), 247-298. <http://arxiv.org/abs/math/0506201>
- Menon, R., Feferman, T., Aricha, R., Souroujon, M. C., & Fuchs, S., Suppression of Experimental Autoimmune Myasthenia Gravis by Combination Therapy: Pentoxifylline as a Steroid-Sparing Agent. *Journal of Neuroimmunology*, 201-202 (2008), 128-135.
- Miron-Shatz, T., & Ben-Shakhar, G., Disregarding Preliminary Information When Rating Job Applicants' Performance: Mission Impossible? *Journal of Applied Social Psychology*, 38, 5 (2008), 1271-1294.
- Munk, Y., The Postcolonial Function of Television's Virtual Space in '90s Israeli Cinema. *Framework*, 49, 1 (2008), 83-92.
- Krivelevich, M., Nutov, Z., Salavatipour, M. R., Verstraete, J., & Yuster, R., Approximation Algorithms and Hardness Results for Cycle Packing Problems Archive. *ACM Transactions on Algorithms (TALG)*, 3, 4 (2007), # 48.
- Lando, Y., & Nutov, Z., On Minimum Power Connectivity Problems. *Algorithms – ESA 2007*, 4698 (2007), 87-98.
- Langberg, M., Oblivious Communication Channels and Their Capacity. *IEEE Transactions on Information Theory*, 54, 1 (2008), 424-429.
- Langberg, M., & Sprintson, A., On the Hardness of Approximating the Network Coding Capacity. *Proceedings of the IEEE International Symposium on Information Theory (ISIT)* (2008), Toronto.
- Laslo, Z., Golenko-Ginzburg, D., & Keren, B., Optimal Booking of Machines in a Virtual Job-Shop with Stochastic Processing Times to Minimize Total Machine Rental and Job Tardiness Costs. *International Journal of Production Economics*, 111, 2 (2008), 812-821.
- Laslo, Z., Keren, B., & Ilani, H., Minimizing Task Completion Time with the Execution Set Method. *European Journal of Operational Research*, 187, 3 (2008), 1513-1519.
- Lazar, A., Litvak-Hirsch, T., & Chaitin, J., Between Culture and Family: Jewish-Israeli Young Adults Relation to the Holocaust as a Cultural Trauma. *Traumatology*, 14, 3 (2008), 110-119.
- Levin, E., & Lubinsky, D. S., Universality Limits Involving Orthogonal Polynomials on the Unit Circle. *Computational Methods and Function Theory*, 7, 2 (2007), 543-561.
- Levin, E., & Lubinsky, D. S., Applications of Universality Limits to Zeros and Reproducing Kernels of Orthogonal Polynomials. *Journal of Approximation Theory*, 150, 1 (2008), 69-95.
- Levin, E., & Lubinsky, D. S., Asymptotics of Derivatives of Orthogonal Polynomials on the Real Line. *Acta Mathematica Hungarica*, 118, 1-2 (2008), 115-127.
- Levy, G., & Sasson-Levy, O., Militarized Socialization, Military Service, and Class Reproduction: The Experiences of Israeli Soldiers. *Sociological Perspectives*, 51, 2 (2008), 349-374.
- Levy, Y., Israel's Violated Republican Equation. *Citizenship Studies*, 12, 3 (2008), 249-264.

- Rosolio, I., Ronen, B., & Geri, N., Value Enhancement in a Dynamic Environment: A Constraint Management Expert System for the Oil Refinery Industry. *International Journal of Production Research*, 46, 16 (2008), 4349-4367.
- Rubin, S., Paldor, N., & Ziv, B., On the Dominance of Changes in Planetary Angular Momentum in Large Scale Extra-Tropical Flows. *Geophysical Research Letters*, 34 (2007), L23814. doi:10.1029/2007GL031145
- Shahrabani, S., Shavit, T., & Benzion, U., Short-Selling and the WTA-WTP Gap. *Economics Letters*, 99, 1 (2008), 131-133.
- Shatsky, Y., & Gudes, E., TOPS: A New Design for Transactions in Publish/Subscribe Middleware. *Distributed Event-Based Systems*, 332 (2008), 201-210.*
- Shenvi, S., Jaggi, S., Dey, B. K., & Langberg, M., "Real" Slepian-Wolf Coding Using Random (1,-1) Matrices. *Proceedings of the IEEE International Symposium on Information Theory (ISIT) (2008)*, Toronto, 1423-1427.
- Shoval, S., Panczer, G., & Boudeulle, M., Study of the Occurrence of Titanium in Kaolinites by Micro-Raman Spectroscopy. *Optical Materials*, 30, 11 (2008), 1699-1705.
- Simões, F., Rycroft, M., Renno, N., Yair, Y., Aplin, K. L., & Takahashi, Y., Schumann Resonances as a Means of Investigating the Electromagnetic Environment in the Solar System. *Space Science Reviews*, 137 (2008), 455-471. doi: 10.1007/s11214-008-9398-0
- Takahashi, Y., Yoshida, J., Yair, Y., Imamura, T., & Nakamura, M., Lightning Detection by LAC Onboard the Japanese Venus Climate Orbiter, Planet-C. *Space Science Reviews*, 137 (2008), 317-334. doi: 10.1007/s11214-008-9400-x
- Wiseman, Y., ASOSI: Asymmetric Operating System Infrastructure. *Proceedings of the 21st Conference on Parallel and Distributed Computing and Communication Systems, (PDCCS 2008) (2008)*, New Orleans.
- Wiseman, Y., Isaacson, J., & Lubovsky, E., Eliminating the Threat of Kernel Overflows. *Proceedings of the IEEE Conference on Information Reuse and Integration (IEEE IRI-2008) (2008)*, Las Vegas, 116-121.
- Yair, Y., Charge Generation and Separation Processes. *Space Science Reviews*, 137 (2008), 119-131. doi: 10.1007/s11214-008-9348-x
- Nir, A. E., & Bogler, R., The Antecedents of Teacher Satisfaction with Professional Development Programs. *Teaching and Teacher Education*, 24, 2 (2008), 377-386.
- Nir, R., The Struggle between the 'Image of God' and Satan in the Greek Life of Adam and Eve. *Scottish Journal of Theology*, 61 (2008), 327-339.
- Nussinson, R., & Koriat, A., Correcting Experience-Based Judgments: The Perseverance of Subjective Experience in the Face of the Correction of Judgment. *Metacognition and Learning*, 3, 2 (2008), 159-174.
- Nutman, L., & Langberg, M., Adversarial Models and Resilient Schemes for Network Coding. *Proceedings of IEEE International Symposium on Information Theory (ISIT) (2008)*. arXiv:0801.0701v2
- Nutov, Z., Approximating Steiner Networks with Node-Weights. *LATIN 2008: Theoretical Informatics*, 4957 (2008), 411-422.
- Nutov, Z., On Extremal k -outconnected Graphs. *Discrete Mathematics*, 308, 12 (2008), 2533-2543.
- Nutov, Z., & Reichman, D., Approximating Maximum Satisfiable Subsystems of Linear Equations of Bounded Width. *Information Processing Letters*, 106, 5 (2008), 203-207.
- Regev, M., Ethno-National Pop-Rock Music: Aesthetic Cosmopolitanism Made from Within. *Cultural Sociology*, 1, 3 (2007), 317-341.
- Reingold, R., Rimor, R., & Kalay, A., Instructor's Scaffolding in Support of Student's Metacognition through a Teacher Education Online Course: A Case Study. *Journal of Interactive Online Learning*, 7, 2 (2008), 139-151.
- Roccas, S., Sagiv, L., Schwartz, S. H., Halevy, N., & Eidelson, R., Toward a Unifying Model of Identification with Groups: Integrating Theoretical Perspectives. *Personality and Social Psychology Review*, 12, 3 (2008), 280-306.
- Roichman, A., & Gudes, E., DIWeDa - Detecting Intrusions in Web Databases. *Data and Applications Security XXII*, 5094 (2008), 313-329.*
- Rosenberg, E., Koren, O., Reshef, L., Efrony, R., & Zilber-Rosenberg, I., The Role of Microorganisms in Coral Health, Disease and Evolution. *Nature Reviews Microbiology*, 5 (2007), 355-362.

- Yom Din, G., Zugman, Z., & Degani, G., Evaluating Innovative Technologies for Multistage Fish Growth Processes: Case Study of an Eel (*Anguilla anguilla* L.) Farm. *Aquacultural Engineering*, 37, 3 (2007), 274-284.
- Zilber-Rosenberg, I., & Rosenberg, E., Role of Microorganisms in the Evolution of Animals and Plants: The Hologenome Theory of Evolution. *FEMS Microbiology Reviews*, 32, 5 (2008), 723-735.
- Ziv, B., Saaroni, H., Yair, Y., Ganot, M., Baharad, A., & Isaschari, D., Atmospheric Factors Governing Winter Thunderstorms in the Coastal Region of the Eastern Mediterranean. *Theoretical and Applied Climatology* (2008), Online. doi: 10.1007/s00704-008-0008-6
- Yair, Y., Fischer, G., Simões, F., Renno, N., & Zarka, P., Updated Review of Planetary Atmospheric Electricity. *Space Science Reviews*, 137 (2008), 29-49. doi: 10.1007/s11214-008-9349-9
- Yair, Y., Price, C., Ganot, M., Greenberg, E., Yaniv, R., Ziv, B., Sherez, Y., Devir, A., Bór, J., & Satori, G., Optical Observations of Transient Luminous Events Associated with Winter Thunderstorms near the Coast of Israel. *Atmospheric Research* (2008), Online. doi:10.1016/j.atmosres.2008.06.018
- Yi, H.-J., Chae, C.-S., So, J.-S., Tzartos, S. J., Souroujon, M. C., Fuchs, S., & Im, S.-H., Suppression of Experimental Myasthenia Gravis by a B-Cell Epitope-Free Recombinant Acetylcholine Receptor. *Molecular Immunology*, 46, 1 (2008), 192-201.

פעילות רשות המחקר

רשות המחקר תומכת בפעילות המחקרית של חברי סגל האו"פ באמצעות איתור מקורות מימון חיצוניים וסיוע בהגשת הבקשות למקורות אלה וכן באמצעות קרן מחקר פנימית הממנת מענקי מחקר ומלגות מסוגים שונים.

אופמופ – חברה בת להעברת טכנולוגיה

השנה הקימה האוניברסיטה הפתוחה חברה בת בשם "אופמופ", לצורך טיפול והגנה על קניין רוחני שנוצר באוניברסיטה במהלך הפעילות המחקרית של חברי הסגל ובפעילויות נוספות. הקמת החברה תאפשר להעמיד את תוצרי הפעילות האוניברסיטאיות לטובת הכלל.

טיפול במלגות לפוסט־דוקטורנטים

הטיפול במלגות של פוסט־דוקטורנטים הועבר לרשות המחקר, כדי לרכז את פעילותם במסגרת המחקרים המתקיימים באוניברסיטה.

מענקי מחקר לחברי סגל חדשים

הנהלת האוניברסיטה גייסה כספי תרומות ייעודיות להענקת מענקי מחקר לחברי סגל חדשים המתקבלים לסגל האקדמי הבכיר. מענקים אלה יסייעו לחברי הסגל בביסוס מחקריהם בשלבים הראשונים להיקלטותם באוניברסיטה הפתוחה, והם מותנים בהגשת הצעת מחקר לקרן חיצונית תחרותית בתוך שנתיים מיום הקליטה של חבר הסגל החדש.

קשרים עם רשויות לאומיות ובין־לאומיות בתחום ניהול המחקר

מנהלת רשות המחקר השתתפה, כבכל שנה, בפגישות עבודה תקופתיות של פורום מנהלי רשויות המחקר של כל האוניברסיטאות בישראל. כמו כן לקחה חלק בוועדה של האקדמיה הישראלית למדעים הנערכת להקמת מאגר מידע לאומי בנושא מחקר בישראל. נציגת רשות המחקר השתתפה בכנס השנתי של הארגון האירופי של רשויות המחקר ובסדנת הכנה לתוכנית המחקר FP7 בבריסל, שהשתתפו בה מנהלי רשויות המחקר של אוניברסיטאות.

* פרופ' חגי ארליך, פרופ' אהוד גודס, פרופ' שמואל ניצן ופרופ' חיים פלק הם חברי סגל באוניברסיטאות אחרות ויועצי פיתוח באוניברסיטה הפתוחה.

מענקי מחקר מקרנות חיצוניות

- בתשס"ח זכו 11 מחקרים של חברי הסגל האקדמי וחברי סגל ההוראה של האו"פ במימון מקרנות חיצוניות:
- פרופ' נורית גרץ מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות זכתה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע על מחקרה "מגעים בין תרבויות: קולנוע ישראלי, פלסטיני ואירופי".
  - ד"ר ודים גרינשטיין מחטיבת המתמטיקה (יחד עם פרופ' פליקס אברמוביץ' מאוניברסיטת תל-אביב) זכה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע, על המחקר "כלל של מקסימום אִפּוֹסְטְרִיורי בבדיקת השערות, אמידה ובחירת מודלים".
  - ד"ר מיכאל לנגברג מחטיבת מדעי המחשב זכה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע על מחקרו "בין שאנון להמינג: מיזוג גישות מחקר מתורת האינפורמציה ומדעי המחשב התיאורטיים".
  - ד"ר דוד לורנץ מחטיבת מדעי המחשב זכה במענק מחקר מטעם הקרן הלאומית למדע על מחקרו "תשתית להנדסת תוכנה מונחית-היבטים (Aspect-Oriented) מרובת שפות הרחבה".
  - ד"ר חיה כץ מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות (יחד עם ד"ר אברהם פאוסט מאוניברסיטת בריאלין) זכתה במענק מחקר מהקרן הלאומית למדע על המחקר "תל עיטון ועמק התלם הדרומי: גשר או מחסום".
  - פרופ' שלמה שובאל מהמחלקה למדעי הטבע והחיים זכה במענק מחקר מטעם משרד התשתיות על מחקרו "מאפיינים של מינרלי החרסית בסלעים של חבורת ים המלח בבקעת ים המלח".
  - ד"ר מנור מנדל מחטיבת מדעי המחשב (יחד עם ד"ר צבי לוטקר מאוניברסיטת בן-גוריון) זכה במענק מחקר מטעם קרן CISCO על המחקר "שיטות לפיתוח אלגוריתמים יעילים למספר ליבות".
  - ד"ר מיכאל לנגברג מחטיבת מדעי המחשב (יחד עם פרופ' דוד פלג וד"ר ליעם רוזיטי ממכון ויצמן) זכה במענק מחקר מטעם קרן CISCO על המחקר "זיהוי המתעלם מתוכן לזרימה באינטרנט".
  - ד"ר אסתר קליין ווהל וד"ר אינגריד ברט מיחידת האנגלית זכו במענק מטעם מיט"ל, על מחקרן "כלי עזר להפקת חומרי למידה התומכים בהקניית אוצר מילים אקדמי באנגלית".
  - ד"ר אבנר כספי ואינה בלאו מהמחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה זכו במענק מחקר מטעם איגוד האינטרנט על מחקרים "של מי השורה הזאת? השפעת עריכה בטכנולוגיית Wiki על תחושת הבעלות, חוויית הלמידה ואיכותה".
  - ד"ר אירית בק מהמחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות זכתה במענק מטעם מרכז מינרבה על מחקרה "משבר דארפור והאיחוד האפריקני: מהתעלמות להתערבות?".
- להלן תיאור קצר של שניים מן המחקרים שקיבלו השנה מימון מקרן חיצונית:
- ד"ר דוד לורנץ: תשתית להנדסת תוכנה מונחית-היבטים (Aspect-Oriented) מרובת שפות הרחבה (מענק מהקרן הלאומית למדע)
הבעיה של "קוד שזור" נפוצה במערכות תוכנה מודרניות כתוצאה מקיום דרישות צולבות. שפות תכנות מונחות-היבטים (Aspect-Oriented Programming) מותאמות במיוחד למימוש מערכות תוכנה עם דרישות כאלה. אולם, שפות הרחבה רב-תכליתיות לתכנות מונחה-היבטים אינן מטפלות בדרישות צולבות מתחומים שונים באותה דרגה של יעילות. המחקר יפתח תשתית מדעית להנדסת תוכנה מונחית-היבטים, מרובת שפות הרחבה. התשתית תאפשר טיפול בסוגי דרישות צולבות, שלא נחזו מראש, באמצעות פיתוח שפות הרחבה ממוקדות-תחום וכריכתן יחדיו לפי הצורך.
  - ד"ר ודים גרינשטיין, כלל של מקסימום אִפּוֹסְטְרִיורי בבדיקת השערות, אמידה ובחירת מודלים (מענק מהקרן הלאומית למדע)
ניתוח קבוצות גדולות של נתונים רבי-ממדיים מביא לאתגרים חדשים הדורשים גישות וטכניקות חדשניות בבעיות מסורתיות של סטטיסטיקה. הגישה הבייזיאנית (Bayesian) הוכיחה את עצמה ככלי מועיל בחקירת בעיות מסוג זה. המחקר יבחן את הגישה הבייזיאנית בבעיות של בדיקת השערות מרובות, אמידה ובחירת מודלים ויתבסס על הכלל של מקסימום אִפּוֹסְטְרִיורי (כמ"א) בתהליך בדיקת השערות מרובות. מטרתו העיקרית היא ללמוד תכונות תיאורטיות וחישוביות של כמ"א במסגרות סטטיסטיות שונות, כגון: (1) בדיקה ואמידה בסדרות גאוסיאניות (Gaussian) – מדובר במגוון רחב של בעיות סטטיסטיות שבהן דנים בווקטור נתונים רבי-ממדי לא ידוע המתקבל בתהליכים שונים עם "רעש טבעי". בעיות כאלה ייחקרו תחת תנאי נוסף חשוב, שווקטור הנתונים הוא דליל; (2) בחירת מודלים – במטרה לבחור תת-קבוצה חסכנית של משתנים "משמעותיים", ובדרך זו להוריד במידה ניכרת את ממד הבעיה. כיוון נוסף של המחקר הוא הרחבה של כמ"א למודלים לא-גאוסיאניים.

מענקי מחקר ומלגות מהקרן הפנימית

בתשס"ח הוגשו לרשות המחקר 111 בקשות לסיוע מהקרן הפנימית. מתוכן אישרה ועדת ההיגוי 77 בקשות: 2 מענקי מחקר; 7 מענקי מחקר פעיל; 5 מענקי מחקר גישוש; 3 מלגות מחקר; 2 מלגות הצטיינות לדוקטורנטים; 31 מענקי השתלמות לצורכי מחקר; 4 מענקים לשימוש במעבדת מחקר; 6 מלגות חלקיות לסטודנטים של חברי הסגל במדעים הניסויים; 3 מלגות חלקיות לסטודנטים של חברי הסגל בכל תחומי הדעת; 2 מענקי השתלמות לסטודנטים לתואר שני; 4 מלגות פינוי זמן למחקר; 7 מענקי הוצאה לאור של ספר מחקרי ומענק עריכה אחד.

להלן תיאור קצר של שלושה מן המחקרים שקיבלו מימון השנה מקרן רשות המחקר:

■ פרופ' יאיר אורון, זהויות ישראליות 2008 (זהות יהודית-ישראלית וזהות פלסטינית-ישראלית)

במידהמה, זהו מחקר המשך למחקר קודם שערך החוקר בנושא הזהות היהודית-ישראלית, אך בכמה היבטים הוא שונה ממנו. בשנת 1990 נערך מחקר מקיף בקרב סטודנטים להוראה מכל מגזרי החינוך בישראל: הממלכתי, הממלכתי-דתי והעצמאי – והוא הותיר שאלות וסוגיות רבות ללא תשובות חד-משמעיות. בין שאלות המחקר שייבחנו: היחס בין הרכיב הלאומי לרכיב הדתי בזהות האישית והקיבוצית של הצעיר היהודי-ישראלי; היחס ליהודי התפוצות; מקומה של האנטישמיות בזהות היהודית; מקומה של השואה בזהות היהודית-ישראלית והשפעתה על רכיבים ביחס כלפי הסכסוך הישראלי-ערבי וכלפי האוכלוסייה הערבית, בתחומי הקו הירוק ומעבר לו. המחקר יבחן את יחסו של הצעיר הפלסטיני-ישראלי לזהותו הפלסטינית (שאלת ההגדרה העצמית של אזרחי ישראל הערבים היא אחת השאלות שתבדקנה), הערבית והישראלית, וכן את יחסו לדת, ללאומיות ולמדינה. בשל מקומה המרכזי של השואה בזהות היהודית-ישראלית, יבחן גם יחסו של הצעיר הפלסטיני-ישראלי לשואה. כבסיס למחקר בקרב האוכלוסייה היהודית נבחר מודל שפיתח שמעון הרמן. לגבי האוכלוסייה הפלסטינית-ישראלית נעזר המחקר, בין היתר, במחקריו של סמי סמוחה. השלב הראשון של המחקר המוצע יערך בקרב מדגם של כ-1,000 סטודנטים מהאוניברסיטה הפתוחה, שיהיה בו ייצוג לרכיבים השונים של החברה הישראלית על פי משתנה הדתיות (חילוניים, מסורתיים, דתיים, חרדיים). כמו כן יהיה בו ייצוג לאוכלוסייה הערבית (פלסטינית) בישראל. לשם כך נבנה שאלון מיוחד לאוכלוסייה הערבית, שחלקו משותף לשאלון המיועד לאוכלוסייה היהודית וחלקו שונה. כך אפשר יהיה להשתמש בממד השוואתי, שיכול לספק תובנות והתבוננויות חדשות על שאלות אלו.

■ ד"ר נורית גרונאו, קשרים קונטקסטואליים ופונקציונליים מפחיתים תחרות בין אובייקטים לא קשובים: מחקר בהדמיה מוחית פונקציונלית (fMRI)

כאשר אנו מתמקדים במטרה חזותית, קיימת תחרות בין גרויים מסיחים בלתי-קשובים על משאבי עיבוד ועל גישה למודעות. תחרות זו גורמת להפחתה בפעילות המוחית עבור המסיחים ולעיבוד מופחת שלהם. למרות הירידה במשאבים קשבים, תכונות גלובליות של עצמים ושל תמונות נוף (למשל, קווי מתאר כלליים) מעובדות ונגישות למודעות, כנראה בשל תחרות מופחתת בין אלמנטים שונים המקובצים לכלל תמונה הוליסטית. הניסוי המוצע ישתמש בהדמיה מוחית פונקציונלית (fMRI) כדי לבחון אם עצמים קשורים זה לזה קונטקסטואלית ופונקציונלית (למשל, קומקום וספל) מקובצים לכדי ייצוג גלובלי גם כאשר הם ממוקמים מחוץ למוקד הקשב (בפריפריה החזותית). קיבוץ שכזה עשוי להפחית את התחרותיות בין העצמים ובכך להגדיל את הפעילות המוחית ואת רמת העיבוד של העצמים הפריפריאליים. נבדקים יבצעו מטלה חזותית מרכזית, כאשר זוגות עצמים יופיעו סביב גרוי המטרה, בפריפריה. העצמים יהיו קשורים (או בלתי-קשורים) זה לזה פונקציונלית. השערת המחקר היא שגרויים הקשורים זה לזה פונקציונלית יקובצו לכדי ייצוג הוליסטי אחיד, ואילו זוגות שאינם קשורים זה לזה יתחרו זה בזה. הפעילות המוחית לאחרונים תהיה, על כן, נמוכה מאשר לראשונים. חשיבות המחקר היא בהדגמת חשיבותם של קשרים קונטקסטואליים ופונקציונליים בתור מקור להפחתת תחרות ולהעצמה תפיסתית, תוך יצירת דימוי חזותי קוהרנטי ובעל משמעות.

■ ד"ר מירב חדד, אנטרופיה של חורים שחורים בתיאוריות גרביטציה כלליות

האנטרופיה של בקנשטיין-הוקינג עבור חורים שחורים בתיאוריות הגרביטציה של איינשטיין שווה לרבע השטח של האופק של החור השחור ביחידות הקבוע של ניוטון-Wald. G_N הציעה שעבור תיאוריות גרביטציה כלליות, האנטרופיה של חורים שחורים מסוימים היא מטען נתר. אנטרופיה זו שונה בדרך כלל מהאנטרופיה של בקנשטיין-הוקינג. רם ברושטיין, דן גורבנוס ומירב חדד הראו שהאנטרופיה של מטען נתר שווה לרבע השטח של החור השחור ביחידות הקבוע הגרביטציוני האפקטיבי על

האופק G_{eff} . הם הוכיחו שההבדל היחיד בין האנטרופיה של מטען נתר והאנטרופיה של בקנשטיין-הוקינג הוא היחידות שבהן נמדד השטח. במקום ביחידות הקבוע של ניוטון G_N מופיעות היחידות של הקבוע הגרביטציוני האפקטיבי על האופק G_{eff} . החוקרת מאמינה שהביטוי הפשוט הזה לאנטרופיה של חורים שחורים בתיאוריות גרביטציה כלליות מתאים לכל סוגי החורים שחורים.

מחוות ופרסים

פרס הכת מטעם מוסד הרצל לחקר הציונות ולימודה (באוניברסיטת חיפה) לספר מחקר בתולדות הציונות, היישוב ומדינת ישראל לשנת תשס"ח, הוענק לספרה של פרופ' אביבה חלמיש, במירוץ כפול נגד הזמן: מדיניות העלייה הציונית בשנות השלושים, שראה אור בתשס"ו בהוצאת יד יצחק בן צבי.

הפרס על שם שמואל (סאם) טולידאנו מוענק לחוקר אחד מישראל וחוקר אחד מספרד, שעבודותיהם נוגעות באחד התחומים שבהם עסק שמואל טולידאנו. ד"ר רם בן-שלום זכה בפרס לשנת 2007, על ספרו מול תרבות נוצרית: תודעה היסטורית ודימויי עבר בקרב יהודי ספרד ופרובנס בימי הביניים.

מאמר של ד"ר ענת ברנע, בשותפות עם עינת אדר מאוניברסיטת תל-אביב ופרופסור פרננדו נוטנבום מאוניברסיטת רוקפלר בניו-יורק, צוין כ"בחירת העורך" של כתב העת החשוב *Science Magazine*.
Adar, E., Nottebohm, F., & Barnea, A., The Relationship between Nature of Social Change, Age and Position of New Neurons and Their Survival in Adult Zebra Finch Brain. *The Journal of Neuroscience*, 28, 20 (2008), 5394-5400.

מחקר של פרופ' יואב יאיר יחד עם שותפיו לכתיבה, פרופ' קולין פרייס מאוניברסיטת תל-אביב ומוסטפה עספור, נבחר על ידי המגזין *Discover* במקום ה-25 ברשימת 100 המחקרים המשפיעים במדע בשנת 2007. המחקר עוסק בקשר בין סופות ברקים במזרח אפריקה לבין תדירות סופות הוריקן באוקיינוס האטלנטי. תוצאותיו התפרסמו במאמר:
Price, C., Yair, Y., & Asfur, M., East African Lightning as a Precursor of Atlantic Hurricane Activity. *Geophysical Research Letters*, 34 (2007), L09805, doi:09810.01029/02006GL028884.

הנחיית עבודות לתארים מתקדמים

חברי הסגל הבכיר של האו"פ מנחים סטודנטים שלנו בעבודות הגמר לתואר שני. מקצתם מנחים תלמידים לתואר שלישי מאוניברסיטאות אחרות (בשיתוף עם מנחה מאוניברסיטת-האם של התלמיד), משמשים חברים בוועדות מלוות לדוקטורט ושופטים עבודות דוקטורט הנכתבות באוניברסיטאות אחרות.

פעילות מרכז המחקר לשילוב טכנולוגיות למידה בהוראה ע"ש צ"ייס

מרכז המחקר לשילוב טכנולוגיות למידה בהוראה על שם צ"ייס הוא גוף המחקר של האוניברסיטה הבוחן את שילובן של טכנולוגיות שונות בתהליכי ההוראה. חברי סגל האוניברסיטה מכל תחומי הדעת חוקרים במרכז תהליכים אשר ישפרו את שילובן של טכנולוגיות אלה בהוראת הקורסים השונים. מרכז צ"ייס, הפועל כשותפות בין מרצים מהמחלקות השונות באוניברסיטה הפתוחה, תומך במחקרים שמבצעים חבריו ומעניק מלגות לסטודנטים מצטיינים לתארים גבוהים בתחומים הרלוונטיים. הוא מקיים פעילות אקדמית שוטפת במתכונות של כנסים, ימי עיון וסמינריונים מחקריים.

מחקרי מרכז צ"ייס בתשס"ח

- תפיסת למידה בהרצאות מוקלטות
- הבדלי גיל ותרבות בהתנהגות דיאלוגית
- היחס שבין סגנון-ייחוס והתנהגות דיאלוגית
- השפעת העריכה בסביבת ויקי על תחושת בעלות, תפיסת למידה ולמידה בפועל
- השימוש בפודקאסט להוראת אוריינות אנגלית כשפה זרה

- עושר המדיה, טבעיות ותפישת למידה
- הצגה עצמית ותפיסתה באתרי הכריות
- סגנון סמכות הורית ושימוש באינטרנט אצל מתבגרים
- השפעתו של קורס באוריינות מחשב על גישות של סטודנטים כלפי יישומי מחשב
- שיעורי־בית קשים: ההתנהגות הדיאלוגית של תלמידי יסודי
- שיעורי־בית קשים: ההתנהגות הדיאלוגית של תלמידי תיכון
- שיעורי־בית קשים: השפעת גיל, מגדר ותרבות על ההתנהגות הדיאלוגית של תלמידים מכיתה ה' עד סטודנטים באוניברסיטה
- הקשר בין דרכי למידה אסטרטגיות וטקטיות של סטודנטים באוניברסיטה פתוחה
- הקשר בין דיסציפלינה אקדמית וההתנהגות הדיאלוגית של סטודנטים בפורומים באוניברסיטה הפתוחה
- הקשר בין דיסציפלינה אקדמית וההתנהגות הדיאלוגית של סטודנטים באוניברסיטה מבוססת קמפוס
- השפעת התנהגות המנחה על ההתנהגות הדיאלוגית של סטודנטים בפורומים
- ויקי: טיב שיתוף הפעולה ומידתו במטלה באוניברסיטה הפתוחה
- השפעת ניווט בסביבות וירטואליות תלת־ממדיות על יכולת האינדוקציה הצורנית
- השפעת רמת השפה הדבורה של ילדים עם לקות שמיעה על תפיסת רצף זמן בייצוג טכנולוגי ושאינו טכנולוגי
- השפעת השימוש בתקשורת מתווכת־מחשב על התמיכה החברתית בקרב סטודנטים לקויי למידה ושאינם לקויי למידה
- השפעת הנחיה מטא־קוגניטיבית על הישגי הסטודנטים בקורס מתוקשב במלואו
- שיפור תפיסת רצף זמן בקרב ילדים עם פיגור שכלי קל־בינוני באמצעות טכנולוגיית מציאות מדומה
- מדדי סימטריה רציפים – פיתוח אתר לחישוב מקוון של מדדי סימטריה רציפים בכימיה
- דפוסי שימוש באתרי הקורסים ותרומתם לסטודנטים עם צרכים מיוחדים וללא צרכים מיוחדים באוניברסיטה הפתוחה
- ממידע לידע במסד נתונים שיתופי מתוקשב: המנחה כתומך ביכולות המטא־קוגניטיביות של סטודנטים בקורס מקוון
- תמיכה (scaffolding) של המנחה במטא־קוגניציה של סטודנטים בקורס מקוון בהכשרת מורים: חקר מקרה
- קריאה ביקורתית בפורמט דיגיטלי ובפורמט מודפס
- השפעת העיצוב על הבנה של טקסט דיגיטלי וטקסט מודפס
- שינויים לאורך זמן באוריינות הדיגיטלית האנושית
- הופכים קריאה לקלה: השפעת ניקוד על הבנת טקסט בזמן אמת בשפה בעלת אורתוגרפיה עמוקה
- מודל פדגוגי חדשני לקורס אקדמי מקוון במלואו: חקר עמדות סטודנטים
- תפיסות ילדים של אובייקטים מתנהגים והשפעת העבודה עמם על התפתחות ה־Artificial Mind Theory
- תרבות המשחקים הדיגיטליים בישראל ובאוסטרליה
- ידידות בסיברספייס
- דפוסי השימוש בתקשוב באוניברסיטה הפתוחה
- מטוטלת הקריאה: ניתוח היסטורי של השינויים המחזוריים באוריינות המסורתית והאוריינות הדיגיטלית

החלטה על תוכנית לימודים לתואר שלישי באוניברסיטה הפתוחה

הוועדה האקדמית של האוניברסיטה הפתוחה אישרה תוכנית לימודים לדוקטורט במדעים העיוניים ותקנון ללימודי תואר שלישי, הכולל הקמת רשות לתלמידי מחקר ומנגנון למינוי ועדות מלוות ושופטים. התוכנית המוצעת היא כללית ואינה מתייחסת לדיסציפלינה מסוימת. כוונתה לאפשר לפרופסורים של האו"פ להדריך סטודנטים בלימודיהם אצלנו לקראת תואר שלישי. סטודנטים אלה יזכו להנחיה ראויה, והשתלבותם במחקר ובהוראה באוניברסיטה הפתוחה תתרום גם לאוניברסיטה. בכך, אם בקשתנו תאושר במל"ג, תדמה האוניברסיטה הפתוחה בישראל לאוניברסיטאות פתוחות ויקרתיות בעולם, כגון FernUniversität בגרמניה ו־Open University בבריטניה, המוסמכות להעניק תואר שלישי.

זרקור על ההערכה הפנימית בשירות ההוראה והלמידה

תמונה כוללת על שביעות הרצון של הסטודנטים מהקורס בכלל, מהמנחה וממפגשי ההנחיה, מהמטלות ומהפעילות באתר הקורס. הממצאים מוצגים באופן המאפשר לקבל החלטות תוך הבלטת נתונים חריגים (גבוהים ונמוכים) של מנחים ושל קורסים. כיום מוצג מידע מצטבר המאפשר ללמוד על מגמות לאורך זמן, להפיק לקחים ולטפל בנקודות חולשה. הסקר הוא גם אחד הכלים המשמשים את חברי סגל ההוראה האקדמי להערכת מנחים.

הישגי הסטודנטים ומאפייני הלמידה שלהם – אתר הצינונים לסגלי ההוראה: אתר הצינונים הוא מהכלים המרכזיים העומדים לרשות סגלי ההוראה ומטרתו ללמוד על מאפייני הלמידה של הסטודנטים במהלך הסמסטר ועל ציוניהם מיד לאחר הזנתם למערכת. באתר מוצג מידע על מגוון נושאים: הגשת מטלות, ציונים במטלות, עמידה בתנאים מוקדמים לנקודת זכות, ביצוע המבחן הסופי, ציון במבחן, ציון סופי בקורס, מתאם בין הציון במבחן הגמר והמטלות, וכן הפערים ביניהם. האתר משמש את סגלי ההוראה ככלי להערכת תהליכי ההוראה בקורס שלהם וכן לכתובת מטלות ובחינות המביאות בחשבון נתוני הצלחה קודמים. המערכת גם מספקת מידע השוואתי בין סמסטרים שונים ומועדי בחינה שונים של אותו קורס, ברמת המנחה והקבוצה.

אספקה שוטפת של מידע על הלמידה וההוראה ונתונים סטטיסטיים: מדי שנה או מדי סמסטר מופקים נתונים על הבוגרים, על סטודנטים מצטיינים (מצטייני נשיא ומצטייני דיקן), על מקבלי מלגות כלכליות ומלגות פר"ח, על ציונים ממוצעים חריגים בבחינות ועוד. נתונים אלה משמשים הן לצורכי דיווח והן לשם קבלת החלטות בענייני ההוראה. כך, דוחות הערכה שימשו בסיס לגיבוש מדיניות בנושא ציונים ממוצעים חריגים בקורסים שונים וכן לבחינה מחדש ושינוי של הגדרות מצטייני נשיא ומצטייני דיקן.

ביצוע סקרים ומחקרים במגוון סוגיות של הוראה ולמידה

מדי שנה מתבצעים באוניברסיטה סקרים ומחקרים רבים העוסקים בסוגיות שונות של למידה והוראה. המחקרים מתבצעים הן כמענה לשאלות מערכתיות שיזמו ההנהלה, מחלקות שונות של האו"פ ומחלקת ההערכה והן כמענה ליוזמות אישיות של חוקרים וחברי סגל ההוראה האקדמי. יישום ההמלצות מבוצע ברמות שונות של הארגון: קורס, תחום, מחלקה והמערכת כולה. אפשר למיין את מחקרי ההערכה השונים לחמש קטגוריות נושאיות:

מראשית ימיה מקדישה האוניברסיטה הפתוחה מאמצים רבים לפיתוח מערכת איכותית של הוראה ולמידה המציעה מענה לשונות הרבה בקרב אוכלוסיית הסטודנטים הלומדים בה, תוך הקפדה על רמה אקדמית גבוהה. על מנת לעמוד ביעדים מורכבים אלה מוסד מגוון של פעולות ובין היתר הוקמה מערכת להערכה פנימית שמטרתיה המרכזיות הן:

- לבחון באופן שוטף את מערכת ההוראה, על רכיביה השונים,
- לספק ללקוחות הפנימיים מידע שיטתי בפרק זמן סביר, להשתמש במידע שהופק לעיצוב ולשיפור של תהליכי ההוראה ושל תוצאותיהם,
- לספק בסיס מידע רחב ומהימן לקבלת החלטות בכל רמות הארגון,
- לאתר מגמות וצרכים של נמענים שונים.

הנהלת האו"פ, דיקנטי הלימודים האקדמיים על מחלקותיו השונות, אנשי הסגל הבכיר, ראשי המחלקות האקדמיות, ראשי התחומים, חברי סגל ההוראה האקדמי, דיקן הסטודנטים ולעתים גם ראשי מחלקות המינהל, הם היוזמים את מרבית פעולות ההערכה האלה, ותוצרי ההערכה מועברים לעיונם. אנשי המחלקה להערכה ויחידת המחשב מחדשים ומשפרים כל העת את כלי ההערכה השונים.

כיום נעשית ההערכה בארבעה ערוצי פעילות מרכזיים:

- הפקת משוב שוטף על ההוראה בקורסים הנלמדים,
- ביצוע סקרים ומחקרים בסוגיות של הוראה ולמידה,
- ביצוע הערכת איכות עצמית של ההוראה – עבור המועצה להשכלה גבוהה,
- פיתוח כלים טכנולוגיים בשירות סגל ההוראה.

קבלת משוב שוטף על ההוראה בקורסים הנלמדים

מדי סמסטר או מדי שנה מתקיימת פעילות שוטפת הכוללת: סקר הוראה סמסטריאלי שנועד לקבל משוב מן הסטודנטים; איסוף נתונים על הישגי הסטודנטים ומאפייני הלמידה שלהם; אספקה שוטפת של נתונים ומידע על ההוראה ועל הלמידה, וכן עיבודם.

סקר ההוראה: הסקר מתבצע באופן אלקטרוני מדי סמסטר. המידע מעובד הן ברמת הפרט הבודד (הנשאל מתבקש לחוות את עמדתו לגבי משפטים כגון "המנחה נתן כלים ללמידה של תוכני הקורס"; "מפגשי ההנחיה תרמו להבהרת חומר הלימוד") והן באמצעות מודים מרכזיים המספקים

הערכת קורסים ותוכניות לימוד: במוקד של הערכה מסוג זה ניצבים קורס או תוכנית לימודים. המטרה המרכזית היא לקבל החלטות הנוגעות לשיפור קורס קיים או לשכתובו, לשיפור תהליכי ההנחיה, לשינוי מבנה המטלות, להוספת חומרים לאתר הקורס וכדומה. הערכה מסוג זה כוללת היבטים דידקטיים (רמת קושי, בהירות הכתוב, רמת עניין, מטלות הקורס ועוד) והיבטים תוכניים (האם מומלץ לכתוב מחדש או שעדיף לעדכן, מה היקף השינוי הנדרש, וכדומה). את ההיבטים התוכניים מעריכים אנשי הסגל האקדמי הבכיר ויועצים חיצוניים בתחום הרלוונטי – זהו תהליך אקדמי במהותו. ואילו ההיבטים הדידקטיים מוערכים בדרך כלל באמצעות מחקרי הערכה פנימיים, על פי רוב בסמסטר השני להוראתו של קורס חדש. לא אחת מתבצעת הערכת קורסים לבקשת חברי סגל ההוראה האקדמי.

הערכת תהליכים ואמצעים להוראה וללמידה: בבחינתם של תהליכים ואמצעים דידקטיים בקורס מסוים או ביותר מקורס אחד (למשל: עבודות סמינריוניות, רפרטים, היקף המטלות ואופיין, מבנה המבחנים ותוכנם, שילוב מיומנויות למידה), המוקד הוא התבוננות על התהליכים הדידקטיים, מתוך כוונה לשפרם או לגבש מדיניות בנושא. בין ההערכות מסוג זה יש חדיפעמיות ואחרות חוזרות דרך קבע. בשנים האחרונות בוצעו בין היתר:

- הערכת מפגשי התגבור לסטודנטים לקויי למידה ותרומתם להצלחת הסטודנטים (מדי סמסטר),
- השוואת הישגים במטלות ובמבחן הגמר בקורסים שבהם הופחת מספר המטלות או הותר שימוש בדף עזר בבחינה,
- הערכתו של ניסוי-חלוץ שנועד לסייע בהגשת עבודות סמינריוניות במועדן, ובעקבותיה – תכנון ניסוי רחב היקף של סדנאות לכתבי עבודות.

פיתוח טכנולוגיות בהוראה ובלמידה: ההערכה מתמקדת במגוון סוגיות הקשורות בפיתוח ובהטמעה של טכנולוגיות בהוראה, במטרה לקבל החלטות הנוגעות להיתכנות ההטמעה, לאפקטיביות של הכלים, לידידותיות שלהם, לתרומתם להוראה, להדרכה הנדרשת, ועוד. נחקרים כלים ואף סוגיות כגון השימוש באתרי הקורסים, השימוש בלומדות ייעודיות בקורסים מסוימים, השימוש בפלטפורמת ויקי (Wiki) כתשתית המאפשרת למידה שיתופית, השימוש בכלים של למידה מרחוק (כגון ועידת חוזי, שידורים באופק) ועמדות

של סגלי ההוראה כלפי הטמעת התקשוב. לא אחת פותחו כלים או יישומים כמענה לצרכים שאותרו בקורסים שונים באמצעות מחקרי הערכה. הפיתוח והיישום מלווים גם הם בהערכה. למשל:

- בקורס "מבוא למקרו-כלכלה" שולבה מודולה מוסרטת, שפותחה כמענה לקושי מוגדר שאותר בקורס. ליישומה נלווה ניסוי מבוקר,
- פותחה גרסה קולית דיגיטלית לקורס "ניהול משאבי אנוש" כמענה לסטודנטים בעלי צרכים ייחודיים,
- נבדקה נקודת המבט של מרכזי ההוראה והמנחים לגבי שילוב טכנולוגיות בהוראה אקדמית,
- נערך סקר בקרב מנחים, שבדק את עמדותיהם לגבי מערכת המטלות.

סקרים בקרב אוכלוסיות ייחודיות הלומדות באו"פ: סקרים אלה נועדו לאתר מאפייני למידה וצרכים ייחודיים של אוכלוסיות ייחודיות כדי לנסות ולהתאים את ההוראה לצורכיהם. בין היתר נבדקו:

- דפוסי הלמידה וההתמדה של סטודנטים חרדים באוניברסיטה הפתוחה,
- עמדות של סטודנטים עולים חדשים כלפי הלימודים באוניברסיטה הפתוחה,
- שילוב יוצאי אתיופיה כסטודנטים באוניברסיטה הפתוחה,
- סטודנטים עם לקות שמיעה וסטודנטים עם לקות ראייה: קשיים, התמודדות ודרכי סיוע.

סוגיות מערכתיות כלל-אוניברסיטאיות הדורשות מעקב רב-שנתי ויש להן השלכות על פעולות ותהליכים הנוגעים למספר גדול של נמענים באוניברסיטה הפתוחה. אחת הדוגמאות הבולטות, המעסיקה את האו"פ זה שנים, היא הגברת דפוסי ההתמדה. נקודת המוצא לפעילות המערכתית בנושא זה הייתה ממצאים שהצטברו ממחקרי הערכה שבוצעו במשך כעשור, ובאמצעותם היה אפשר לאתר צמתים מרכזיים שבהם סטודנטים עוזבים את המערכת: קורסים ראשונים, אי-עמידה במטלות, אי-עמידה בדרישות האנגלית, אי-ביצוע של עבודות סמינריוניות, ועוד. ממצאי ההערכה שימשו תשתית למהלך מערכת, הנמצא כיום בעיצומו (נרחיב בנושא זה בפרק ההוראה).

של איסוף המידע ממקורות שונים (סטודנטים, סגל הוראה אקדמי, מנחים, סגל אקדמי בכיר, הנהלה, יועצים אקדמיים, נתונים ממאגרי הנתונים הממוחשבים של האו"פ, ועוד). הממצאים, המבוססים על המידע שנאסף ועובד, מוצגים בדוח מסכם הכולל מסקנות והמלצות. במקרים רבים, יישום ההמלצות מלווה בתהליך הערכה נוסף, המאפשר ללמוד על מידת האפקטיביות של השינויים או השיפורים שבוצעו.

כלי המחקר הנפוצים במחקרי ההערכה באוניברסיטה הפתוחה הם הסקרים. מדי פעם נערכים גם ראיונות אישיים או מפגשים של קבוצות מיקוד. כן נעשה שימוש רב בנתונים הקיימים במערכת ומסקרים נתוני רקע על הלומדים לצד נתונים רבים על מאפייני הלמידה שלהם ועל הישגיהם.

ניסויי-חלוץ שונים מתבצעים בצורה מבוקרת ונדגמות בהם קבוצות ניסוי וקבוצות ביקורת. מטרתם של מחקרים אלה היא לקבל החלטות על חלופות מועדפות. מקצת ממחקרי הערכה הפנימיים נעשו בשיתוף עם חברי הסגל האקדמי הבכיר ופורסמו בכתבי עת מדעיים.

סיכום

הערכה פנימית אפקטיבית בארגון זקוקה לאקלים ארגוני שיש בו רמה גבוהה של פתיחות, אמון, חתירה לשיפור על בסיס למידה מתוך ההתנסות וקבלת החלטות מבוססת נתונים. נראה, שבמהלך השנים הרבות שבהן מתבצעים מחקרי הערכה באוניברסיטה הפתוחה ומוצגים נתונים לשיפור ההוראה והלמידה, נוצר אקלים ארגוני המאפשר לבצע פעולות הערכה פנימית תוך שיתוף פעולה מרבי בין מבצעי ההערכה ומגוון לקוחותיה. כיום משולבים תהליכי ההערכה במרבית השינויים המהותיים המתבצעים במערכת ההוראה. הלקוחות השונים יוזמים פעולות שכאלה ורבים מהם עושים שימוש שוטף בממצאי ההערכה והמלצותיה ותופסים אותה כחלק בלתי-נפרד משיפור תהליכי ההוראה והלמידה באוניברסיטה הפתוחה. נראה שפעילות מקיפה, אינטנסיבית ושיטתית כזו היא ייחודית לאוניברסיטה הפתוחה.

הערכת איכות עצמית במסגרת מיזם כלל-מערכתי של המועצה להשכלה גבוהה

המועצה להשכלה גבוהה יזמה לפני שנים אחדות תהליך של הערכת איכות עצמית בכל המוסדות להשכלה גבוהה, על פי קריטריונים שהיא הגדירה. בכל שנה מכריזה המועצה על תחומים להערכה באותה שנה. עד כה התקיימה הערכה כזו אצלנו בתחומי מדעי המחשב, היסטוריה, כלכלה, מינהל עסקים, פסיכולוגיה ומדעי החיים. בכל אחד מן התחומים האלה בוצעו תהליכים של בחינה עצמית כנדרש. קיומם של תהליכי הערכה פנימית סדירים ועקיבים באוניברסיטה הפתוחה הִקל על המחלקות את התמודדות עם הדרישות. עם זאת, המיקוד שנדרש בתהליך זה זימן התייחסות נוספת לסוגיות ולתהליכים, הן במישור ההוראה האקדמית והן במישורי הפיתוח והמחקר האקדמיים.

פיתוח כלים טכנולוגיים בשירות סגל ההוראה האקדמי והסגל האקדמי הבכיר

במסגרת המהלכים להפיכת האוניברסיטה לאוניברסיטה מתוקשבת, פותחו בשנים האחרונות כמה כלים שנועדו לסייע לחברי סגל ההוראה האקדמי להתמודד עם כמות המידע הגדולה העומדת לרשותם לשם ניהול ההוראה ושיפורה. בין היתר פותחו אתר הציונים (שתואר לעיל) ומערכת מטמו"ן לניהול מידע בנושא מבחנים ומטלות, שנועדה לסייע בכל התהליכים הקשורים בבנייה, בדיקה והערכה של מבחנים ומטלות (נרחיב בנושא זה בפרק שילוב טכנולוגיות).

ביצוע תהליכי הערכה פנימית באוניברסיטה הפתוחה

במרבית הסוגיות הקשורות להערכת ההוראה והלמידה מעורבת המחלקה להערכה. התהליך מתחיל בהזמנת עבודה ובהגדרת צורך, ובהמשכו ממקדים את שאלות ההערכה ומחליטים על מערך המחקר ועל כלי המחקר. לאחר מכן מפותחים כלי ההערכה (סקרים, קבוצות מיקוד, ראיונות טלפוניים, ראיונות פנים-אל-פנים, ועוד) ומתבצע תהליך

הוראה מרחוק היא המאפיין הייחודי של האו"פ, והמאמצים לשפר ולשכלל אותה נמשכים כל העת. גם השנה פתחנו תוכניות לימודים חדשות והגדלנו את מבחר מסלולי הלימוד ואת מגוון הקורסים לתואר ראשון ולתואר שני. הרחבנו ועדכנו גם את מגוון אפיקי המעבר, המאפשרים – בצורה מובנית ומוסכמת – ללמוד קבוצת קורסים באוניברסיטה הפתוחה ולהמשיך בלימודים לקראת תואר ראשון באוניברסיטה אחרת בישראל. כמו כן המשכנו בהרחבת נגישותה של האו"פ לציבור דוברי הערבית.

תוכניות לימודים, חטיבות וצירופים שאושרו בוועדה האקדמית

- תוכנית לתואר שני בהיסטוריה
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בפילוסופיה, כלכלה ומדעי המדינה
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בעבודה סוציאלית
- תוכנית לימודים לתואר בוגר במדעי החברה בהדגשת יחסים בין-לאומיים
- תוכנית לימודים לתואר בוגר במדעי החברה בהדגשת תקשורת
- תוכנית לימודים לתואר בוגר במדעי המדינה ויחסים בין-לאומיים
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בניהול עם חטיבה ביחסים בין-לאומיים
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בכלכלה עם חטיבה ביחסים בין-לאומיים
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בכלכלה עם חטיבה בקולנוע
- תוכנית לימודים לתואר בוגר בניהול עם חטיבה בקולנוע

תוכניות לימודים שאושרו במועצה להשכלה גבוהה

- תוכנית לימודים לתואר בוגר בפילוסופיה במתכונת דו-חוגית
  - תוכנית לימודים לתואר בוגר בתקשורת במתכונת דו-חוגית
  - תוכנית לימודים לתואר בוגר בהיסטוריה של המזרח התיכון ותרבויותיו במתכונת דו-חוגית
- כמו כן אישרה המל"ג לרשום סטודנטים לשתי תוכניות נוספות, שפיתוחן טרם הושלם והן עדיין אינן מוצעות להוראה:
- תוכנית לימודים לתואר "בוגר במדעים" (B.Sc.) בפיזיקה במתכונת דו-חוגית
  - תוכנית לימודים לתואר בוגר במדעי הקוגניציה במתכונת דו-חוגית

קורסים חדשים שהוצעו להוראה

קורסים לתואר שני

המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת
שווין ואישווין – מבט פילוסופי

החטיבה למדעי המחשב

סמינר: אלגוריתמים מקוונים

קורסים לתואר ראשון

המחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות
ז'אנרים של המותחן בקולנוע
המוסיקה של יוהן סבסטיאן באך (משוכתב ומורחב)

המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות

שווין ואישווין – מבט פילוסופי
הכשרה מעשית בהוראת תושב"ע ומחשבת ישראל
מתודולוגיה של הוראת ההיסטוריה

המחלקה למדעי הטבע והחיים

תורת הקוונטים ב – קשר כימי
כימיה כללית ב
מעבדה בכימיה איאורגנית

החטיבה למדעי המחשב

אנליזה נומרית (במקום "חישוב נומרי")
חישוביות ביולוגית
סדנה במערכות הפעלה
סדנה בתקשורת מחשבים

המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה

ניורופסיכולוגיה קוגניטיבית
דידקטיקה של הוראת מדעי החברה

המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת

משטרים דמוקרטיים
דיקטטורות במאה העשרים
הכשרה מעשית בהוראת האזרחות (פרקטיקום)
אזרחות: תיאוריה ופוליטיקה
ספורט וחברה

המחלקה לניהול ולכלכלה

מערכות ייצור משולבות מחשב (במתכנת רגילה)
חשיבה אסטרטגית – תורת המשחקים ושימושיה בכלכלה
ובניהול
שיטות אופטימיזציה לא ליניארית
מבוא למשפט ויסודות המשפט (במתכנת רגילה)

החלטות ועדת ההוראה

לימודים ברצף: כדי לאפשר ללמוד ברצף הוחלט לאפשר לסטודנטים להירשם וללמוד קורס מותנה עוד בטרם קיבלו נקודות זכות בקורס המתנה. זאת, בתנאי שלפני הרשמתם הגישו 50 אחוזים מהמטלות בקורס המתנה.

פרסום פסקי דין של ועדת משמעת: כדי להגביר את השקיפות תוך שמירת הפרטיות הונחתה ועדת משמעת לפרסם את החלטותיה ללא ציון שם הסטודנט. הפרסום יהיה על לוחות מודעות במכללות ובקמפוסים, על לוחות המודעות במרכזי בחינה ביום הבחינה, וכן בהודעות הרצות בשאילת"א.

היתר שימוש במילונים בבחינת גמר לסטודנטים עולים חדשים: סטודנטים עולים חדשים (עד חמש שנים מעלייתם ארצה או שלמדו בתיכון בארץ אחרת) יורשו להשתמש במילון בשעת בחינה ותינתן להם תוספת זמן של 30 דקות, על פי בקשתם. בכך התייתר הצורך באישור מיוחד של מרפ"ד ההוראה.

פרסום שמות מנחים לסטודנטים המתעניינים: בתקופות ההרשמה בעבר לא נמסרו לסטודנטים שיבוציהם של מנחים לקבוצות, כדי למנוע מעבר מקבוצה לקבוצה. הוחלט לאפשר את מסירת המידע הזה במוקד הפניות, תוך סיוג התשובה בכך שעלולים לחול שינויים ברגע האחרון. החלטה זו כבר מתבצעת.

בניית ארכיון עבודות סמינריוניות: הוחלט להקים באוניברסיטה הפתוחה מאגר עבודות סמינריוניות דיגיטלי שיכלול את העבודות מכל המחלקות האקדמיות. כל סטודנט יידרש להגיש – לצד העותק המודפס של עבודתו – גם עותק דיגיטלי, שיוגדר במערכת על פי שם הסטודנט, נושא העבודה ומילות מפתח. במאגר הדיגיטלי יקוטלגו העבודות על פי מחלקות, ומרכזי ההוראה יוכלו לאתר עבודות ולבדוק אם הוגשו עבודות זהות בקורסים שונים.

שינוי מבנה שנת הלימודים

הוחלט לשנות את מבנה שנת הלימודים החל מתשס"ט. תכנון משכי סמסטר הסתיו וסמסטר האביב ייעשה כך שסמסטר הקיץ לא יימשך אל תוך תקופת החגים וכן שתהיה חופשה של שבועיים בין סמסטר האביב לסמסטר הקיץ.

כללים לשימוש בחומר עזר בבחינות

לאור קשיים שהתעוררו בדיוני ועדת משמעת לגבי עברות משמעת הנובעות משימוש לא תקין של נבחנים בחומרי

עזר, נבדק הנושא לעומקו ונקבעו כללים ברורים להוראות השימוש בחומרי עזר. הכללים החדשים כבר מיושמים.

יישום דוח הוועדה לבדיקת ההוראה

הוועדה לבדיקת ההוראה באוניברסיטה הפתוחה הגישה את המלצותיה בספטמבר 2007. השנה יושמו כמה מן ההמלצות: גיבוש דרכים להגברת מעורבות הסגל האקדמי הבכיר בהוראה באמצעות קביעת אחראי אקדמי לכל קורס וסימון סטודנטים חדשים בקבוצות הלימוד ברשומות על מנת שיקבלו תשומת לב במיוחד. כמו כן הוכן מסמך המגדיר את תפקידיהם של ראש מחלקה ושל אחראי אקדמי על קורס.

הערכת מרכזי ההוראה

הליך הערכת מרכזי ההוראה, שלא התקיים בשנים האחרונות במרבית המחלקות האקדמיות, חודש השנה ומונף: גובשו קריטריונים להערכה ולקידום והוכן טופס מתאים. הטופס כולל הערכה עצמית של מרכזי ההוראה בקטגוריות ובשאלות מובנות, ומוקצה בו מקום למלל חופשי. המידע המינהלי לגבי פעילות מרכזי ההוראה מתקבל ממערכת ממוחשבת שפותחה באוניברסיטה הפתוחה במיוחד לשם כך, והוא כולל נתונים על מגוון פעילויות (כגון ביקורים במפגשי הנחיה, הפקת שאלוני בחינה ובדיקת בחינות). בהמשך התהליך מתקיימת שיחת משב בין מרכז ההוראה לראש המחלקה שלו.

פתיחת מרכזי לימוד חדשים

השנה פתחנו מרכזי לימוד חדשים בקצרין (בהפעלה של המכללה למינהל בצפון) ובמכון הרטמן בירושלים.

הרחבת הנגישות לדוברי ערבית

במהלך השנה האחרונה הוצאנו אל הפועל כמה מהמלצותיה של ועדת דותן לבדיקת טיפול האו"פ בסטודנטים ערבים. עיקר המאמץ מושקע בתרגומם של קורסים לשפה הערבית, ולצדו נקטנו כמה צעדים להקלת הנגישות בתחום ההוראה: התחלנו לתרגם לערבית שאלוני בחינות בקורסים המאפשרים להגיש מטלות ו/או בחינות בשפה זו, והסטודנטים במרכזי הלימוד במגזר הערבי כבר מקבלים את שאלון הבחינה בערבית. לדוברי ערבית הוצעה לראשונה סדנה "עברית כשפה שנייה", שהלימודים בה ממומנים במלגות. כמו כן התקיימו השנה לראשונה ימי עיון למנחים המלמדים במגזר הערבי, כדי

מיזם התח"ל: בשלושה קורסים עתירי סטודנטים חדשים, שהתמדה בהם נמוכה יחסית ("מבוא למיקרו כלכלה", "מבוא לסטטיסטיקה למדעי החברה א", "מבוא לפסיכולוגיה"), נמשך מיזם התח"ל, שבו סטודנטים ותיקים מצטיינים, שנבחרו בקפידה והוכשרו לתפקידם זה, חונכים סטודנטים חדשים. החונכות מתמקדת בתהליך החיברות לאוניברסיטה הפתוחה ובסיוע בלימודים. ממצאי ההערכה המלווה את המיזם מלמדים על מגמת הצלחה של הסטודנטים המקבלים חניכה וכן על שביעות רצון גבוהה מאוד בקרב החניכים (השנה עמד מספרם על 224) והחונכים (80).

כישורי למידה

בעקבות ההמלצות להגביר את הפעולות לשיפור כישורי הלמידה של הסטודנטים כחלק מן הכלים הנדרשים להם לשם התמדה בלימודים, נוסף עוד נדבך של הכשרת חובה למנחים חדשים במיומנויות למידה, פותחו סדנאות הדרכה לסטודנטים והוצעו מגוון סדנאות למנחים ותיקים.

כתיבת עבודה סמינריונית – סדנאות צמודות קורס

סטודנטים רבים, בעיקר במדעי החברה, נעצרים על סף סיום התואר, כאשר חסרה להם רק עבודה סמינריונית אחת. גובש מודל שמטרתו לסייע לסטודנטים בהכנת עבודה סמינריונית, ובכך לסיים את לימודיהם. החל מתשס"ט יוצעו לסטודנטים סדנאות צמודות-קורס לכתיבת עבודה סמינריונית, וההשתתפות במפגשי הסדנה תהיה חובה. לכל סדנה יהיה "נושא-על" שממנו יבחרו הסטודנטים נושאים לעבודה. את הסדנאות ינחו מרכזי הוראה בעלי תואר שלישי או מדריכים מן החוג בעלי תואר שלישי. הסטודנטים יתחייבו לסיים את העבודה במהלך הסמסטר.

אנגלית

בניסוחי-חלץ נבדקו שתי דרכי פנייה לסטודנטים כדי לעודד אותם להירשם בזמן למבחן סיווג באנגלית: פנייה באמצעות מכתב ופנייה טלפונית אישית של מנחות המחלקה לאנגלית. הממצאים מלמדים שאין בעיה של מידע בנושא ואין צורך בהמשך הניסוי.

החזרת סטודנטים שהפסיקו את לימודיהם

זה כמה שנים נבדקות שתי דרכי פנייה לסטודנטים שהפסיקו את לימודיהם, וזאת במטרה להחזירם למעגל הלימודים: פנייה אישית של יועצות אקדמיות או פנייה בכתב, לעומת קבוצת ביקורת שאליה לא פנו כלל. תוצאות ראשוניות מלמדות כי פנייה אישית יעילה יותר ממכתב בהחזרתם של סטודנטים אלה. הוחלט להמשיך בניסוי ולהתמקד בסטודנטים העומדים לסיים את לימודיהם לתואר.

שיכירו את נקודות החוזק והקושי של הסטודנטים במגזר זה ויוכלו לשפר את יכולות הלמידה של הסטודנטים שלהם.

מיזם "צעד ראשון": שמונה סטודנטים ותיקים חנכו השנה במיזם זה אחד-עשר סטודנטים חדשים במגוון קורסים.

הרחבת הנגישות לתלמידי חו"ל

כדי להקל על סטודנטים שלנו הלומדים בחו"ל הרחבנו עבורם את השימוש בטכנולוגיות הוראה: בקורסים מסוימים נפתחו קבוצות הנחיה לתלמידי חו"ל בלבד באינטרוויז, שהיא מערכת הוראה סינכרונית מבוססת-אינטרנט. נוסף על כך, אנו מצרפים לאחרונה דרך קבע את תלמידי חו"ל לקבוצות של אופק או של ועידת חוזי (video conference), וכך הם יכולים לצפות בשידורים במחשב האישי שלהם.

הגברת דפוסי ההתמדה בלימודים

נמשך המהלך המערכתי להגברת ההתמדה בלימודים של הסטודנטים באוניברסיטה הפתוחה: השנה פעלו שבעה צוותי משימה ובוצעו שלושה מיזמי-חלץ (פיילוטים). כמו כן התקיים יום עיון בהשתתפות כ-150 מעובדי האו"פ – מהסגל הבכיר, מסגל ההוראה האקדמי ומהמינהל – ונידונו בו ההמלצות של כמה מקבוצות המשימה והדוח של הוועדה לבדיקת ההוראה. צוותי המשימה ומיזמי-החלץ עסקו בנושאים שאותרו כמשמעותיים להגברת ההתמדה. כמה מהן כבר יושמו.

המלצות צוותי המשימה

לקראת ההרשמה

הרשמה שנתית: כדי לסייע לסטודנט לתכנן את רצף הלמידה שלו בלא החלטות חדשות מדי סמסטר, הומלץ לפתוח מסלול הרשמה נוסף, שנתי.

יועץ אקדמי: הומלץ להרחיב את פעולות הייעוץ ולמקצע את תהליכי הייעוץ האקדמי, בעיקר במחלקות האקדמיות, באמצעות מתן הכשרה ליועצים. זאת, כדי לסייע לסטודנטים בבחירת מסלול למידה ולהגדיל את מספר הסטודנטים הפונים ליועץ.

סטודנטים חדשים

הומלץ להכשיר מנחים בקורסים עתירי סטודנטים חדשים כדי שהאחרונים יזכו בתשומת לב מיוחדת. המלצה זו תיושם כבר בסמסטר שתיו תשס"ט. כמו כן יקודמו פעולות שונות להקלת תהליך החיברות של הסטודנטים החדשים לאוניברסיטה הפתוחה.

פיתוח ועדכון של מארז הקורסים

הגדרת דגמי קורסים: הוגדרו שבעה דגמים עיקריים לפיתוח קורסים, כולל דגמים משלבי-טכנולוגיה, וכן גובשו קווים מנחים לגודלם היחסי של קורסים בהיקפים שונים. הומלץ לכתוב חוברת הדרכה לכותבי חומרי הלימוד עבור כל אחד מהדגמים, כדי לסייע להם.

צוותי קורסים: הומלץ לחזור למתכונת של "צוות קורס" מעדכן ומעורב בתהליך ההוראה.

עומס מטלות

נבדקה שאלת עומס המטלות, אולם על סמך הנתונים וממצאי מפגשים עם מרכזי ההוראה וראשי המחלקות, לא נראה שיש בעיה גורפת בנושא זה. הוצעו דרכים לטיפול ולמעקב בסוגיות ייחודיות בקורסים ספציפיים, שעלו בתהליך הבדיקה.

פיתוח מודל הנחיה ייחודי

נעשה ניתוח מעמיק של שלושה קורסים עתירי סטודנטים חדשים שיש בהם שיעור נשירה גבוה והוצעו לכל אחד מהקורסים דרכים לשיפור, מותאמות לו.

הדרכת צוותי הוראה

בתשס"ח הורחבו פעולות ההדרכה לצוותי ההוראה – חברי סגל ההוראה האקדמי והמנחים. חובת ההשתתפות בהדרכה חלה רק על מנחים חדשים ומרכזים חדשים, אבל מדי סמסטר מוצעות תוכניות הדרכה גם למנחים ותיקים ולמרכזי הוראה ותיקים. תוכניות ההדרכה מבוססות על איתור צרכים בקרב סגלי ההוראה והן מכוונות לנושאים הקשורים ליעדים האסטרטגיים של האו"פ בתחומי ההוראה והלמידה. השנה השתתפו בהדרכות כ־200 מנחים חדשים, כ־200 מנחים ותיקים וכ־50 מרכזי הוראה ותיקים וחדשים. התקיימו מרכזי הערכה לגיוס מנחים חדשים, וכן כנסים קורסיים וכנסים מחלקתיים גדולים ותדרוכים לראשי מחלקות חדשים ולחברי סגל אקדמי חדשים. בין היתר, היו ההדרכות האלה:

נושאים חדשים בהדרכת מנחים: שילוב מיומנויות למידה בהנחיה, הנחיה בכיתה הטרוגנית, הנחיה במגזר דוברי הערבית, שימוש יעיל בקול, שימוש אפקטיבי במצגות, ניהול דיון, התמודדות עם שחיקה, בדיקת מטלות מקוונת, ועוד.

נושאים חדשים בהדרכת מרכזי הוראה: כתיבת מבחנים ומטלות ובדיקתם (דגש על פריטים סגורים, שאלות פתוחות, מפת מבחן ועוד), גיוס מנחים חדשים, ביצוע ריאיון ומרכז הערכה, טיפוח מוטיבציה בקרב הסטודנטים, שימוש בכלים טכנולוגיים בלמידה ובהוראה, ועוד.

"קבוצת עמיתים" של מנחים ותיקים: התקיימו ארבעה מפגשים של סדנאות העוסקות בסוגיות שמעלים המשתתפים וקשורות לשיפור ההנחיה.

פיתוח מיומנויות ניהול הנדרשות לריכוז ההוראה לחברי סגל ההוראה האקדמי: התקיימו שמונה מפגשים של סדנאות העוסקות בתפקיד מרכז ההוראה ובמיומנויות הניהול הנדרשות לכך.

ייעוץ אקדמי

טיפול במתעניינים

במהלך תקופות ההרשמה התקיימו ברחבי הארץ מפגשי מידע, המבהירים את מהותה של שיטת הלימוד באוניברסיטה הפתוחה. בסיום המפגש מוזמנים המשתתפים לקבוע פגישות ייעוץ אישי לצורך קבלת סיוע בבחירתם של מסלול לימודים ושל קורסים ראשונים.

עדכון היועצים

בככל שנה נערכו מפגשי עדכון ליועצים, חלקם באמצעות ועידת חוזי. כמו כן התקיימו מפגשים בינם לבין אנשי הסגל הבכיר וסגל ההוראה מתחומי התקשורת, המזרח התיכון, מדע המדינה, כלכלה, ניהול, פסיכולוגיה, וכן בינם לבין חברי הוועדה להכרה בלימודים קודמים והוועדה לאישור תוכניות לימודים.

הדרכה בלמידה

פיתוח כישורי למידה

לסטודנטים חדשים ולכלל הסטודנטים באוניברסיטה הפתוחה מוצעת הדרכה בלמידה המתמקדת בפיתוח כישורי למידה ובשיפורם. לקראת שלב כתיבת העבודות הסמינריוניות מוצעות סדנאות הדרכה לכתיבת עבודות. כ־3,500 סטודנטים משתתפים מדי סמסטר בסדנאות ובהדרכה פרטנית המוצעת בכל מרכזי הלימוד ברחבי הארץ.

פיתוח מיומנויות למידה תחומיות

בעקבות המלצות צוותי המשימה בנושא ההתמדה בלימודים, פותחו תוכניות הדרכה תחומיות. נוסף על הסדנאות לפיתוח מיומנויות למידה בקורסים "מבוא למיקרו כלכלה", "מבוא לפסיכולוגיה", ו"ביולוגיה כללית א" גובשה השנה סדנה ייעודית לפיתוח כישורי למידה המותאמת למיומנויות הנדרשות בקורס "תקשורת המונים". הסדנה היא נדבך ראשון בתוכנית כוללת שמטרתה לשפר את כישורי הלמידה והחשיבה של הסטודנטים לתקשורת.

הם סטודנטים עם לקויות למידה. 1,130 סטודנטים סיימו בציון משוקלל 90-94, ובזכות הישג זה נכללו ברשימת מצטייני דיקן הלימודים. כ־20 אחוזים מקרב המצטיינים היו בעבר מצטייני הנשיא וכ־29 אחוזים היו בעבר מצטייני דיקן הלימודים.

מקרב 505 סטודנטים אקדמיים שהיו תלמידי תיכון בתשס"ז, 24 היו מצטייני נשיא ו־25 מצטייני דיקן הלימודים. מקרב 527 הסטודנטים הממשיכים, שהתחילו את לימודיהם באוניברסיטה הפתוחה בעודם תלמידי תיכון, 22 היו מצטייני נשיא ו־35 היו מצטייני דיקן.

לימודים אקדמיים בשפה הרוסית

גם השנה למדו בתוכנית האקדמית של האו"פ ברחבי חבר המדינות העצמאיות כ־7,000 סטודנטים וסטודנטיות. קורס חדש הוצע להוראה בשפה הרוסית: "אתיפיה - נצרות, אסלאם, יהדות". 7 סטודנטים סיימו השנה את לימודיהם לתואר, והיו לבוגרים הראשונים בפרייקט זה.

לראשונה נלמדו קורסים שלנו בשפה הרוסית גם בארץ. נרשמו 81 סטודנטים, וחלות עליהם כל הדרישות הרגילות לתואר של האוניברסיטה הפתוחה.

השנה התרחב שיתוף הפעולה של האו"פ עם אוניברסיטאות נוספות ברוסיה ונחתמו חוזים עם האוניברסיטה ע"ש הרצן בסנט־פטרסבורג, עם האוניברסיטה הממלכתית של ניז'ני נובגורוד, עם האוניברסיטה הממלכתית של קזן ועם שתי אוניברסיטאות בעיר יקטרינבורג שבאורל. שיתוף הפעולה מתבטא, בין היתר, בפרסומים אקדמיים של חברי סגל האו"פ יחד עם חברי סגל באוניברסיטאות השותפות וכן בהוראת קורסי או"פ נבחרים בשפה הרוסית לסטודנטים של אותן אוניברסיטאות.

שיפורים בספרייה

השנה הועשר אוסף הספרים בספרייה האו"פ ונקלטו 15,000 ספרים מתרומות (לפני מיין וקטלוג). בין היתר נתרמו אוסף יעל אולניק, בתחום הארכיאולוגיה של ארץ־ישראל; אוסף רות ואלכסנדר רענן, בתחום תולדות היישוב; אוסף פרופ' צבי בטשא, בתחום מדעי המדינה; אוסף מורי רדר, בתחום ההיסטוריה, בעיקר של מלחמת העולם השנייה ושל הודו.

ספרייה האוניברסיטה הפתוחה ייסדה אוספים מיוחדים של ספרי האו"פ, של האוניברסיטה הפתוחה באנגליה, של תיזות ודיסרטציות, של דוחות ועוד. בתחום המחשוב שודרג קטלוג הספרייה לגרסה 18 של אל"ף ושוכלל השירות הממוחשב

אשנב לאקדמיה – קורס קדם־אקדמי לתלמידי כיתה ט

הקורס הקדם־אקדמי פותח צוהר לעולם האקדמי. בשנים עשר מפגשי הקורס נחשפים הלומדים – תלמידים מצטיינים בכיתה ט – למדעי החברה, למדעי הרוח ולמדעים המדויקים, ומפתחים כישורי למידה אקדמיים. בתשס"ח הופעלו קבוצות תלמידים בשמונה בתי ספר באשדוד וקבוצה בבית ספר בראשון־לציון.

הדרכה בלמידה לסטודנטים עם לקויות למידה

552 סטודנטים השתתפו השנה במפגשי תגבור בקבוצות קטנות (6-8 סטודנטים) וקיבלו הדרכה בלמידה. מפגשי תגבור מתקיימים בסמוך למפגשי ההנחיה בעשרים קורסים אקדמיים. 205 סטודנטים לקויי־למידה קיבלו הדרכה פרטנית בלמידה במרכז הלימוד ברחבי הארץ ותשעים סטודנטים קיבלו הדרכה בלמידה לקראת מבחן הפטור באנגלית.

התאמות בלימודים ובבחינות לסטודנטים עם צרכים מיוחדים

בתשס"ח למדו באוניברסיטה הפתוחה 206 סטודנטים עם צרכים מיוחדים: 28 חרשים וכבדי שמיעה, 54 עיוורים וכבדי ראייה, 53 עם לקויות מוטוריות ו־71 עם מחלות כרוניות שונות. סטודנטים אלה קיבלו התאמות בלימודים ותנאי בחינה מיוחדים, כמתבקש ממגבלותיהם.

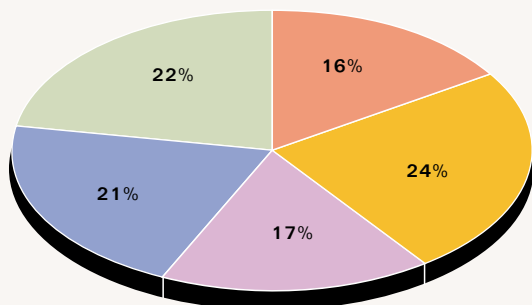
מל"ל – מרכז לאבחון לקויות למידה

בחורף תשס"ח החל לפעול בקריית האוניברסיטה ברעננה מרכז לאבחון לקויות למידה (מל"ל), המיועד לערוך אבחונים לצעירים הלומדים – או מתעתדים ללמוד – באחד ממוסדות ההשכלה הגבוהה בארץ. מטרת האבחון היא קביעת זכאות להתאמת תנאי בחינה בבחינות האקדמיות ובבחינה הפסיכומטרית וגיבוש המלצות לסיוע בלימודים. האבחון מבוסס על מערכת של מבחנים ושאלונים שפיתח "המרכז הארצי לבחינות ולהערכה", והוא מתבצע בשלמותו באמצעות מחשב. עם סיום האבחון מקבל המאובחן דוח שהכינו מאבחנות מקצועיות מצוות המרכז.

סטודנטים מצטיינים

290 סטודנטים (27 מהם לומדים לתואר שני) סיימו את שנת הלימודים תשס"ז בציון משוקלל 95 ומעלה, ובזכות הישג זה נכללו השנה ברשימת מצטייני הנשיא. כ־5 אחוזים מקרבם

סטודנטים לתואר ראשון, לפי מספר נקודות זכות שצברו (כולל הכרה בלימודים קודמים)*

0 17-1 36-18 72-37 73 ומעלה

* לשם קבלת תואר ראשון נדרשות לפחות 108 נקודות זכות.

לקוראים (מערכת SMS לשליחת הודעות להחזרת ספרים לסטודנטים ולסגל; אוטומציה של עדכון כרטיסי קורא ושל משלוח מכתבים לסטודנטים בדואר אלקטרוני).

שיפורים במערכת שאילת"א

השירות לסטודנטים באמצעות המערכת הממוחשבת שאילת"א המשיך להשתכלל: סטודנטים שאינם עומדים בתנאי הקבלה של קורס מסוים, או שקבלתם מותנית, מקבלים מעתה הודעה במערכת, ובה פירוט תנאי הקבלה החסרים להם; נוספה האפשרות להירשם לקורס באמצעות שובר מלגה; נערך ניסוי בשיתוף שלושה מוסדות הגובים דמי מכללה, ובו אנו מאפשרים לסטודנטים הלומדים במוסדות אלה להירשם באמצעות מערכת שאילת"א; עבור הנרשמים לקורסים "יישומי המחשב" הוכן שאלון אלקטרוני לבחינת רמת הידע בנושאים הקשורים להכרת המחשב ויישומים שונים; נשלחת לסטודנטים המלצה בדוא"ל לתכנן תוכנית לימודים לתואר ולאישורה, ולצדה מובא פירוט של מצב הלימודים.

נתונים על הרשמות

במונח "הרשמה" הכוונה לסטודנט פעיל בקורס אקדמי אחד. לפיכך, אם סטודנט נרשם לשני קורסים, הדבר ייחשב לשתי הרשמות. בתשס"ח היו 123,692 הרשמות לקורסים בלימודים לקראת תואר ראשון (לעומת 116,170 בשנה שקדמה לה). מספר ההרשמות לתואר שני (כולל לימודי השלמה) היה 8,917 (לעומת 8,782 בתשס"ז).

התפלגות ההרשמות לקורסים לתואר ראשון לפי מחלקה אקדמית

מחלקה אקדמית	מספר הרשמות	אחוז מכלל ההרשמות
המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות	5,972	4.8
המחלקה לספרות, לשון ולאמנויות	5,414	4.4
המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה	31,848	25.7
המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת	19,147	15.5
המחלקה לניהול ולכלכלה	40,085	32.4
המחלקה למדעי הטבע והחיים	3,528	2.8
החטיבה למתמטיקה	7,495	6.1
החטיבה למדעי המחשב	7,398	6.0
היחידה לאנגלית*	2,805	2.3
סה"כ	123,692	100.0

* נתונים מתייחסים להרשמות בקורסים ברמה A (הרמה האקדמית) בלבד. ברמות המכינות היו 4,688 הרשמות.

התפרוסת המרחבית של הרשמות וקבוצות בקורסים אקדמיים ובקורסי אנגלית – הבנת הנקרא*

מספר קבוצות	מספר הרשמות	מרחב
712	15,704	צפון
468	11,009	שרון
3,003	75,567	מרכז
426	10,005	ירושלים
418	8,722	שפלה
253	5,374	דרום
-	10,964	הנחיה מיוחדת**
5,280	137,345	סה"כ

* כולל 50 הרשמות בלימודי תעודה ובלמודי תעודת הוראה.
** בין היתר: תלמידי חו"ל, הוראה מתוקשבת ואסירים.

התפלגות ההרשמות לקורסים לתואר שני לפי תחום (כולל השלמות)

תחום תואר	מספר הרשמות	אחוז
מדעי המחשב	399	4.5
לימודי דמוקרטיה בין-תחומיים	539	6.0
המחשבה הביולוגית	187	2.1
מינהל עסקים	6,908	77.5
חינוך במגמות "טכנולוגיות למידה" ו"מערכות למידה"	884	9.9
סה"כ	8,917	100.0

התפלגות הקורסים, הקבוצות, ההרשמות והסטודנטים במרכזי הלימוד שמנהלת האו"פ

שם מרכז לימוד	מספר קורסים	מספר קבוצות	מספר הרשמות	מספר סטודנטים
טבריה	23	26	344	185
קרית-חיים	32	40	955	568
עפולה	17	19	356	219
נצרת	42	52	882	377
כרמיאל	32	35	570	293
חיפה – בית בירם	180	350	8,143	3,520
ואדי-ערה – גבעת-חביבה	53	80	1,421	599
ירושלים – מל"י בגן הטכנולוגי*	184	442	10,014	4,046
תל-אביב – רמת-אביב	279	834	20,511	11,580
באר-שבע – בית יציב**	153	247	4,984	1,933
אילת	17	17	238	121

* כולל 94 הרשמות לקבוצות במרכז הלימוד במעלה אדומים.
** כולל 16 הרשמות לקבוצות במרכז הלימוד במצפה רמון.

שילוב טכנולוגיות בהוראה ובלמידה

פאר (פתיחת אוצרות רוח) <http://ocw.openu.ac.il>

במיזם פאר (פתיחת אוצרות רוח) מציעה האוניברסיטה הפתוחה לכלל הציבור שוחר הידע גישה חופשית לספרי קורס בפורמט דיגיטלי (e-book). למרבית הספרים יש גם גירסה קולית, שמקריאים אותה קריינים מקצועיים, ובאמצעותה אפשר להאזין ליחידות גם בנגנים ניידים. בקורסים מסוימים נוסף הקלטות וידאו מצולמות, ובהן הרצאות של כותבי הספרים.

באתר פאר מוצעים גם עצמי למידה מקוונים, שפותחו במיוחד עבור הסטודנטים של האו"פ ועד כה היו נגישים אך ורק להם. בין עצמים אלה: מערכי שיעור, מצגות, מילוני מונחים, שיעורי אופק, תרגילים רבי-ברירה וחומרי עזר אחרים.

מערכת פאר מבוססת על סביבת הלמידה אופוס, שנוספו לה התאמות ופיתוחים ייעודיים, כגון האפשרות השמורה למרכזי הקורסים, לתייג חומרי הוראה על פי תקן בין-לאומי. תיוג זה יאפשר בעתיד לשלב את החומרים האלה עם מאגרי למידה בין-לאומיים. 4,728 עצמי למידה מ-99 קורסים של האו"פ נפתחו וקושרו לאתר פאר. עד כה, כמתוכנן, הועלו לאתר ספרים אלקטרוניים של 10 קורסים וספרים קוליים של 6 קורסים. בשנה הקרובה אמורים להתווסף עליהם ספרים של כ-20 קורסים נוספים.

עד ראשית אוקטובר 2008 נרשמו לפאר 4,850 משתמשים (הרישום הוא חינם, ונועד לבקרה ולמעקב אחר הצפייה בספרים).

סביבת הלמידה אופוס

סביבת הלמידה אופוס היא כלי העבודה המשמש את צוותי ההוראה ואת הסטודנטים כחלק בלתי-נפרד מההוראה והלמידה מרחוק. בשנה האחרונה שודרגה ושונתה סביבת אופוס כדי להתאימה הן לדרישות פאר הן לצורכי הסטודנטים והסגל. המערכת פוצלה לשלושה חלקים: פורומים, חומרי הוראה לסטודנטים וחומרי פאר.

כל חומרי הלמידה באתר הקורס זמינים כעת לסטודנטים בתפריט אחד. סגל ההוראה יכול לארגן את חומרי הלמידה תוך עירוב חומרים מסוגים שונים (מילון מונחים, שאלונים רבי-ברירה, עמודי הסבר ועוד) תחת אותה מסגרת באתר, למשל תחת נושא מסוים הנלמד בקורס.

השנה עמדה בסימן הרחבה וגידול של השימוש בטכנולוגיות בהוראה. 52 קורסים השתמשו במגוון טכנולוגיות להוראה סינכרונית: ועידת חוזי (video conference), אופק או אינטרוויז. מאחר שהתשתית הקיימת לא ענתה עוד על הצרכים הנגזרים מהגידול במספר הקורסים המשתמשים במערכת, הוקם אולפן אופק רביעי, שיאפשר להגדיל ל-60 את מספר הקורסים הנלמדים באמצעות המערכות המסדרות מדי סמסטר.

בין הקורסים האלה יש הנלמדים אך ורק באמצעות מערכת אופק או ועידת חוזי, ואילו אחרים מציעים את הטכנולוגיות כחלופה נוספת, המתאימה במיוחד לסטודנטים המבקשים ללמוד בעצמם בביתם, או לסטודנטים בפריפריה. המערכת אף נותנת מענה לסטודנטים שלא נפתחה עבורם קבוצת לימוד במרכז הלימוד שאליו נרשמו. השנה נסגרו כיתות אופק במרכזי הלימוד, והשידור מתבצע מהאולפן ישירות לרשת ולמחשבו של הסטודנט.

הקמת פורום רכזי טכנולוגיות מחלקתיים

פורום רכזי טכנולוגיה הוקם כדי ליצור שיתוף פעולה בין הצוות היוצר את האמצעים הטכנולוגיים לבין מרכזי הוראה האמורים להשתמש באמצעים אלו. הפורום מסייע בהטמעת התהליכים הטכנולוגיים במחלקות ובקרב מרכזי ההוראה ודן בנושאים שונים: בניית תוכנית חניכות בתחום הטכנולוגיות לקליטת מרכזי הוראה חדשים; התארגנות לקראת העלאת חוברות קורס לאתרי הקורסים; שיבוץ מנחים וקביעת לוחות זמנים באופן ממוחשב; הפעלת מאגר השאלות מטמו"ן; הקמת מאגר עבודות סמינריוניות כלל-או"פ.

הכשרת צוותי הוראה

בתשס"ח התקיימו סדנאות להכשרת צוותי ההוראה בטכנולוגיות הנדרשות להם למילוי תפקידם: תקשוב קורס והקמת אתר (עבור מרכזי הוראה שהצטרפו לאחרונה למעגל המתקשבים) וכן למידה שיתופית בסביבת ויקי (Wiki). התקיימה גם סדנה שנועדה לכל מרכזי ההוראה המתקשבים, והיא התמקדה בארגון מחדש של אתר הקורס בשל שדרוג סביבת אופוס. השתתפו בה כ-130 מרכזי הוראה ב-15 מחוזים.

לומדות מולטימדיה

בתחום הלומדות הוקדש השנה עיקר המאמץ לחיסכון באמצעות הסבת לומדות הקיימות כיום בתקליטורים, לגירסאות רשת שאפשר לצפות בהן באינטרנט. כך, רק סטודנטים הנזקקים לתקליטורים פונים ומקבלים תקליטור. בשתי לומדות – "ביולוגיה כללית א" ו"תורת המימון" – נוספו יחידות לימוד חדשות.

ממ"שים – מטלה מקוונת שיתופית

ממ"ש (מטלה מקוונת שיתופית) היא מטלה מסוג חדש המוצעת כיום במספר מצומצם של קורסים באוניברסיטה הפתוחה. מדובר במטלת אינטרנט משותפת לקבוצת סטודנטים, באמצעות כלי טכנולוגי שיתופי – מרבית הממ"שים מוצעים היום בסביבת ויקי ואחרים מיושמים באמצעות בלוג, פורום וגיליון אקסל שיתופי.

נקבעו נהלים להפעלת ממ"שים, והם קובעים, בין היתר, כי לא יחול שינוי במספר המטלות בקורס וכי משקל הממ"שים בציון הסופי בקורס לא יעלה על 50 אחוז. נקבע גם כי ממ"ש יכולה להיות מטלת בחירה או מטלת חובה, כראות עיני מרכז ההוראה בקורס, וכי במקרים חריגים יוכל מרכז ההוראה

ראוי לציון נתון שנמדד במהלך חודש אופייני אחד: בין 16 ביוני ל-16 ביולי 2008 היו כ-360 אלף כניסות לאתרי הקורסים. המבקרים השתמשו או צפו בכ-150,000 דפי אינטרנט שונים. סך כל הצפיות בדפי אינטרנט (pageviews) של הקורסים שהמבקרים ביצעו בתקופה זו באתרי הקורסים הוא 5.5 מיליון.

פעילות באולפני אופק

אולפני אופק וכיתות ועידת החוזי משמשים להעברת עשרות מפגשי הנחיה בקורסים שונים, לצילום חומרי למידה (קליפים קצרים וממוקדים, הרצאות מומחה המשולבות באתרי הקורסים וכן קורסים מלאים בווידיאו, המופצים דרך אתר הקורס), ולעתים – לפעילות מינהלית. השנה שימשו האולפנים גם לניסויים שנועדו להגדיל את היקף ההוראה הסינכרונית והמוקלטת ואת הכלים שיוכלו לעמוד לרשות סגל ההוראה.

במהלך השנה צולמו באולפנים כארבעים מפגשים ושיעורים שונים, הוכנו לשידור עשרות ימי עיון וצולמו חמישה קורסים המבוססים על הרצאות מצולמות ("כריית מידע", "תולדות המוסיקה המערבית", "תורת המחירים", "דוחות כספיים מאוחדים" ו"חשבונאות פיננסית").

להציע חלופה לסטודנט שאינו יכול להגיש ממ"ש. נקבעו גם נהלים שעניינם הערכת סטודנטים ותיגמול בודקי המטלה. ב־27 קורסים הוצעו ממ"שים.

מערכת המטלות המקוונות

מערכת המטלות המקוונות הורחבה והפכה ממערכת לשינוע קבצים למערכת המאפשרת שליטה אקדמית על ציונים. בין היתר נוסף בה מרכז מידע זמין ומקיף של ציוני בחינות ומטלות בקבוצות הלימוד, כולל מידע סטטיסטי בחתכים שונים. המידע זמין עבור כל המנחים בקבוצות הלימוד של המנחה, ללא תלות באופן הגשת המטלות (מקוונת או ידנית). נוספה גם אפשרות להזנת ציוני כל המטלות ועדכון, בין שהוגשו במערכת המקוונת ובין שהוגשו ידנית.

מערכת מטמו"ן – מטלות, מבחנים וניהולם

מערכת מטמו"ן (מטלות, מבחנים וניהולם) נועדה לשפר את תהליך הפיתוח והבדיקה של מטלות ומבחנים. גירסה ראשונה שלה הותקנה בכמה מחלקות אקדמיות והטמעתה מלווה בהדרכות ובפורום פעיל.

המערכת מסייעת לסגל ההוראה בבנייה ובהערכה של מבחנים ומטלות ומאפשרת יצירת מאגר בחינות ומטלות ומאגר שאלות בכל קורס. המאגר מאפשר שליפה נוחה ויעילה לפי מאפיינים ואף משמש כארכיון. נכללים בו נתונים סטטיסטיים של הבחינות בעשר השנים האחרונות וקובצי הבחינות בשלוש השנים האחרונות. המערכת, שנבנתה בממשק ידיוטי ומתקדם, כוללת מנגנון אבטחה המאפשר גישה רק למרכזי ההוראה – כל מרְכֵז לקורסים שבאחריותו.

ניסויים בטכנולוגיות חדשות

פּוֹדְקָאָסְט

מערכת פּוֹדְקָאָסְט משמשת להפצה של קובצי קול וקובצי וידאו ישירות למשתמשים, בפורמט המאפשר להם לצפות ולהאזין במגוון אמצעים ניידים. באוניברסיטה הפתוחה בוצע ניסוי בשימוש בפּוֹדְקָאָסְט לצורכי הוראה ולמידה, והוא התמקד בשני מסלולים: העשרה כללית לציבור הרחב (הרצאות קצרות של אנשי סגל ההוראה בתחומי התמחותם) וקורסים אקדמיים (כחומרי העשרה, כמיקודים שבועיים, כתייעוד מפגשים ועוד).

טכנולוגיות סינכרוניות

שימוש בכלים חדשים ל־Web Conference: כתחליף למערכת אינטרוויז שבה משתמשים כיום באוניברסיטה הפתוחה, בוצע ניסוי־חלוץ במערכת WebEx. תוצאותיו היו טובות מאוד.

העברת מפגשי ועידת חוזי "מכל מקום" בעזרת מחשב Tablet PC: טכנולוגיה סינכרונית זו נשענת על מחשב המכיל את כל הפונקציות הדרושות להעברת השיעור. בדרך זו נלמד השנה קורס סמינריוני שלנו שהעביר המרצה מאוניברסיטת חיפה, לכיתת ועידת חוזי בקמפוס באר־שבע, אשר בה ישבו הסטודנטים. מפגש חדי־פעמי בקורס אחר הועבר בתחילת השנה בדרך זו מאוניברסיטת קולומביה בניו־יורק, על ידי מנחה ששהה שם לצורך לימודיו.

הרחבת השימוש בטכנולוגיה מסייעת לסטודנטים לקויי למידה

השנה התקיימו סדנאות הדרכה לשימוש בטכנולוגיה מסייעת לסטודנטים לקויי למידה ונוסתה בהצלחה תוכנת WebEx, לשם מתן הנחיה מרחוק לסטודנטים עם לקויות למידה מן הפריפריה, שלמדו את הקורס "מבוא לסטטיסטיקה למדעי החברה א".

אתר היחידה לסטודנטים לקויי למידה

בתשס"ח החל לפעול אתר ייעודי לסטודנטים לקויי למידה הלומדים באוניברסיטה הפתוחה. האתר מיועד גם לקהל המתעניינים בנושא לקויות למידה, והוא כולל מידע עדכני על לקויות למידה, פירוט נרחב של שירותי היחידה לסטודנטים לקויי למידה באוניברסיטה הפתוחה והנחיות ליצירת קשר עמה, וכן פורום (קבוצת דיון) המיועד לסטודנטים המטופלים ביחידה זו.

אות הוקרה לאוניברסיטה הפתוחה

בכנס ההצדעה הלאומי לענף המחשוב של ThePeople (מקבוצת "אנשים ומחשבים") הוענקו אותות הוקרה לחברות ולמוסדות שמערכות המידע שלהם מהוות תשתית קריטית לתפעול הארגונים ולהפיכתם למצוינים בתחומם. האוניברסיטה הפתוחה זכתה לאות הוקרה בתחום החינוך, עבור הקניית זמינות של החינוך האקדמי לאוכלוסיות שונות באמצעות טכנולוגיות מידע מתקדמות.

קמפוס ירוק ברעננה

האוניברסיטה הפתוחה רואה חשיבות רבה בהגדרת מתקניה כקמפוסים "ירוקים". השנה הוקמה ועדה לאיכות הסביבה, "המועצה הירוקה", שחבריה הם נציגים של עובדי האו"פ ונציגה מקרב הסטודנטים חברי תא "מגמה ירוקה". לכבוד יום כדור הארץ והסביבה בישראל התקיים אירוע שאליו הוזמנו עובדי האו"פ והקהל הרחב. במוקד האירוע עמד יום עיון שנושאו "בין הרס לשימור: הסביבה בצומת מסוכן", נפתחה תערוכת עבודות של אמנים עובדי האו"פ בנושא איכות הסביבה והתקיים שוק אקולוגי. בעקבות האירוע החלה פעילות ממשית של שמירה על איכות הסביבה בקמפוסים של האו"פ.

"קמפוסים ירוקים"

המשרד להגנת הסביבה מעודד פעילות ירוקה במוסדות חינוך והשכלה. לפי תפיסתו, קידום נושא השמירה על איכות הסביבה באוניברסיטאות ובמכללות יכול להתקיים בכמה מישורים:

במישור האקדמי מדובר בהטמעה והכללה של קורסים בנושאי איכות הסביבה בחוגי לימוד שונים, כדי להכשיר את דור העתיד לפתח מודעות להיבטי איכות הסביבה ולשילובם בעיסוקיו העתידיים.

במישור המינהלי מדובר במניעת מפגעי איכות הסביבה הנוצרים בשטח האוניברסיטה, בטיפול בהם ובשימוש מושכל במשאבים. **במישור היישומי** מדובר בקידום מיזמים קהילתיים סביבתיים בעזרת הסטודנטים וחברי הסגל.

כפועל יוצא מגישה זו, מעודד המשרד את מוסדות החינוך לעסוק בשמירה על הסביבה ומסמיך מוסדות להשכלה גבוהה כ"קמפוסים ירוקים", בתנאי שימלאו אחר שלושה קריטריונים שהוא מציב:

- שעות לימוד איכות הסביבה
- פרויקט סביבתי קהילתי
- שימוש מושכל במשאבים

במשרד להגנת הסביבה רווחת הדעה כי מוסד אקדמי שיישם את עקרונות תהליך ההסמכה ל"קמפוס ירוק" יהיה מוקד משיכה לסטודנטים חדשים מהארץ ומהעולם, שיש להם מודעות גבוהה לנושא איכות הסביבה, וזאת, נוסף על רווחים כלכליים שמהם ייחנה כתוצאה משימוש מושכל וחסכוני במשאבים.

פעולות לשמירת איכות הסביבה בקריית האו"פ ברעננה

הפעילות לשמירת הסביבה בקריית האוניברסיטה ברעננה החלה בד בבד עם המעבר לרעננה. עד לשנה האחרונה היא התמקדה במיחזור ובחיסכון של אנרגיה, וכן בהסברה, בעיקר באמצעות אתר האינטראנט. בתחום המיחזור נעשות דרך קבע כמה פעולות:

- נייר: נאסף מנקודות ריכוז ומועבר למיחזור
- טונרים: נשלחים למילוי מחדש
- תקליטורים: נאספים ונשלחים למחזור
- סוללות: נאספות במיכלים מיוחדים ונשלחות לנקודת איסוף בעירייה
- קרטון: נאסף ונשלח למחזור
- בקבוקים: נאספים ונשלחים לאל"ה. האוניברסיטה מקבלת תשלום בתמורה.

בתחום האנרגיה ננקטו שני צעדים שנועדו להגביר את החיסכון:

- הותקנו גלאי חיסכון בכל המשרדים בקריה רעננה.
- תוכנתו רמות התאורה כדי לחסוך בחשמל.

באתר האינטראנט מתפרסמות תוצאות של בדיקות גהות (איכות האוויר ומי השתייה, קרינת מחשבים, קרינת גז ראדון ועוד) ומשולבים חומרי הסברה שונים.

"המועצה הירוקה"

כאמור, האוניברסיטה הקימה את "המועצה הירוקה", שתפעל בשיתוף פעולה עם הגופים הירוקים ותרכז את פעילות איכות הסביבה במתקני האוניברסיטה הפתוחה. המועצה תקבל החלטות ביצועיות בתחום השמירה על הסביבה ותנהל פעילות הסברתית.

פעילות מתוכננת

המועצה הירוקה הגתה שורה של פעילויות בתחום שמירת איכות הסביבה, שאליהן יירתמו עובדי האוניברסיטה הפתוחה, הסטודנטים שלה ותושבי האזור גם יחד. כמה מהפעילויות הן חד-פעמיות ואחרות נמשכות לאורך זמן. ביניהן:

- בניית מערך סטודנטים/עובדים פעילים בקהילות, בערים הסמוכות למתקנים העיקריים של האו"פ. זאת - בשיתוף פעולה עם "מגמה ירוקה". אנשי מערך זה יקדמו מיזמים "ירוקים" כגון ימי עיון, סיורים לימודיים לילדים בגן הבוטני ברעננה והדרכה בהכנת קומפוסט אורגני.
- סיום תהליך פיתוח תוכנית לימודי כדור הארץ
- בחינת האפשרות לפתח תוכניות לימודים ירוקים חוץ-אקדמיות
- הגברת השימוש בנייר ממוחזר בהתאם לכדאיות הכלכלית
- צמצום השימוש בכוסות חד-פעמיות ומעבר לשימוש בכוסות רבי-פעמיות
- שימוש בשקיות אשפה ידודות לסיביבה
- שימוש נרחב בסוללות נטענות, כולל במערכות תאורת חירום
- קביעת נורמות של חיסכון בנייר (הדפסה דו-צדדית, שימוש בפקס דרך המחשב, שינוי בשיטת תיוק ועוד)

מראה חלקי של התערוכה הקבוצתית של מעצבי בית ההוצאה לאור של האו"פ, ציפורים על בטון חשוף: מפגש בין אדם לטבע.

- שימוש בצבע ידידותי לסביבה במחלקות האחזקה
- מעבר לשימוש בחומרי ניקיון מחומרים טבעיים
- בחינת האפשרות להשתמש במים אפורים (ממערכת המזגנים)
- מעבר למערכת כיבוי והדלקה חסכונית בחדרי המדרגות
- שינוי מתקני הנייר בשירותים לגלגת חסכונית במקום מתקני המשיכה (כבר מתבצע)

תא סטודנטיאלי של "מגמה ירוקה"

השנה החל לפעול באוניברסיטה הפתוחה תא סטודנטיאלי של "מגמה ירוקה", ומרכזת אותו סטודנטית מהמחלקה למדעי החיים והטבע. כעשרה סטודנטים כבר התגייסו לפעילות התנדבותית בקמפוסים של האו"פ, במטרה להגביר את המודעות בקרב הסטודנטים לנושאים הנוגעים לאיכות הסביבה ולשמירתה.

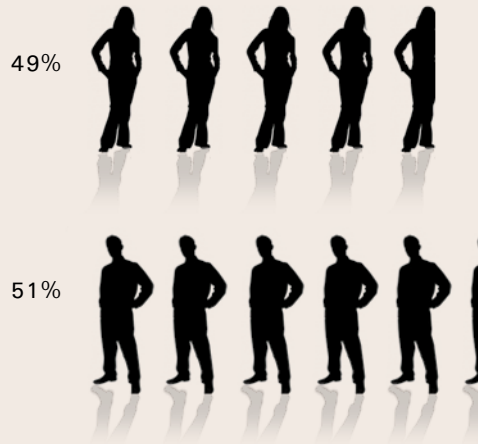
מעורבות מועצת העובדים

מועצת העובדים תהיה מעורבת בשמירת איכות הסביבה באמצעות אישור תהליכים האמורים להשפיע על כלל העובדים, כגון צמצום השימוש בכוסות חד-פעמיות.

הסטודנטים

דוח השנתי איושני ת"ד

סטודנטים וסטודנטיות (לתואר שני)

סטודנטיות וסטודנטים (לתואר ראשון)

באוניברסיטה הפתוחה בתשס"ח 18,554 סטודנטים לתואר ראשון (לעומת 17,417 בתשס"ז).

התפלגות הסטודנטים לתואר שני לפי תחום

מספר סטודנטים	תחום
221	מדעי המחשב
248	לימודי דמוקרטיה בין-תחומיים
37	המחשבה הביולוגית
2,241	מינהל עסקים
305	חינוך במגמות "טכנולוגיות למידה" ו"מערכות למידה"
3,052	סה"כ*

* בתשס"ח למדו לתואר שני 3,051 סטודנטים. אחד למד בשתי תוכניות.

אגודת הסטודנטים של האו"פ

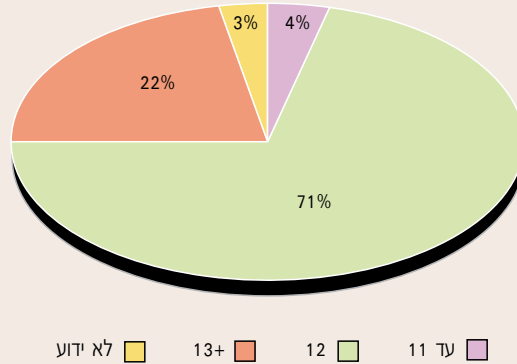
בתחילת הקיץ הסתיימה מערכת הבחירות ל"מועצת אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה הפתוחה". 3,619 סטודנטים (שהם 10.2 אחוזים מבעלי זכות הבחירה) בחרו את 35 נציגיהם במועצה. המועצה כבר התכנסה לישיבת עבודה

בתשס"ח למדו בקורסים לתואר ראשון 41,371 סטודנטים, לעומת 39,816 בתשס"ז. עוד 3,171 סטודנטים עומדים לסיים את התואר והיו רשומים השנה לעבודות סמינריוניות בלבד. לקראת תואר שני למדו השנה 3,051 סטודנטים (כולל בלימודי השלמה), לעומת 3,082 בתשס"ז, ועוד 116 סטודנטים היו רשומים לעבודות סמינריוניות בלבד, 43 נרשמו לעבודות מסכמות ו-34 נוספים – לעבודות תיזה. כ-27 אחוזים מתלמידי התואר השני הם בוגרי האוניברסיטה הפתוחה.

"סטודנט" באוניברסיטה הפתוחה הוא מי שנרשם לקורס אקדמי אחד לפחות ולא ביטל או דחה את לימודיו. סך כל הסטודנטים מתייחס אל מספר האנשים הלומדים באוניברסיטה הפתוחה. בנתונים על הסטודנטים, סטודנט שנרשם לשני קורסים או יותר, נספר פעם אחת בלבד.

שיטת הלימודים באוניברסיטה הפתוחה אינה מחייבת את הסטודנט לתואר ראשון לבחור תוכנית מובנית התחומה בזמן. אי לכך בחרנו להציג, בצד המספרים המוחלטים, גם נתונים שיאפשרו להשוות לנתוני סטודנטים הלומדים תוכנית מלאה לתואר (Full Time Equivalent = FTE). החישוב מבוסס על מספר ההרשמות בשנה נתונה, מחולק בפקטור המבטא את מספר ההרשמות השנתי שהיה מאפשר לסטודנט לסיים לימודים לתואר בוגר בשלוש שנים. במונחי FTE למדו

סטודנטים לתואר ראשון, לפי מספר שנות לימוד קודמות (על פי הצהרת הסטודנט)

לקהילה של מבוגרים לאחר אשפוז במחלקת שיקום נויורולוגי בבית לוינסטיין, ולהגביר את מעורבותם של סטודנטים ותיקים בקהילה, כחלק ממסלול לימודיהם בפסיכולוגיה. הסטודנטים נפגשים עם מטופלים במחלקת השיקום טרם שחרורם מבית החולים ומלווים אותם במשך שנה בנושאים הקשורים לחזרה לשגרת חיים עצמאית. החונכים משתתפים במפגשי הנחיה קבוצתית עם אנשי בית החולים. במפגשים אלה מעלים החונכים חוויות ממפגשיהם עם המשתתפים ובני משפחותיהם, ונמסרים להם פרטי ההתקדמות הרפואית של המשתתפים.

סיוע כלכלי ומלגות

בתשס"ח חולקו 3,142 מלגות (לעומת 3,750 בתשס"ז) בקטגוריות שונות: סיוע כלכלי, מלגות הצטיינות בלימודים, מלגות לתלמיד תיכון נזקקים ומלגות ספורט. בזכות תרומות ייעודיות, אנו מעניקים מלגות לסטודנטים רבים. בסיועם של גופים שונים, חולקו מלגות לסטודנטים תושבי הצפון, לסטודנטים ממוצא אתיופי ולסטודנטים חרדים.

סטודנטים עולים חדשים

מינהל הסטודנטים במשרד הקליטה מממן שכר לימוד לעולים חדשים. בד בבד עם לימודיהם מתנדבים הסטודנטים במיזם

ונבחרו בה בעלי תפקידים: יו"ר המועצה, דביר גולדשטיין, יו"ר הוועד, שגיב בן חור, וכן בעלי תפקידים שונים. האגודה נמצאת בשלבים הראשונים של התארגנותה.

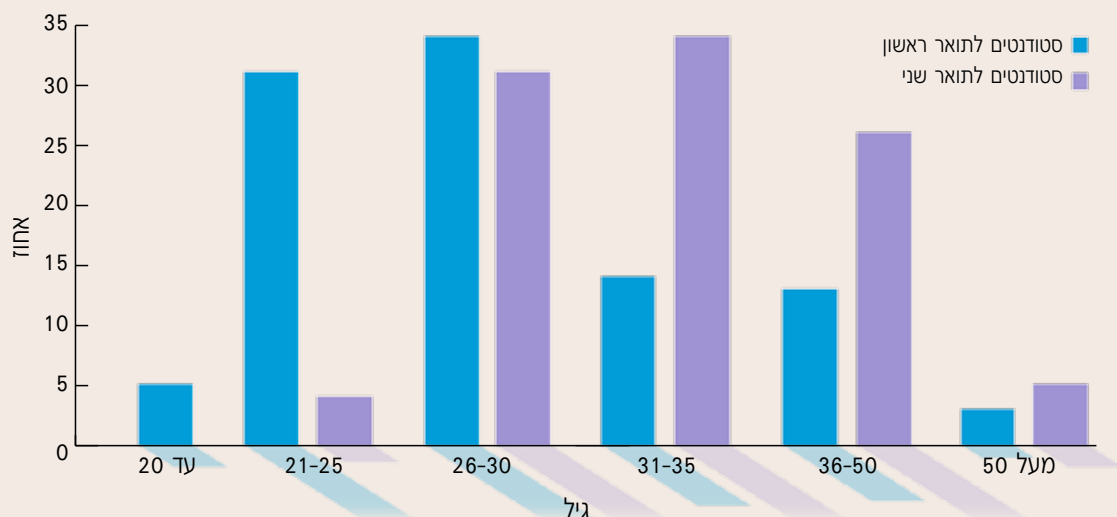
מעורבות חברתית של סטודנטים

סטודנטים של האו"פ מעורבים במיזמים שונים של מעורבות חברתית ובהם קרן אייטף, הקרן הבינלאומית לחינוך, אימפקט, קרן גרוס, פר"ח וסחל"ב. בתשס"ח חנכו בפר"ח 776 סטודנטים של האו"פ ובסחל"ב - 40 סטודנטים. 10 סטודנטים שלנו קיבלו תעודת הצטיינות על פעילות בפר"ח בתשס"ז והאו"פ העניקה לכל אחד מהם מלגה בגובה חצי שכר לימוד בקורס. סטודנטית אחת קיבלה הצטיינות ארצית. השנה חנכו באייטף 29 סטודנטים של האו"פ ואחד הסטודנטים זכה למלגה נוספת מאייטף במחוז המרכז על הצטיינות חברתית ואקדמית. 48 סטודנטים קיבלו מלגה מקרן גרוס ו-15 סטודנטים קיבלו מלגה מקרן אימפקט.

מיזם סל"ה: סטודנטים למען הקהילה

סל"ה (סטודנטים למען הקהילה) הוא מיזם חדש, שהחל בסמסטר אביב תשס"ח, ושותפים לו המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה, דיקן הסטודנטים ובית לוינסטיין. השנה לקחו בו חלק שבעה סטודנטים. המיזם נועד ללוות תהליך החזרה

סטודנטים לתואר ראשון וסטודנטים לתואר שני, לפי גיל (על פי הצהרת הסטודנט)

בתואר ראשון הגיל הממוצע היה 29.2, סטיית התקן 7.9 והחציון – 27
 בתואר השני הגיל הממוצע היה 34.5, סטיית התקן 7.9 והחציון – 32

הישגים לתלמידינו באולימפיאדה בין-לאומית למתמטיקה

שני סטודנטים של האוניברסיטה הפתוחה למתמטיקה, עמוס און (בן 18) וגל דור (בן 13.5, צעיר המשתתפים בתחרות), זכו במדליות כסף וארד (בהתאמה) בתחרות בין-לאומית למתמטיקה, אולימפיאדת SEEMOUS, שהתקיימה באתונה. השניים לקחו חלק במשלחת הישראלית שכללה שישה סטודנטים. און נבחר לאחר מכן גם למשלחת ישראל לתחרות המתמטית הבין-לאומית IMC, שהתקיימה בבולגריה, וזכה שם בפרס השני.

תחרות נוספת, שזכתה להדים בעיתונות הישראלית, היא האולימפיאדה הבין-לאומית למתמטיקה לתלמידי תיכון, IMO, שהתקיימה השנה במדריד. גם שם הגיעה המשלחת הישראלית להישגים נאים. אחדים מתלמידי התיכון שהשתתפו בה, למדו או לומדים באוניברסיטה הפתוחה.

תלמידי תיכון

בתשס"ח למדו באו"פ 878 (1,593 הרשמות) תלמידי חטיבת ביניים ותיכון ו-542 (1,798 הרשמות) סטודנטים ממשיכים שהתחילו ללמוד אצלנו בעודם תלמידי תיכון (48 מהם למדו

שח"ק (שירות חברתי קהילתי) בשנת לימודיהם השלישית. על מנת להיכלל בהסדר זה, יש להיבחן ולהוכיח ידע מסוים בהבנת הנקרא בעברית. הסטודנטים נרשמים ללימודים באמצעות דיקנט הסטודנטים וזוכים להקלות בלימודיהם, כגון הגשת מטלות בשפה זרה (כאשר הדבר אפשרי) והארכת משך הבחינה. האו"פ והמשרד לקליטת העלייה שומרים על קשר עם סטודנטים אלה לאורך כל תקופת לימודיהם ומציעים להם פעולות תרבות ורווחה. בתשס"ח נרשמו ללימודים באוניברסיטה הפתוחה 186 סטודנטים עולים.

פר"ח וירטואלי

פר"ח וירטואלי הוא מיזם המאפשר לסטודנטים עם צרכים מיוחדים לחנוך באמצעות הדואר האלקטרוני והאינטרנט בני נוער וצעירים עם מוגבלויות דומות לשלהם. הסביבה הווירטואלית מאפשרת לחניכים להרחיב את קשריהם החברתיים ולשכלל את מיומנויות הכתיבה ואת מיומנויותיהם הטכנולוגיות. החונכים, שהם סטודנטים עם מוגבלויות הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה, תורמים מניסיונם האישי ומשמשים מודל לחיקוי. ארבעה סטודנטים שלנו היו השנה חונכים במיזם זה.

הסטודנטית יסמין פיינגולד, חותרת מצטיינת ועותרת מדליות

הכוון והשמה בעבודה

אתר הצעות העבודה חודש והצעות העבודה מוצגות בו כיום באופן חדשני. מעסיקים החלו להזין את הצעותיהם בעצמם. בדיקת הסטודנטים הצעות עבודה אטרקטיביות לסטודנטים ולבוגרים. הצעות אלה הועברו לפלח האוכלוסייה המתאים בדואר אלקטרוני. השנה קוימו סדנאות לבחירת מקצוע וסדנה לחיפוש עבודה.

שירות חדש: חידוש סיסמאות מקוון באמצעות מערכת לניהול סיסמאות ופרטים אישיים

האוניברסיטה הפתוחה הקימה מערכת מתקדמת חדשה לניהול סיסמאות ופרטים אישיים, מסו'פ, המאפשרת לסטודנטים לחדש סיסמאות ולעדכן פרטים אישיים. במערכת זו, כמו בכל מערכות האינטרנט המאובטחות של האוניברסיטה הפתוחה, מתבקשים הסטודנטים להזהרות באמצעות שלושה פרטים מזהים: שם משתמש, מספר תעודת זהות וסיסמת מסו'פ החדשה המצורפת למכתב שנשלח אליהם.

לתואר שני). ההרשמות התפלגו למדעים המדויקים (56 אחוז), למדעי החברה והרוח (27 אחוזים) ולקורס קדם-אקדמי "אשנב לאקדמיה" (17 אחוזים).

ספורט באוניברסיטה הפתוחה

בשנה החולפת חל גידול במספר המשתתפים והמשתתפות בכמה ענפים ונציגינו השיגו הישגים נאים. נבחרת הגברים בכדורעף חופים שבה זכתה במקום הראשון במשחקי אס"א והובילה את ההישגים הקבוצתיים של האו"פ. נבחרת השחמט זכתה במקום השני, בהרכב חזק במיוחד שכלל הפעם, לראשונה, גם רבי-אומן. נבחרת הגברים בקראטה זכתה לראשונה במקום שני לקבוצות. לראשונה השתתפה נבחרתנו בתחרות קבוצתית לנשים בחתירה וזכתה במקום השלישי.

באליפות הפנימית של האו"פ בשחמט גדלו מספרי המשתתפים והמשתתפות וכן גדל מספר המשתתפות באליפות בטיניס-שולחן ובאליפות במכשירי חתירה. האליפויות הפנימיות פתוחות לסטודנטים ולעובדים.

כ־40 סטודנטים קיבלו מלגות לימודים בשיעורים שונים, ותעודות הצטיינות של דיקן הסטודנטים על הישגיהם בייצוג האוניברסיטה הפתוחה בתחרויות.

הבוגרים

בתשס"ח העניקה האוניברסיטה הפתוחה תואר ראשון ל-2,259 בוגרים ובגרות. תואר שני הוענק ל-331 מוסמכים ומוסמכות. תעודה במדעי המחשב הוענקה ל-2 מסיימים. תעודות הוראה הוענקו ל-52 מסיימים: במדעי החברה ל-10, באזרחות ל-9, בפסיכולוגיה ל-11, בספרות ל-9, בתורה שבעלפה ומחשבת ישראל ל-2, בהיסטוריה ל-5 ובמדעי המחשב - ל-6 מסיימים. 11 אחוזים מן הבוגרים הצהירו שאינם בעלי תעודת בגרות.

התפלגות בוגרי תואר ראשון לפי תחום לימודים

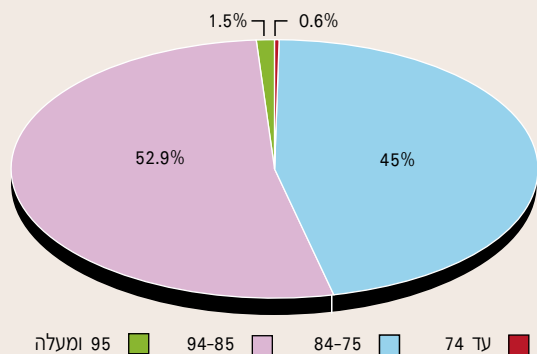
מספר בוגרים	התחום	מספר בוגרים	התחום
1	כלכלה עם חטיבה בניהול	44	מדעי הרוח
3	כלכלה עם חטיבה כללית במדעי החברה	5	היסטוריה
7	כלכלה ומדעי המחשב - מערכות ויישומים	116	מדעי הרוח והחברה
146	ניהול	573	מדעי החברה והרוח
1	ניהול עם חטיבה בכלכלה	394	מדעי החברה
1	ניהול עם חטיבה במדע המדינה	12	מדעי החברה בהדגשת מדעי ההתנהגות
1	ניהול עם חטיבה בסוציולוגיה	12	מדעי החברה בהדגשת חינוך: ליקויי למידה
8	ניהול עם חטיבה בתקשורת	161	מדעי החברה בהדגשת ניהול
4	ניהול עם חטיבה בפסיכולוגיה	8	כלכלה
3	ניהול עם חטיבה בחינוך	4	כלכלה עם חטיבה בחשבונאות

מספר בוגרים	התחום
4	מדע המדינה וסוציולוגיה
32	מדעים
1	מדעים בהדגשת מתמטיקה
10	מדעי הטבע
2	מדעי הטבע בהדגשת כימיה
19	מדעי החיים
1	מדעי החיים וניהול
7	מתמטיקה
2	מדעי המחשב (B.Sc.)
100	מדעי המחשב
1	מתמטיקה ומדעי המחשב (B.Sc.)
9	הנדסת תעשייה וניהול (B.Sc.)
1	בלי אפיון תואר
2,259	סה"כ

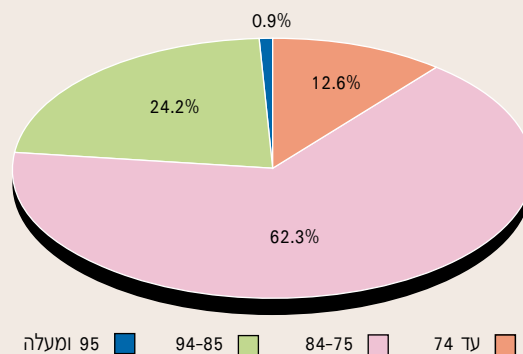
מספר בוגרים	התחום
35	חשבונאות עם חטיבה בכלכלה
192	ניהול וכלכלה
48	ניהול וסוציולוגיה
34	ניהול ומדע המדינה
4	ניהול וחינוך במגמת "תוכניות לימודים ושיטות הוראה"
100	ניהול ומדעי המחשב - מערכות ויישומים
63	פסיכולוגיה
3	פסיכולוגיה וכלכלה
36	פסיכולוגיה וניהול
10	פסיכולוגיה וסוציולוגיה
2	פסיכולוגיה ומדע המדינה
37	פסיכולוגיה וחינוך במגמת "תוכניות לימודים ושיטות הוראה"
2	סוציולוגיה וחינוך במגמת "תוכניות לימודים ושיטות הוראה"

מוסמכי תואר שני לפי ציון סופי

בתואר השני הציון הממוצע היה 84.7, סטיית התקן 4.2 והחציון 85

בוגרי תואר ראשון לפי ציון סופי

בתואר הראשון הציון הממוצע היה 80.7, סטיית התקן 5.5 והחציון 80

תלמידי תיכון

בתשס"ח סיימו לימודים לתואר 54 סטודנטים שהתחילו לימודיהם באוניברסיטה הפתוחה כתלמידי תיכון, מהם 50 לתואר בוגר ו-4 לתואר מוסמך. 27 סיימו את לימודי התואר בהצטיינות, 2 סיימו בהצטיינות יתרה.

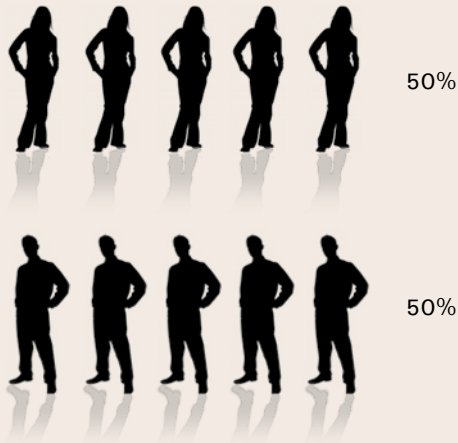
בוגרים ראשונים בתוכנית האקדמית של האוניברסיטה הפתוחה בחבר המדינות העצמאיות

7 בוגרים ראשונים - אזרחים של רוסיה, של אוקראינה ושל אזרבייג'אן - סיימו השנה את לימודיהם וקיבלו תואר בוגר במדעי הרוח והחברה של האוניברסיטה הפתוחה בשפה הרוסית.

התפלגות מסיימי תואר שני לפי תחום

מספר המסיימים	התחום
265	מינהל עסקים (M.B.A.)
46	לימודי דמוקרטיה בין-תחומיים (M.A.)
5	חינוך במגמת "טכנולוגיות למידה" (M.A.)
2	חינוך במגמת "מערכות למידה" (M.A.)
4	המחשבה הביולוגית (M.A.)
9	מדעי המחשב (M.Sc.)
331	סה"כ

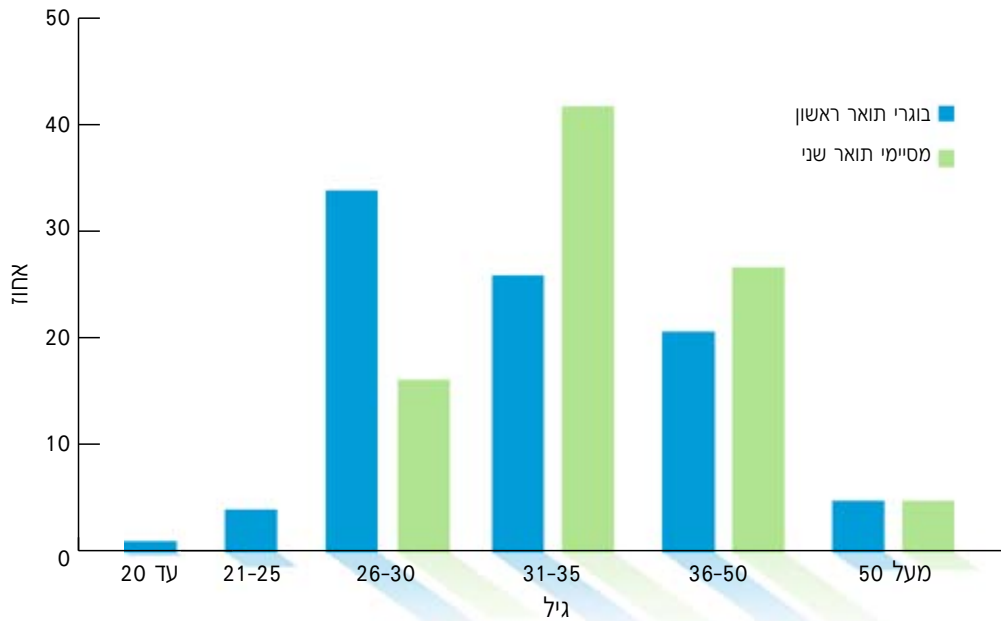
מוסמכות ומוסמכים (תואר שני)

בוגרות ובוגרים (תואר ראשון)

בוגרי תואר ראשון ומוסמכי תואר שני, לפי גיל (על פי הצהרת הסטודנט)

בתואר ראשון הגיל הממוצע היה 34.0, סטיית התקן 7.7 והחציון - 32
 בתואר השני הגיל הממוצע היה 37.0, סטיית התקן 8.8 והחציון - 34

מתוך דברים שנשא הבוגר דוד זקס בטקס הענקת התארים

היא למדה באוניברסיטה הפתוחה. אני מודה שמאותו רגע נדבקתי בחיידק הלימודים באוניברסיטה הפתוחה ובאהבה לפילוסופיה ומאז לא הרפה ממני. אני שמח שמתאפשר לי להעשיר את עצמי ולהרחיב את השכלתי לצד ההתחייבויות הרבות של העבודה והמשפחה. בשל עומסי עבודה ונסיעות תכופות לחו"ל, מצאתי עצמי ברכבות, בשדה התעופה ובטיסות בגובה 35,000 רגל, מכין ממ"נים ומעביר את המטלות לאוניברסיטה הפתוחה. האוויר בגובה זה דליל מאוד וההשפעה על הציונים אינה חיובית במיוחד, אך למרות זאת הנני ניצב לפניכם כמותכם, בהגיעי לקו הגמר.

הלימודים היו עבורי חוויה מכוננת בתחום הלימוד העצמי, המשמעת העצמית, ההתנהלות אישית וההתעוררות האינטלקטואלית. כאיש הייטק זה שנים רבות, שתייתי בצמא מבאר המחשבה והפילוסופיה - "מלכת המדעים", שהתפתחויות המדעים נבעו ממנה - ונהייתי מכל רגע. אני, כמו רבים מכם, יכולתי ללמוד באוניברסיטה בשנים האלה רק בשל האפשרות שהאוניברסיטה הפתוחה נותנת ללמוד ולעבוד במקביל, אפילו בעבודה התובענית ביותר. אני מברך על ההזדמנות השנייה שניתנה לי להעמיק בתחומי לימוד שאני אוהב, ואף להמשיך לתואר שני. אני, כמוכם, נהניתי מספרי לימוד איכותיים, מהטכנולוגיות המתקדמות בלמידה, מהשיטה הגמישה והנגישה ומצוות האוניברסיטה האכפתית והתומך. כל סטודנט על פי דרכו, כל בוגר על פי שאיפותיו. הרגשתי - ואני מקווה שחשתם בכך גם אתם - כי האווירה והלימוד שונים מאוד מבתי אולפנה אחרים, מאחר ששיטת הלימוד יוצרת התפתחות אישית המהווה ערובה להצלחה בלימודים. אציין כי גם באוניברסיטת תל-אביב, בלימודי התואר השני, מפנים אל ספרי האוניברסיטה הפתוחה בפילוסופיה ובתחומים אחרים. ואוכל להוסיף ולומר לכם, שהאוניברסיטה הפתוחה הכינה אותנו כראוי לאתגרים הרבים העומדים בפנינו, ובמשק התעסוקה קיימת הערכה רבה לבוגרי האוניברסיטה הפתוחה.

אם נסכם את המסע שערכנו יחדיו - אתגר אינטלקטואלי מפרה מהמעלה הראשונה - הרי שרכשנו דעת. אולם אני מקווה שנוכל לומר לעצמנו כי רכשנו גם דעה. [...]

דוד הנשיא
אוישי

מכובדי, חברי הנשיאות, אורחים נכבדים וחבריי הבוגרים,

נפל בחלקי הכבוד לומר בערב זה דברים בשם חבריי הבוגרים והבוגרות ואני תקווה שבדברי אייצג אתכם נאמנה. טרם שהגענו לרגע זה כולנו עברנו כברת דרך, והרשו לי לנחש כי דרך זו ידעה עליות ומורדות. אין זה דבר של מה בכך לסיים בבית מדרש זה מהלך לימודים שלם. הדבר דורש התמדה, כוח רצון ונחישות שאינם מביישים רץ מרתון אולימפי. סיפורי האישי מתחיל אי-שם בתחילת שנות השמונים של המאה הקודמת, יש לומר. הייתי עתודאי במתמטיקה באוניברסיטת בר-אילן כאשר על סף הסיום נקטעו לימודי על ידי מלחמת לבנון הראשונה. החיים הוליכו אותי לאחר מכן במשעולים שונים, החל משירות במר"מ, עבור לייזום של חברות בתחום ההייטק בתפקידי הנדסה, שיווק וניהול, לסמנכ"לות החברה ולתפקידי מנכ"ל בחברות הייטק. הקצב המזורז של תעשיית הידע והתפתחות דור המידע נטע בי את ההרגשה שאני במרכז העניינים ודחק כל עשייה אחרת בתחום הפיתוח האישי.

רק לפני מספר שנים - ובדרך המקרה - התגלגלתי לקורס בפילוסופיה של האוניברסיטה הפתוחה, דרך אחותי, שגם

שלום רב,

דנה אלוף, הסטודנטית, אלא את האוניברסיטה הפתוחה. אני מבטיחה לייצג אותנו בכבוד, כי אנחנו ראויים לכך.

רציתי להביע את תודתי הרבה. בזכות האוניברסיטה הפתוחה ניתנה לי אחת ההזדמנויות המוצלחות בחיי. אני גאה להיות בוגרת של מוסד אקדמי זה.

הייתי רוצה להעביר את המסר הזה לסטודנטים לפסיכולוגיה – זה אפשרי להתקבל לתואר שני (ושלישי..!) אני התרשמתי שמאוד מעריכים את הבוגרים של האוניברסיטה הפתוחה באוניברסיטאות אחרות. באוניברסיטה הפתוחה, ההזדמנות למימוש עצמי ניתנת לכולם, ללא התייחסות לנתוני הפתיחה שלהם. מי שחדור מוטיבציה ויש לו את היכולת לכך – אין לי הספק שבדרך זו או אחרת, הוא יגשים את מה שיש בו.

אז שוב – המון תודה. למדתי ללא ספק את אחד התחומים המדהימים שיש ולמדתי גם שיעור לחיים – עם מוטיבציה, יכולת ואמונה, השמים הם הגבול.

דנה אלוף

שמי דנה אלוף, סטודנטית לפסיכולוגיה וחינוך בסמסטר האחרון ללימודיי. אני כותבת לך מכתב זה היות ואני מעוניינת לשותף אותך בדבר נפלא שקרה לי, בזכות האוניברסיטה הפתוחה: אני התחלתי את לימודיי לפני כארבע שנים, עם ציפיות נמוכות, ללא פסיכומטרי ועם הרבה חששות.

הלימודים באוניברסיטה הפתוחה פתחו בפניי דלתות – התאהבתי בתחום הפסיכולוגיה, הצטיינתי בלימודים (קיבלתי שלוש פעמים מלגת נשיא), שילבתי עבודה, הוצאתי לאור ספר ילדים, התנדבתי, העשרתי את הידע שלי – והשנה גם הגשתי מועמדות לתואר שני בפסיכולוגיה.

אתמול התבשרתי שהתקבלתי לתואר שני בבראיל, במגמה המחקרית. לאחר מכן טלפנה אליי ראש המגמה ובישרה לי שנבחרתי בין שני סטודנטים מצטיינים והם מעוניינים להציע לי מסלול ישיר לדוקטורט ומלגת נשיא למשך ארבע שנים. אין צורך לתאר כמה הייתי מאושרת.

כעת, כשאני יודעת שבאוקטובר אתחיל את לימודיי באוניברסיטה "סגורה", אני מרגישה שאינני מייצגת עוד את

פרסומי האו"פ

איושני חול

הפקת כותרים חדשים של האוניברסיטה הפתוחה

סוג	כותרים	עמודים
ספרי לימוד בהפקה סופית	35	10,488
ספרי לימוד הפקה זמנית	77	10,704
מקראות ומדריכי למידה בהפקה סופית	26	6,016
מקראות ומדריכי למידה בהפקה זמנית	155	33,210

מכירת ספרי האוניברסיטה הפתוחה

סוג לקוח	כמות ספרים	אחוז
מפיצים	20,161	43
למדא (החנות והאתר)	17,474	37
מוסדות חינוך	6,593	14
ספריות	2,564	5
חברות ציבוריות ופרטיות	543	1
סה"כ	47,335	100

שיתופי פעולה להוצאת כתבי עת מדעיים

המזרח החדש: כתב עת ללימודי המזרח התיכון והאסלאם

המזרח החדש הוא כתב העת של האגודה הישראלית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם (אילמ"א), מחליפתה של החברה המזרחית הישראלית. כתב העת נחשב לכתב העת האקדמי המוביל בתחומו בישראל ועוסק בלימודי המזרח התיכון, אסיה ואפריקה. האוניברסיטה הפתוחה חברה לאגודה לשם הוצאתו לאור, והשנה ראה אור גיליון ראשון פרי שיתוף פעולה זה.

אוטומציה של הקניות באתר למדא

תהליך העבודה מוכן השנה במלואו, כחלק ממערכת ERP של האו"פ. כך, כל התהליך הוא אוטומטי: הזמנות מגיעות מהאינטרנט אל המחסן, וכאשר החבילה נשלחת משם ללקוח, נשלחת אליו גם הודעת דואר אלקטרוני ובה פרטי החבילה.

הוצאה לאור של ספר במשותף עם הוצאות אחרות

בסוף 2007 נחתם הסכם בין האו"פ לאוניברסיטת תל-אביב (המכון לפואטיקה וסמיוטיקה) ו"כרמל - הוצאה לאור", ובעקבותיו ראה אור ספרו של בנימין הרשב, **משקל וריתמוס בשירה העברית החדשה**. זהו כרך ז בסדרת כתבי הרשב.

חנות הספרים למדא בקריית האו"פ ברעננה – מראה מבחוץ.

ביטאון האו"פ המודפסים

עדכן

השנה ראו אור שני גיליונות של **עדכן**, ביטאון האו"פ, המופץ לסטודנטים, לעובדי האו"פ ולאישי ציבור. בכל גיליון הוקדש מקום נרחב לקורסים חדשים ולמחקרים של חברי הסגל.

מגזין למנהלים

בהוצאתו לאור של **המגזין למנהלים** שותפה המחלקה לניהול ולכלכלה. השנה ראה אור גיליון אחד של המגזין, ובו כתבות על עולם העסקים ועל לימודי ניהול.

Open Letter

שני גיליונות של *Open Letter*, ביטאון האוניברסיטה הפתוחה בשפה האנגלית, ראו אור השנה. היקף הגיליונות הורחב, והם כוללים תרגומי מאמרים מעדכן וכן חומר ייעודי לתורמים.

איגרת פתוחה

ביטאון אגודת בוגרי האוניברסיטה הפתוחה, **איגרת פתוחה**, מביא מחדשות האו"פ לצד מידע על לימודי התואר השני באוניברסיטה הפתוחה ודיווחים על הנעשה באגודה.

זמנים: רבעון להיסטוריה

השנה ראו אור ארבעה גיליונות של **זמנים**, היוצא לאור באוניברסיטה הפתוחה, בשיתוף פעולה עם בית הספר להיסטוריה באוניברסיטת תל-אביב, עם מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל ועם החברה ההיסטורית הישראלית.

פרסומים לקהל הרחב בשפה הרוסית

הסתיים פיתוחו של ספר "היסטוריה מאוירת" שהזמינה הסוכנות היהודית. הספר מיועד לתוכנית "זהות יהודית" של החטיבה לחינוך בסוכנות היהודית. נוסף על כך, בתמיכת קרן "אבי חיי" הופקו שלוש סדרות של תקליטורים חדשים, ובהם הרצאותיהם של מורים המועסקים בתוכנית הלימודים שלנו ברוסית. מאות תקליטורים הופצו ברחבי חבר המדינות העצמאיות.

עלונים ברשת

כמדי שנה ראו אור גיליונות דיגיטליים של **קצרים אויפטימיים** (עלון לסטודנטים מטעם דיקנט הלימודים), של **דגים** (עלון מרכז המחקר לשילוב טכנולוגיות בהוראה ע"ש צ'ייס) ושל **צליל מכוון** (עלון שה"ם, המתמקד בשילוב טכנולוגיות בהוראה).

העובדים

התוכנית לפיתוח מנהלים

השנה החלה תוכנית ייחודית לאוניברסיטה הפתוחה, של פיתוח מנהלים בכירים במינהל ובאקדמיה. בסידרה של ימים מרוכזים קיימנו השתלמות שליוו אותה יועצים חיצוניים. השתלמו תשעים איש ואישה בשתי קבוצות: האחת של ראשי מחלקות אקדמיות וראשי מינהלים, והאחרת – של מנהלי מחלקות ונציגים של חברי סגל ההוראה. התקיימו תשעה מפגשים של הקבוצה האחת ושמונה של האחרת. שניים מתוך המפגשים היו משותפים לשתי הקבוצות.

התוכנית נועדה להגביר את ההיכרות והמודעות ההדדית בין המינהל לבין האקדמיה ולשפר את יכולתם של המנהלים להוביל את האו"פ להשגת יעדיה. נושאי ההשתלמות נגזרו מאיתור צרכים לפני ההשתלמות ומן הסוגיות שהועלו במהלכה. הציר האישי התמקד בסוגיות של מנהיגות וניהול, וזאת – באמצעות סדנאות לניתוחם של התפקיד, של תפיסת התפקיד ושל יחסי הגומלין בין העצמי, התפקיד, שותפי התפקיד והארגון. בציר הארגוני הועלו נושאים ארגוניים רבים המשותפים לכלל מנהלי האו"פ, הוצגו קשיים ואתגרים ניהוליים והוצעו רעיונות רבים לשיפור. הושם דגש

מועצת העובדים

מועצת העובדים של האוניברסיטה הפתוחה היא גוף הכולל נציגים של ההנהלה ושל העובדים מהמגזר המינהלי ומהמגזר האקדמי. המועצה הוקמה כדי לאפשר דיאלוג בין הנציגים ולהגביר את שיתוף הפעולה ביניהם. מועצת העובדים עדיין שוקדת על הגדרת תחומי פעילותה כמועצה מייצגת של עובדי האוניברסיטה הפתוחה.

הנושאים העיקריים שעלו לסדר היום

בין הנושאים שנידונו השנה במועצה: תהליך חלוקת התגמול המיוחד לעובדים, שיתוף נציגי המועצה בפעילות של הוועדה לאיכות הסיביבה, השתתפות האו"פ בתשלום שכר לימוד אקדמי לילדי עובדים, הגדלת סכום המתנה לילדות, הגדלת סכום הלוואות הניתנות לעובדים, תהליך הערכת עובדים, מסלולי קידום עובדים, יישום המלצות הוועדה לבדיקת מעמד חברי הסגל האקדמי, תהליך הערכת עובדים באקדמיה, מערכת לדירוג שכר ותקנים, מערכת מז"ג החדשה, השתלמויות וסדנאות העשרה לעובדים, קרנות הפנסיה וההשתלמות, יציאת עובדים לגמלות, שיתוף עובדים בפעילות מחלקת הרווחה, בחירת ספק למזון הבשרי.

מתוך אירוע שבו נפרדו העובדים מהנשיא היוצא.

שני צוותים נוספים פעלו במהלך התוכנית: האחד עסק בהגדרת תפקיד ראש מחלקה אקדמית והכין מסמך שיסייע לראשי מחלקות חדשים בכניסתם לתפקיד, והאחר עוסק בבחינת סוגיית לוחות הזמנים בנושא מטלות ומבחנים.

המשתתפים הביעו הערכה רבה לתוכנית, ולצדה – רצון וצורך להמשיך בתהליכים שהחלו במהלך ההשתלמות. בתשס"ט ימשיכו צוותי המשימה בפעילותם לקראת גיבוש המלצות נוספות ובדיקת ההיתכנות ליישומן, כינוס הפורומים לשם היוועצות, יידוע, המשכת הלמידה המשותפת ופתרון בעיות משותף, וכן הרחבת היצע סדנאות העוסקות במיומנויות ניהול בתחומים שונים.

בעקבות התוכנית, קיימו מחלקות שונות ימי פעילות בנושאים הרלוונטיים לתפקוד המחלקה, ויועצים מקצועיים ליוו אישית מנהלים שביקשו לחזק את מיומנויות הניהול שלהם. כמו כן, כחלק מתהליך הערכת עובדים שבוצע בהצלחה בחודשי הקיץ, ובשל הצורך לחדד מיומנויות ניהול שונות, השתתפו המנהלים מהמינהל ומהאקדמיה בסדנאות שנושאות מתן משוב.

רב על חשיבות האינטגרציה, המידע, פתרון הבעיות ושיתוף הפעולה בין חלקי הארגון השונים.

בעקבות ההשתלמות הוקמו שני פורומים של מנהלים: האחד של ראשי מחלקות אקדמיות וראשי מינהלים, והוא משמש פורום להתייעצות ומתכנס בהתאם ליוזמת ההנהלה. האחר – פורום רחב יותר, הכולל את כל משתתפי ההשתלמות ואמור להתכנס פעם-פעמיים בשנה כדי לשמש במה לדיווח, ללמידה משותפת ולהתייעצות.

כמו כן הוקמו ארבעה צוותי משימה ובהם מנהלים מן האקדמיה והמינהל, והם הגישו להנהלה תוכניות פעולה שמרביתן אושרו לביצוע כבר בשנה הקרובה. הצוותים עוסקים בנושאים כללי-ארגוניים אלה:

- פיתוח ארגוני שמטרתו לנהל את כל פעילות הפיתוח הארגוני, לשמר את הישגי התוכנית וליזום פעולות נוספות על פי צרכים,
- שיפור הממשק בין האקדמיה למינהל, ופתרון בעיות יישומיות בממשק זה,
- סוגיות מנהיגות וניהול,
- חיזוק הקשר בין מטרות האו"פ לבין תוכניות העבודה.

מערכת מחשוב לניהול משאבי האנוש

מערכת הנוכחות

נמשכה ההטמעה של מערכת הנוכחות של חברת חילן ובוצע ניסוי-חלוץ להעלאתה לאינטראנט. המערכת החדשה מחליפה את טופסי הנוכחות הידניים שנשלחו עד כה לעובדים בדואר אלקטרוני. כ־400 עובדים כבר יכולים להיכנס לנתוני הנוכחות שלהם ולעדכן אותם ישירות.

התיק האישי

הוטמעה מערכת אינטגרטיבית המנהלת את התיק האישי של כל עובד ועובדת בהיבט של פעילויות משאבי האנוש: נוכחות, שכר, נתוני עובדים.

או"פנאי – פורטל לתרבות ולרווחת העובדים

הושק פורטל רווחה ארגוני מורחב של האוניברסיטה הפתוחה – או"פנאי תרבות ורווחה. הפורטל החדש מבוסס על מערכת אינטרנט מתקדמת. אפשר להתחבר אליו מכל מחשב המחובר לאינטרנט וגם דרך רשת האינטראנט של האוניברסיטה הפתוחה. בין תכניו: מידע על הטבות והנחות ברכישת מוצרים ושירותים (כגון כרטיסים למופעים ולפעולות תרבות, הצעות לחופשות ולנופשונים, מוצרים לבית); סקרים; גלריית תמונות מאירועי עובדים; מדור לפרסום מודעות של העובדים הנוגעות למכירה, לקנייה, לשירותים וכדומה.

מקבלי תואר דוקטור

האוניברסיטה הפתוחה מעודדת את עובדיה, ובמיוחד את אנשי סגל ההוראה האקדמי, להמשיך בלימודים לתארים מתקדמים. השנה הוענק תואר דוקטור לעשרה מעובדינו:

רותי גפני, "מתודולוגיה למדידת איכות של מערכות מידע ניידות-אלחוטיות", מינהל עסקים, אוניברסיטת בראילן.

תמי עמיאל האזור (בהצטיינות יתרה), "אחרות בדיונית: אתיקה וביקורת הספרות", מדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב.

אבישי בן-דרור, "החכמאריה המצרית של הרר וסביבותיה: היבטים היסטוריים 1875-1887", היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב.

נפתלי שם-טוב, "פסטיבל עכו כאתר מאבק בשדה התיאטרוני ובשדה החברתי בשנים 1980-2004", תיאטרון, אוניברסיטת תל-אביב.

רבקה שוקן, "הערכה של מערכת תומכת בקריאת דיבור עבור משתמשים לקויי שמיעה", מערכות מידע, אוניברסיטת תל-אביב.

אודיה כהן-רז, "הדמות החולמת בסרט: החלום כמיזאנאבים – אשמה ורפלקסיביות בחלום הקולנועי", קולנוע, אוניברסיטת תל-אביב.

איה אלישבר-ברסקי, "קידוש השם בארץ ישראל בעת העתיקה – מגזירות אנטיכוס ועד גזירות הדריינוס", היסטוריה, אוניברסיטת תל-אביב.

חן כהן, "תחרותיות עם זוכה יחיד", כלכלה, אוניברסיטת בן-גוריון.

מוסי רזנבוים, "מדיניות תמריצים אופטימלית למשיכת השקעות ישירות זרות", כלכלה, אוניברסיטת בן-גוריון.

רימה שיכמנטר, "תהליכי אוטונומיזציה של מערכות הספרות הישראלית לילדים ולנוער – מקרה מבחן", מדעי הרוח, אוניברסיטת תל-אביב.

התפלגות מצבת העובדים (במשרות מלאות), לפי תחומי פעילות – ספטמבר 2008	
409.4	האקדמיה המחלקות האקדמיות; דיקנט הלימודים, המחלקה להדרכה, הספרייה, מערך הייעוץ האקדמי וההדרכה בלמידה; רשות המחקר; היחידה לפיתוח אקדמי; המחלקה להערכה; מיזמים שונים כמו כן הועסקו השנה כ-1,400 מנחים ומדריכים.
31.4	המרכז לשילוב טכנולוגיות בהוראה מרחוק – שה"ם מינהלת שה"ם; אופק; תלם; מידענות; פיתוח לומדות ומולטימדיה
30.6	מרכזי לימוד שמנהלת האו"פ חיפה – בית בירם; באר-שבע – בית יציב; תל-אביב – רמת-אביב; גבעת-חביבה – ואדי-ערה; ירושלים – הגן הטכנולוגי מלחה; מרכזי הלימוד בטבריה, בכרמיאל, בעפולה, בנצרת, בקריית-חיים ובאילת
85	מערך שירותי ההוראה המחלקה האדמיניסטרטיבית; מרכז ההרשמה; המרכז לארגון בחינות ולמרכזי לימוד; מרכז ההישגים הלימודיים; מוקד הפניות והמידע
52.5	מערך התפעול מרכז המחסנים וההפצה; משק; מערכות אחזקה ותקשורת; למדא – שיווק וחנות הספרים
36.6	ההוצאה לאור מחלקת הפקה; המחלקה לעיצוב גרפי; מחלקת עיבוד תמלילים; מחלקת סדר, התקנה ובקרה; מינהלת ההוצאה לאור; מרכז הדפוס הדיגיטלי
83.6	יחידות חוץ-אקדמיות מינהלת לימודי ההמשך; תפנית; אסכולות; דיאלוג; חשיפה; מירב; דיפלומה בית הספר לטכנולוגיה בית דניאל
58.6	המינהל הכללי מינהל משאבי האנוש מינהל התכנון והכלכלה ביטחון ובטיחות מערכות ואחזקה
67.8	יחידת המחשב מינהלת היחידה; היחידה לטכנולוגיות; מדור תשתיות מחשב; מחלקת מערכות מידע ואינטרנט; מחלקת משו"ב
9.9	הנהלת האו"פ
7.3	דיקנט הסטודנטים
10	קשרי חוץ משאבים יחסי ציבור; שיווק; פרסום; אגודת הידידים
887.2	סך הכול (כולל עובדים הנמצאים בחופשת לידה ובשבתון)

הלימודים החוץ-אקדמיים

בית הספר לטכנולוגיה

פיתוח ועדכון של קורסים

השנה הושלם פיתוחם של חומרי לימוד נוספים לכמה קורסים בתוכנית להנדסאי חשמל לבעלי רישיון "חשמלאי מוסמך", בהתאם לתוכנית הפיתוח הדו-שנתית 2007-2008. כמו כן עודכן הקורס "מבוא לתכנות בשפת C# וסביבת MICROSOFT.NET" למגמת הנדסאי תוכנה, ונמשכה עבודת התרגום של מהדורתו החמישית של הספר **מעגלים מיקרואלקטרוניים** (פרי עטם של א' סדרה וק' סמית), כתחליף לחומרי לימוד שהתיישנו בשני קורסים מרכזיים במגמת אלקטרוניקה.

הוראת תוכנית לימודים להנדסאי חשמל לעובדי חברת חשמל

בית הספר לטכנולוגיה זכה במכרז של חברת חשמל לתוכנית הכשרה של כשנתיים וחצי, המיועדת להסבת טכנאי חשמל עובדי החברה להנדסאי חשמל. בתוכנית 11 קורסים וכן פרויקט גמר להנדסאי חשמל. קבוצה ראשונה, ובה 36 איש, החלה ללמוד בנובמבר 2006, ותסיים את לימודיה בתחילת 2009. קבוצה שנייה, של כ-40 לומדים מאזור המרכז, החלה ללמוד ביוני 2008.

בוגרים ומוסמכים

התחום	תשס"ו	תשס"ז	תשס"ח
טכנאי/הנדסאי	35	41	*42
משלימים ובוגרי הנדסאי במוסדות אחרים	20	21	22
חשמלאי מוסמך וחשמלאי ראשי	25	16	-
מורים לטכנולוגיה	137	170	149
בוגרי הכשרה מקצועית אחרים	0	13	65
סה"כ	217	261	278

* מתוך 42 בוגרים צפויים, 39 הם בוגרי הנדסאי.

נתוני הרשמה

מסלול/מגמה	מספר נרשמים		
	תשס"ו	תשס"ז	תשס"ח
מסלול טכנאי/הנדסאי (כולל משולב) – מגמות ותיקות	974	951	1,013
טכנאי/הנדסאי חשמל – המגמה החדשה	65	228	335
מסלול הכשרה מקצועית והשתלמויות	254	235	214
סה"כ	1,293	1,414	1,562

היחידה להשתלמות עובדי הוראה

היחידה להשתלמות עובדי הוראה מממשת באופי פעולתה את אחד היעדים המרכזיים של האוניברסיטה הפתוחה – לאפשר לציבור המורים בישראל להעלות את רמת השכלתו ומקצועיותו, בהתאם לנאמר במסמך היסוד של האוניברסיטה (ועדת שרם). פעילות היחידה התקיימה גם השנה בשני מוקדים מרכזיים העונים ליעד זה: ביצוע מיזמים ייחודיים עבור משרד החינוך וביצוע השתלמויות, קורסים וימי עיון עבור מערכת החינוך. האוניברסיטה הפתוחה מתייחדת מאוניברסיטאות אחרות ביכולתה לקיים השתלמויות ברחבי הארץ ולספק מענה לצרכים בתחומי החינוך, הן במרכז הארץ הן בפריפריה, בשילוב אמצעים טכנולוגיים מתקדמים.

ביצוע מיזמים ייחודיים

מחקרים בנושאי הערכת תוכניות לימודים: בעקבות זכייה במכרז של משרד החינוך ערך צוות היחידה בשיתוף עם אנשי אקדמיה מהאוניברסיטה הפתוחה ומאוניברסיטאות נוספות חמישה מחקרים השוואתיים שעניינם סקירות ספרות בנושאים אלה: תוכניות לימודים בעולם; תוכניות לימודים במתמטיקה; תוכניות לימודים באזרחות; הוראה לפי סטנדרטים בעולם;

השתלמויות ולימודי העשרה

כמדי שנה הצענו השתלמויות ותוכניות העשרה למורים, למנהלים ולמפקחים ברחבי הארץ. התקיימו 77 השתלמויות וימי עיון, כמפורט להלן, בהיקף של 4,151 שעות לימוד. השתתפו בהם 2,216 לומדים ולומדות.

מספר ההשתלמויות	תחומי התוכן
18	פיתוח מנהיגות והכשרת בעלי תפקידים
23	העשרה בתחומים שונים: היסטוריה, סוציולוגיה, מיקרוביולוגיה, קולנוע, אזרחות ועוד
10	הכשרת מאבחנים ומטפלים בתלמידים עם לקויות למידה
9	דרכי הערכה והערכת הישגי לומדים
9	כישורי חשיבה ואסטרטגיות למידה
8	העשרה אישית

הקמת מרכז צ"יס – מרכז אוניברסיטאי לפיתוח עובדי הוראה

הנדבן סטנלי צ"יס התגייס להרים תרומה ייעודית לאוניברסיטה הפתוחה, לשם קידום של הישגי מערכת החינוך בישראל. האו"פ מתעתדת להקים מרכז לפיתוח עובדי הוראה, שיפעל לשיפור המקצועיות של כוח ההוראה ויתרום להעצמת אוכלוסיית המורים והסטודנטים להוראה. בשנה הקרובה תיערך האוניברסיטה הפתוחה להקמת המרכז, האמור להתחיל לפעול בשנת הלימודים תש"ע.

המערך ללימודי המשך (מעל"ה)

מערך לימודי המשך מאגד בתוכו שבעה בתי ספר: אסכולות, חשיפה, תפנית, תפנית, דיפלומה, דיאלוג ומירב. השנה הורחב תמהיל הקורסים במעל"ה המקנים נקודות זכות לתואר אקדמי. במהלך תשס"ח למדו בבתי הספר של מעל"ה 17,352 תלמידים מהמגזר הפרטי. הפעילות הענפה בפריפריה התרחבה, ועמה – החדירה לקהלי יעד חדשים במגזר החרדי ובמגזר הערבי.

כישורי חשיבה מסדר גבוה. מחקרים אלה אמורים לתת מענה לצרכיו של האגף לתוכניות לימודים במשרד החינוך. כולם זכו להערכה רבה.

"האופק הפדגוגי" – הכשרת מורים לטיפול החשיבה של התלמידים:

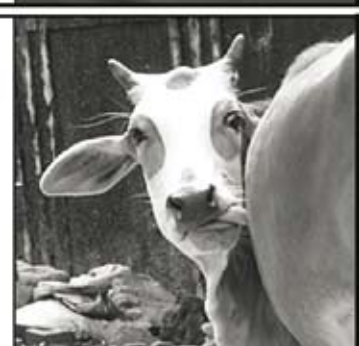
המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך מדגישה את חשיבות קידום החינוך להבנה מעמיקה ולחשיבה בתחומי הידע השונים. היחידה לעובדי הוראה משתלבת במהלך זה באמצעות פיתוח תוכניות הדרכה למורים בדיסציפלינות השונות ושילוב בתוכניות ההכשרה של הסטודנטים לתעודת הוראה. נוסף על כך היא עורכת מחקרי הערכה לבדיקת הטמעתו של הנושא בהוראת האנגלית והעברית בבתי הספר העל-יסודיים ברחבי הארץ.

מסלולים להכשרת מאבחנים ומעריכים לתפקודי למידה:

היחידה, ולצדה המחלקה לחינוך ולפסיכולוגיה של האוניברסיטה הפתוחה, משתלבת באחת התוכניות המובילות של משרד החינוך, שמטרתה להכשיר מאבחנים ומעריכי תפקודי למידה. באישור המשרד מפעילה היחידה מסלול להכשרת מאבחנים בבתי הספר. הלימודים נמשכים שלוש שנים בהיקף של 800 שעות לימוד, וכוללים קורסים אקדמיים של האו"פ בתחומי תוכן רלוונטיים, הכרת כלי אבחון ואף התנסות מעשית במרכזי אבחון מובילים. במסלול הכשרה זה לומדות עתה קבוצה שסיימה שנה א ואחרת שסיימה שנה ב, וכן שתי קבוצות להכשרת מאבחנים במגזר הערבי: קבוצה אחת בבאר-שבע (והיא מתמקדת במגזר הבדואי) והשנייה – בגבעתי-חביבה. נוסף על קבוצות אלה מתקיימות השתלמויות המתמקדות באבחון, באיתור ובדרכי הוראה לשילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים.

פעילויות היחידה בתחומי המרחב המתוקשב:

היחידה לעובדי הוראה הפעילה 11 אתרי אינטרנט בקורסים להכשרת בעלי תפקידים מובילים במערכת החינוך. אתרי הקורסים – שבכל אחד מהם משולבים קישורים וחומרים עדכניים הקשורים לנושאים הנלמדים – מאפשרים למידה שיתופית במודל הוראה ייחודי שפותח אצלנו ומציעים למידה באמצעות דיון מובנה בפורומים ובקבוצות דיון וכן למידה בסביבת ויקי. בשל מומחיותו של צוות היחידה בשילוב התקשוב בתהליכי הוראה, למידה והערכה, הוא הוזמן להנחות במסגרות חינוכיות. בין היתר, הנחה בקורס לסגל ההוראה בתוכנית "כתום" (תוכנית מטעם מכון דוידסון במכון ויצמן, "מחשב לכל ילד בחטיבת הביניים"), בנושא "שילוב תהליכי הערכה במרחב המתוקשב" וכן ברשת החינוכית עמל, בנושא הבניית מדיניות התקשוב.

למיתוג בית הספר כמוביל בתחומי תרבות ודעת בארץ. **בית אילה:** שלוחת בית אילה שוכנת בבית הנדבנית אילה זקסיאברמוב. המבנה נותר בתוכניתו המקורית, כבית מגורים, וכיתות הלימוד ממוקמות בחדרי האירוח והמגורים של המשפחה. כך נוצרת במקום אווירה אינטימית ונינוחה. כ-25 קורסים, שמלמדים בהם מיטב המרצים והחוקרים, מוצעים בבית אילה בלימודי בוקר וב"שישי תרבות", והם מתפרסים על מגוון תחומים: מוזיקה, קולנוע, פילוסופיה, מדע ועוד.

חשיפה

חשיפה, בית הספר לאומניות התקשורת, הטלוויזיה והמולטימדיה, מקיים מסלולי לימוד שחלקם מקנים נקודות זכות אקדמיות במסלולי הלימוד האקדמיים. בין האירועים המיוחדים שקיים בית הספר השנה:

"קומדינה": תערוכה, פרי יצירתם של סטודנטים שנה א במגמה לתקשורת חזותית, מבטאת את דעותיהם לגבי מאפיינים נבחרים ממגוון עולמות תוכן, המאפיינים את מדינת ישראל במלאת לה שישים שנה. התערוכה, שזכתה לחשיפה תקשורתית נרחבת בטלוויזיה ובעיתונות, עוצבה כחנות מתנות שהציעה מתנות ייחודיות למדינה: חולצות טי, דגלים חדשים למדינה ומוצרי צריכה יומיומיים אשר עברו הסבה שימושית וערכית.

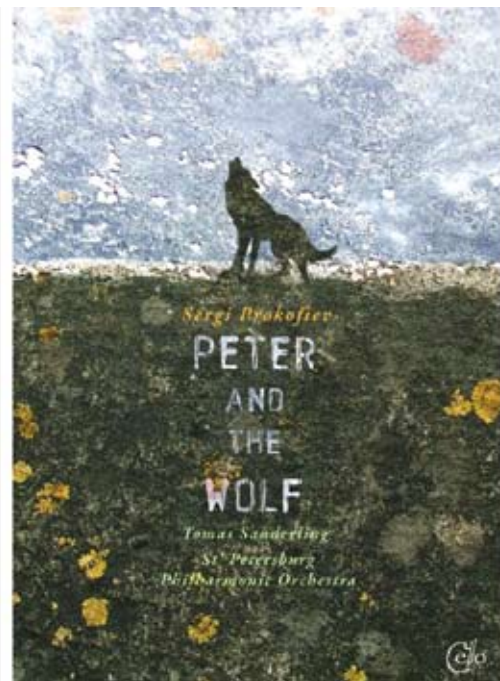
אתרי האינטרנט של מעל"ה שונו ועודכנו, כדי שמנוע החיפוש גוגל יאתר אותם בצורה טובה יותר. האתרים – הבנויים בצורה ידידותית למשתמש – מכילים מידע רב על בתי הספר, פרטים לגבי קורסים, סרטוני וידאו, וידעונים ומידע נוסף. מכל דף קורס אפשר להירשם לקורס הספציפי בטופס ממוחשב.

מחשובם של שבעת בתי הספר התרחב השנה. בין היתר, הורחבו ושופרו נושאי החשבונות לקבוצות פנים-ארגוניות, תשלומים, הפקת חוזים למנחים ושיבוץ מפגשים בכיתות בשיתוף עם מתקני לימוד, וכן נוספה אפשרות לשלוח הודעות דואר אלקטרוני והודעות SMS למתעניינים ולתלמידים.

אסכולות

באסכולות, בית הספר ללימודים רב תחומיים ולתרבות הדעת, היו כ-12,446 הרשמות בתשס"ח. שלוחת רעננה בקריית האוניברסיטה קיימה פעילות ענפה ולמדו בה יותר מאלף תלמידים. בקורסי הקולנוע ובמיוחד בקורס "טרם בכורה" התרחבו היקפי הפעילות בתלאיב, בשלוחות (ירושלים ורעננה) ובפריפריה (מודיעין, גני-תקה ועוד). אסכולות הרחיב השנה את שיתופי הפעולה שלו עם גופי תרבות ובהם סינמטק חיפה, סינמטק תלאיב והתזמורת הפילהרמונית. כמו כן קיים בית הספר ימי עיון בהשתתפות סופרים מן השורה הראשונה, ובהם עמוס עוז ודוד גרוסמן, אשר תרמו

עבודות נבחרות של תלמידי בית הספר חשיפה (מימין לשמאל): ענת פרנקו, תמרורים; רונית רייכמן, מגזין מחתרת; ענבל ציזיק, ללא שם; זאב זילברמן, מיתוג חברת Cello; סיון נוני, פנטזיות; עדי לוקי, להתיידד עם שד.

סדנאות עולים וחיילים בודדים: תפנית מקיימת קורסי הכנה לאזרחות עבור חיילים ערב שחרורם שהם עולים חדשים וחיילים בודדים, כדי להקל על השתלבותם בחיים האזרחיים. הסדנאות מקנות ידע חיוני בכל הקשור לעולם האקדמי ולשוק העבודה, ומטפחות מוטיבציה לפנייה למסלול האקדמי ככלי חיוני להשתלבות בשוק העבודה. 71 קבוצות ובכל אחת 20 חיילים השתלמו השנה בסדנאות אלה, המתקיימות בשיתוף פעולה עם הסוכנות היהודית, עם צה"ל, עם קרן גרוס ועם קרן אסתר המלכה.

תפניטק

תפניטק, בית הספר למחשבים, מאופיין בגישה הרואה את העובד במרכז העשייה. מערך ההדרכות בבית הספר מאפשר גם לחסרי רקע בתחום המחשבים להיכנס בשערי הטכנולוגיה ומספק אפיקי התעדכנות נוחים למבקשים להכיר את החידושים והפיתוחים העתידיים.

דיפלומה

דיפלומה, בית הספר ללימודי תעודה והסמכה, מציע מסלולים להכשרה מקצועית ולהכנה למבחני הסמכה במגוון תחומים

תערוכת בוגרים: בסיום שנת הלימודים נערך האירוע המסורתי "הפנינג דיגיטלי 2008", שבו הציגו עשרות בוגרי בית הספר מעבודותיהם בתחומי העיצוב, האנימציה, הסרטים הדוקומנטריים והעלילתיים ועוד.

תפנית

תפנית, בית הספר למנהלים, הרחיב השנה את פעילותו ואת נגישותו. פותחו תחומי תוכן חדשים, וקורסים עודכנו בהתאם למגמות השוק ולהתפתחות מקצועות הניהול. בית הספר המשיך לקיים מיזמים רחבי היקף, החושפים את המשתתפים בהם לאפשרויות הלימוד המגוונות באוניברסיטה הפתוחה.

מיזם קידום נשים: המיזם מיועד להקנות לנשים כלים לעצמאות כלכלית נרחבת, וכפועל יוצא מכך – לאפשר להן להשתלב בתפקידי ניהול בכירים בשוק העבודה. במיזם זה מוצעים קורסים מובילים שעלותם מסובסדת, ביניהם יזמות עסקית, אימון אישי ופריצת דרך. בין היתר הוצע השנה, בשיתוף פעולה עם מועצת הנשים של כפר-סבא, קורס להכשרת דירקטוריות בחברות ציבוריות.

ובהם: תיירות, פיננסים, עיצוב ונדל"ן. בית הספר קיים זו השנה השנייה פעילות ענפה במכללה החרדית "בית רבקה" בכפר חב"ד. פעילות זו מוצעת לכל בנות חב"ד המחפשות תחליף ללימודים ועבודה במסלול ההוראה. בתשס"ח פתחנו במכללה זו קבוצות ללימוד גרפיקה ממוחשבת, מזכירות רפואית, הנהלת חשבונות, אנגלית, קורס חשבונות שכו.

דיאלוג

דיאלוג, בית הספר לשפות, מציע מגוון קורסים לקהל הרחב ולארגונים עסקיים. השנה גדל מספר שעות ההוראה בקורסים ללימוד רוסית וגרמנית, ונמשך הגידול הניכר בשעות ההוראה בשפה האנגלית.

מיזם משרד החוץ ומשרד ראש הממשלה: בית הספר דיאלוג זכה במכרזים של משרד החוץ ושל משרד ראש הממשלה, להוראת השפה המדוברת והתרבות של ארץ היעד לבני משפחות של שליחים, לקראת נסיעתם. בית הספר אף מכין את ילדי השליחים לשיטת הלימוד הנהוגה בבתי הספר האמריקניים ברחבי העולם.

מיזם לקידום אקדמאיים יוצאי אתיופיה, בשיתוף עם האגודה למען יוצאי אתיופיה: ליוצאי אתיופיה בעלי השכלה אקדמית מוצעים קורסים בשפה האנגלית, כדי להרחיב עבורם את היצע מקומות העבודה ההולמים את כישוריהם המקצועיים והאקדמיים. האגודה למען יוצאי אתיופיה מסבסדת את הקורס.

דיאלוג למען הקהילה: בשיתוף עם עיריית בני-ברק מפעיל דיאלוג קורסי אנגלית לנוער שנפלט ממערכות החינוך.

מירב

מירב, בית הספר לרפואה משלימה בשיתוף "מכבי טבעי" מבית מכבי שירותי בריאות, הרחיב השנה עוד יותר את פעילותו בקרב הציבור החרדי. בין השאר מוצעים לימודי תעודה ברפואה משלימה לנשים בשיתוף פעולה עם מכללת "מעיינות" בירושלים, לימודים בשיתוף פעולה עם עיריית בני-ברק, ולימודים בשיתוף פעולה עם סמינר "מרגלית" לבנות בירושלים. השנה הוצעו גם מסלולים ובהם קורסים המקנים נקודות זכות אקדמיות.

מירב למען הקהילה: תלמידי שנה ב בכל המגמות להכשרת המטפלים קיימו פעילות התנדבותית ענפה במהלך השנה וטיפלו בילדים ממגוון עמותות של בתי ספר ושל מוסדות ובהן: עמותת עלם (נוער בסיכון), אק"ם (האגודה לאומית לקידום אנשים עם פיגור שכלי) וכפר עופרים (מוסד לאוטוטיסטים).

כמו כן טיפלו התלמידים בנשים חרדיות, אמהות לילדים עם צרכים מיוחדים (בשיתוף פעולה עם עיריית בני-ברק) ובילדים עם לקויות למידה בכפר-הירוק ובחטיבת בניינים ברמת-השרון.

בית דניאל

הפעילות בבית דניאל התרחבה גם בשנת תשס"ח, ולקחו בה חלק לקוחות ותיקים וחדשים. ארגונים רבים עושים שימוש לא רק בחדרי הסמינרים אלא גם במדשאות ובשטחים הפתוחים רחבי הידיים לקיום סדנאות מיוחדות וייחודיות.

כמו בשנים עברו התקיימו השנה בבית דניאל פעילויות בעלות אופי מיוחד ובכללן: כנס מטעם יד הנדיב למקבלי פרס מיכאל ברונו; אירוע של מכון רפפורט מהטכניון לכבוד חתן פרס נובל פרופ' אהרן צ'חנובר; סדנת חוקרים מטעם אוניברסיטת קיימברידג'; כנסים של גופים שונים; סדנאות של שתיל (שירותי תמיכה וייעוץ לארגונים לשינוי חברתי) בנושאי ערים מעורבות וניהול קונפליקטים וסדנאות של ארגונים אחרים; ימי עיון; הכשרות לעובדי חברות מובילות; תוכנית מנהיגות איכותית של אלביט; כנס של "יד ביד" – המרכז לחינוך יהודי ערבי בישראל; סדנאות בישול; סדנת ציור על עץ. עם החברות והארגונים שפעלו השנה בבית דניאל נמנים אינטל, טבע, סמבור, שטראוס, מארוול, בנק לאומי, בית הספר הריאלי, צורן, בנק הפועלים, טאוור, בנק דיסקונט, אמניר – מפעלי נייר, איזיצי'פ, Given Imaging, פלאפון, שירותי בריאות כללית, קופת חולים כללית, פרס סנס, אבן קיסר, יוניליוור, אליאנס, מפעל מתכת חניתה, חילן, דלתא, פז, תות תקשורת, מיקרוסופט, אוניברסיטת תל-אביב, תנובה, נטויז'ין 013, רכבת ישראל, מטח ועוד.

האוניברסיטה הפתוחה משתמשת במתקני בית דניאל גם לצרכים פנימיים, והשנה התקיימו במקום סדנה לפיתוח המנהלים, ימי עיון של מחלקות שונות, השתלמות לסטודנטים לתואר שני במחשבה הביולוגית, כנס בין-אוניברסיטאי מטעם המחלקה לסוציולוגיה, למדע המדינה ולתקשורת, סדנאות מטעם המחלקה להיסטוריה, פילוסופיה ומדעי היהדות, ועוד.

כמיטב המסורת של בית דניאל התקיימו במקום גם בתשס"ח פעילויות מוזיקליות, ובכללן קורסי המוזיקה של משכנות שאננים וסופי שבוע מוזיקליים בשיתוף עם מרכז מוזיקה מברלין, כנס מוזיקלי של ינשוף (עמותה למוסיקה קאמרית), קונצרטים ועוד.

קשרי החוץ

הדוברים ביום העיון לכבוד השקת מיזם פאר (מימין לשמאל): לורד הארי וולף (נגיד האוניברסיטה הפתוחה), פרופ' יואב יאיר, פרופ' אורה לימור, פרופ' שיגרו מיאגאוה מ-MIT, פרופ' גרשון בן-שחר, פרופ' ברנדה גרלי מאוניברסיטה הפתוחה בבריטניה, הסופרת רונית מטלון ויזם ההייטק ד"ר יוסי ורדי.

"לפתוח דלת לעתיד": במיזם זה – המתבצע פעמיים בשנה, בעונות החגים – מגויסות תרומות למלגות עבור סטודנטים מרקע חברתי-כלכלי נמוך המתקשים לממן את שכר הלימוד, וכן עבור חיילים הלומדים באוניברסיטה במהלך שירותם הסדיר ולאחר שחרורם.

"חבק סטודנט": השנה הצטרפו למיזם זה כמה מפעלים. הם אימצו סטודנטים של האו"פ ומימנו את שכר הלימוד שלהם, משנת לימוד מלאה ועד תואר מלא, וזאת – על פי קריטריונים גיאוגרפיים וכלכליים.

אגודות יידי האו"פ בחו"ל אגודת יידיים חדשה בברזיל

השנה הוקמה אגודת יידי האו"פ בסן פאולו בברזיל, ובראשה עומדות במשותף אולין ניצן, גולדטי גלאס, וסנדרה סטאד. כמו כן הורחבו הקשרים בין האו"פ לבין הארגונים היהודיים העוסקים בחינוך יהודי בברזיל.

אגודת יידי האו"פ בישראל

אגודת יידי האוניברסיטה הפתוחה פועלת לקידום מטרותיה של האוניברסיטה הפתוחה ולגיוס תומכים, משאבים ותרומות. השנה גדל מספר חברי האגודה, הורחבה פעילות ההתרמות ונוספו תורמים חדשים. כמו כן נוצרו קשרים חדשים עם עסקים בארץ, שאימצו סטודנטים של האו"פ והעניקו מלגות סיוע למימון שכר לימוד.

תוכנית "שער פתוח": אגודת היידיים עומדת בקשר שוטף עם חבריה באמצעות תוכנית "שער פתוח", המציעה פעילות חברתית-תרבותית ענפה כגון סדרות לימודיות, טיולים בארץ, סמינרים מטיילים בחו"ל, אירועי תרבות והצגות תיאטרון. השנה גדל מספר המשתתפים בתוכנית והתרחב היקף ההכנסות ממנה. כל ההכנסות האלה, בניכוי ההוצאות, מועברות לאוניברסיטה ומיועדות למלגות סיוע, שמספרן עמד השנה על 150.

"עכשיו ומה הלאה": הסידרה, שהיא בימה לעניינים מדיניים וחברתיים העוסקת בדיון בבעיות השעה ובאקטואליה, הופעלה זו השנה השנייה. במפגשיה השתתפו יותר מ-800 איש, ומקצתם כבר הצטרפו לאגודה.

ידידי האו"פ בקנדה

טרם נפתרו הבעיות הנובעות מן המגבלות שמציב החוק הקנדי על גיוס כספים, והתרומות נעשות באמצעות המגבית המאוחדת לישראל (UIA) בקנדה.

תרומות

השנה קיבלנו כמה תרומות נכבדות, שבעזרתן הקמנו קרנות עומדות למתן מלגות לתלמידי תיכון הלומדים באוניברסיטה הפתוחה וכן למענקי מחקר לחברי סגל חדשים למחקרים. הקרנות המיועדות למימון מלגות הוגדלו השנה: תרומות שוטפות ייעודיות מארצות הברית מממנות את רוב המלגות לחיילים, לסטודנטים נצרכים, לסטודנטים חרדים ולסטודנטים בני מיעוטים; חל גידול בתרומות מקנדה המיועדות לסטודנטים חרדים. נוסף על כך, הקמת אגודת הידידים בברזיל הניבה תרומות המיועדות בעיקר למלגות לחיילים וסטודנטים חרדים.

עוד גויסו השנה תרומות למיזמים ייחודיים של האו"פ: לפאר, לתרגום קורסים לערבית, להקמת המרכז האוניברסיטאי לפיתוח עובדי הוראה ולפרייקט רוסייה.

קרן העולם הרוסי במוסקווה, שהיא קרן הדומה למועצה הבריטית, חתמה על הסכם עם האו"פ להקמת מרכז לתרבות ולשפה רוסית באוניברסיטה הפתוחה. מטרת המרכז להשתמש באמצעים העומדים לרשות האו"פ ככלי להפצת התרבות הרוסית והשפה הרוסית. המרכז אמור לפעול בבניין הספרייה.

שיווק

השנה הסתיימה הפקת סרט חדש המדגיש את תדמית האו"פ ומביא מידע המיועד למתעניינים בלימודים בה. הורחבו פעולות השיווק בקרב חיילי צה"ל והוכנו פרסומים ייעודיים לדוברי ערבית ופרסומים המציגים תוכניות חדשות. כמו כן הוכן חומר תדמיתי באנגלית, בגרמנית ובפורטוגזית, שנועד לסייע לפעילות גיוס התרומות. נוסף על כך, הוכנה חוברת המתארת את כל האפשרויות לתרומה במסגרת האו"פ, והיא מיועדת לתורמים פוטנציאליים.

יום פתוח לסטודנטים בתואר ראשון

ובתואר שני

כלקח מהשנים הקודמות גובשה מתכונת חדשה ליום הפתוח לסטודנטים של התואר הראשון והתואר השני, והוא

התקיים בו־זמן בארבעה קמפוסים של האו"פ: ברמת־אביב, בירושלים, בחיפה ובבאר־שבע. מספר המשתתפים היה רב מבעבר ולפיכך הוחלט להמשיך במתכונת זו.

ימים פתוחים לדוברי השפה הערבית

השנה קיימנו יום פתוח לסטודנטים דוברי ערבית בקמפוס ואדי־ערה, ולראשונה גם במרכז הלימוד בצרת.

אתר־הבית בשפה הערבית

אתר־הבית בשפה הערבית עלה השנה לרשת האינטרנט וכרגע הוא משמש לשיווקה של האוניברסיטה הפתוחה בקרב דוברי הערבית.

פרסום

הפרסום השוטף להרשמה ללימודים האקדמיים של האוניברסיטה הפתוחה נעשה במגוון ערוצי מדיה: עיתונות מודפסת, אינטרנט, רדיו, שילוט חוצות ועוד. במגזר החרדי ובמגזר דוברי הערבית נעשה פרסום ייעודי. בתקופת המשחקים האולימפיים פרסמה האוניברסיטה לראשונה שקופית־חסות בשידורי הטלוויזיה. בשנה האחרונה הוגדל עוד יותר חלקם של אמצעי התקשורת האלקטרוניים בעוגת תקציב הפרסום של האו"פ, וזאת – על חשבון העיתונות המודפסת. הפרסום שם דגש על ארבע שאלות – מה אפשר ללמוד באוניברסיטה הפתוחה (עשרות תוכניות לימוד לתואר ראשון ולתואר שני); היכן אפשר ללמוד (בחמישים מרכזי לימוד ברחבי הארץ); איך מתנהלים הלימודים (במפגשי הנחיה, בעזרת ספרי לימוד, באמצעות טכנולוגיות מקוונות, ועוד); מתי אפשר ללמוד (כשנוח לך). באמצעות התשובות עליהן תוארו תוכניות לימודים ומרכזי לימוד, ובעיקר הומצו המתעניינים החדשים להירשם ללימודים אצלנו.

אורחים

השנה התארחו באוניברסיטה הפתוחה משלחות מהארץ, מרוסיה, מגרמניה ומסין, וכן מומחים לשילוב טכנולוגיות בהוראה מהאוניברסיטה הפתוחה הבריטית, מאוניברסיטת סטנפורד ומ־MIT. כמדי שנה בשנים האחרונות אירחנו ראשי אוניברסיטאות זרות, רובם מאסיה ומאפריקה, שבאו ללמוד מקרוב כיצד מתנהלת האו"פ ולהכיר את הנעשה אצלנו בתחום שילוב טכנולוגיות בהוראה.

האירועים

מתוך קונצרט "אש ונשמה"

האוניברסיטה הפתוחה קיימה השנה שפע של ימי עיון, קונצרטים, הרצאות, כנסים ופעילויות תרבותיות אחרות, והיא משמשת מוקד של פעילות תרבותית ואקדמית לסטודנטים ולקהל שוחרי הדעת. באירועים שהוצעו לקהל הרחב בקריית האו"פ ברעננה לקחו חלק כ-15,000 איש. עשרות ימי עיון צולמו והועלו לאתר הבית של האו"פ.

ימי עיון וכנסים אקדמיים

- מדיניות כלכלית-חברתית בישראל: השפעת הכנסת
- מדיניות ציבורית ומדינת הרווחה בישראל
- מולטיטסקינג: להטוטנות בסביבות טכנולוגיות – המשימה הבלתי אפשרית של רבי-משימתיות
- מי כתב את מגילות מדבר יהודה? המחקר כיום
- מציאות חדשה? יישומי טכנולוגיות: מציאות מדומה (Virtual Reality) בעולם הממשי
- מקומו של השידור המסחרי בשיח הציבורי העכשווי
- מקור האומה: מהות, סיסמה או כוחה של המדינה?
- ניהול בין-לאומי: היבטים מחקריים ויישומיים
- ספרות ילדים: מהאחים גרים ועד הארי פוטר
- פסיכולוגיה ורוחניות: התפתחות נפשית ורוחנית בתורות הרוחניות השונות
- רייגן משחק את הנשיא: פוליטיקה וקולנוע בשחור לבן ובצבע
- שבטים ושבטיות במזרח התיכון
- שווים יותר ושווים פחות: ידע וכוח בראי העבר
- שיבה דיגיטלית: טכנולוגיות בגיל השלישי
- תיאוריה של מדעי המחשב
- "Massaging" the Brain and Raising Awareness
- The Power of Language in Literature and Music
- "הרדיפה אחר האושר": החלום האמריקני אז והיום
- אתיופיה: 2000 שנות
- בין לאום למעמד חברתי
- ביקורת על מערכות המידע החשבונאיות בעידן של מיפויי סיכונים וחשיפות המערכות למעילות והונאות
- דון יצחק אברבנאל – 500 שנה למותו
- הגיהנום הקמבודי 1975-1979
- הכנסייה הקתולית בראי הקולנוע
- הנוכחות והרלוונטיות של הדת בארצות הברית
- התועלת שבאלימות? עשרים שנה לפרוץ האינתיפאדה
- יחסי משפחה ומדינה בישראל
- ייצוגי ידע (סדרת הרצאות אורח)
- לבנון: אתגר השונות
- לקויי למידה באקדמיה: מדיניות, הערכה והתמודדות
- מאז דזה דונג ועוד מיליארד ושלוש מאות מיליון איש: ההיסטוריה של סין במאה העשרים

ימי עיון לקהל הרחב

- Feminist Thinking after Gender Trouble
- אהבת ספרים ואהבת ספריות
- בין הרס לשימור: הסביבה בצומת מסוכן
- גרפיטי: אמנות רחוב כאמירה
- הגלוי והנסתר בנוף בצילום ובאמנות
- התמכרות בראי היצירה
- ידע פתוח לטובת הכלל
- ישראל בעיני אחרים (במלאת שישים למדינת ישראל)
- להוביל בשוק תחרותי
- מדע ומדע־לכאורה
- שיח פסיכולוגים: מצוקה ודרכי התמודדות
- שינוי אקלים והתחממות כדור הארץ – האם מעשה ידי הטבע או האדם?

כנס "האדם הלומד בעידן הטכנולוגי"

כנס "האדם הלומד בעידן הטכנולוגי", נערך בשיתוף עם EDEN, הרשת האירופית ללמידה מרחוק, והוא השלישי בסדרת כנסי המחקר הארציים בטכנולוגיות למידה שיוזם מרכז צ"ס. הכנס תורם לעיצובה של קהילת חוקרים ישראלים בתחום טכנולוגיות למידה, ולמיצוב האו"פ כגוף מוביל במחקר של טכנולוגיות למידה ובהטמעתן. השנה השתתפו בכנס כ-500 חוקרים, ממרבית המוסדות האקדמיים בארץ וכן מארגונים וחברות רבים.

מאמרים נבחרים מהכנס יפורסמו בגיליון מיוחד של כתב העת *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*.

יום השימושיות (Usability) העולמי במחשבים ובטכנולוגיות

יום השימושיות העולמי נועד לקדם את קלות השימוש ואת הידידותיות של מוצרי טכנולוגיה, תוכנות מחשבים, יישומים ואתרי אינטרנט. בהיבט נועד יום זה להביע את מחאתם של רבים לנוכח "פלאי הטכנולוגיה" האמורים להקל על חייו, אך למעשה גורמים לתסכול. באותו יום התקיימו ב-39 מדינות 204 אירועים שונים תחת הסיסמה "Making life easy". האוניברסיטה הפתוחה קיימה יום עיון בשיתוף פעולה עם הזרוע הישראלית של ארגון מומחי השימושיות (UPA), והרצו בו מומחים לנושא השימושיות, מהשורה הראשונה בארץ.

תערוכות

- בחללי התצוגה שבקריה ברעננה התקיימו במהלך השנה תערוכות אחדות:
- **גרפיטי: אמנות רחוב כאמירה.** התבוננות צילומית ברחובות ברלין. תערוכת עבודות של האמן דרור מעיין. אוצרת: ד"ר מתי מאיר מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות.
- **הגלוי והנסתר בנוף.** תערוכת צילומים של שי גינות. אוצר: ד"ר יוחאי רוזן.
- **ציפורים על בטון חשוף: מפגש בין אדם לטבע.** תערוכת עבודות של אמני בית ההוצאה לאור, לכבוד יום כדור הארץ והסביבה. אוצרות: יונה לשד ורות שלם.
- **שזורים בנוף ישראלי: מבט של שישה צלמים.** תערוכה למלאת שישים שנה למדינת ישראל. צלמים: שוקה גלוטמן, תרין גרטנר, שרון יערי, מרסלו לאובר, דנה לוי, יגאל שם־טוב אוצרת: מימי סמילן.

קונצרטים

- **הקונצרט השנתי של תזמורת סימפונט רעננה באוניברסיטה הפתוחה.** מנצח: גיל שוחט.
- **אש ונשמה.** קונצרט ווקלי של להקת האש – להבות ירושלים (Jerusalem Fire Choir) מהקהילה העברית דימונה.
- **סדרת "צלילים".** קונצרטים קאמריים מוסברים לקהל שוחרי המוזיקה, בעריכת ד"ר רון וידברג מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות.
- **בצליל ובאומר.** קונצרט חזנות בביצוע כוכבי מכוני תל־אביב לחזנות בליווי רביעייה קאמרית עם הפסנתרן ריימונד גולדשטיין וחזנים אורחים. מנצח: נפתלי הרשטיק.
- **קונצרט צהריים.** אחת לכמה שבועות נערך קונצרט חודשי לעובדים ולקהל הרחב, בעריכת ענת שרון מהמחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות.

התקצוב

להלן תקציב האוניברסיטה הפתוחה לשנת הלימודים האקדמית תשס"ח (באלפי שקלים חדשים).

תקציב האו"פ	
337,596	אקדמי
50,331	חוץ-אקדמי (מעל"ה)
<u>16,674</u>	אחרים*
404,601	סה"כ תקציב האו"פ*
תקציבים אחרים:	
1,953	רשות המחקר
471	מרכז המחקר
5,300	מלגות לסטודנטים**
2,076	בית דניאל
1,751	פרויקט רוסיה
2,533	יד הנדיב
<u>2,590</u>	בית הספר לטכנולוגיה
16,674	סה"כ תקציבים אחרים
הכנסות:	
79,214	ות"ת
248,169	שכר לימוד אקדמי
50,331	שכר לימוד חוץ-אקדמי
3,000	מכירת ספרים
7,213	הכנסות אחרות
<u>16,674</u>	הכנסות מתקציבים אחרים*
404,601	סה"כ הכנסות

* כולל 5.3 מיליוני שקלים חדשים למלגות שלא דווחו בדוח הנשיא הקודם.
** מלגות אלה לא דווחו במפורש בדוח הנשיא הקודם.

המבנה הארגוני של האוניברסיטה הפתוחה

(אלול תשס"ח, ספטמבר 2008)

